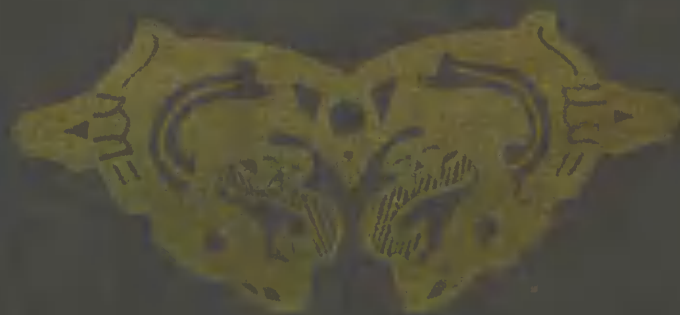

PAŃSTWOWA
SZKOŁA MORSKA

ECOLE DE LA MARINE MARCHANDE
POLOGNE

PAŃSTWOWA SZKOŁA MORSKA

ECOLE DE LA MARINE MARCHANDE

Gmach Szkoły Morskiej w Tczewie.

Le bâtiment de l'Ecole de la Marine Marchande à Tczew.

PAŃSTWOWA SZKOŁA MORSKA

ZARYS MONOGRAFJI

ECOLE DE LA MARINE MARCHANDE
— POLOGNE —

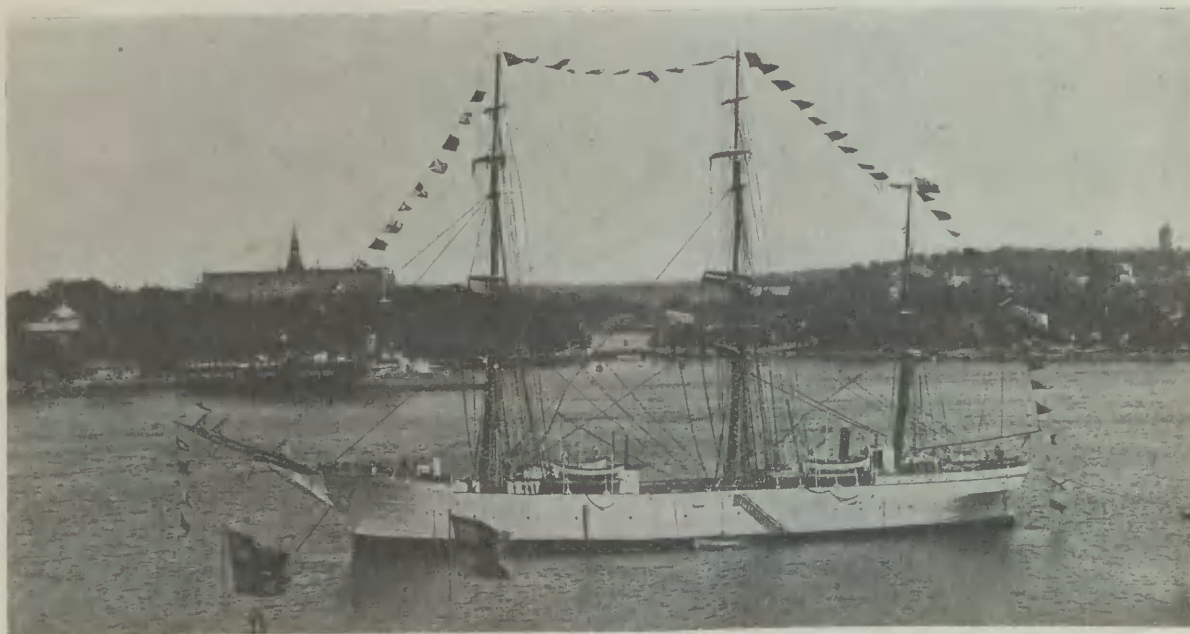
TCZEW

Instytut Wydawniczy Szkoły Morskiej
Institut des Editions de l'Ecole de la Marine Marchande
1929

ZE ZBIORU
ADAMA ŻELEŃSKIEGO

Adam Żeleński
1930

marzec 1920.

Statek szkolny „Lwów” na redzie Stockholmu.

Le navire-école „Lwów” en rade de Stockholm.

010 1774

Wstęp.

Państwowa Szkoła Morska jest szkołą zawodową typu wyższego i jest równorzędna dwom tylko szkołom w Polsce, a to Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. Wawelberga i Rotwanda w Warszawie oraz Szkole Budowy Maszyn w Poznaniu.

Celem Szkoły jest wykształcenie oficerów marynarki handlowej specjalności pokładowej i maszynowej. Do celu tego zmierza Szkoła przez kształcenie teoretyczne i praktyczne, t. j. przez nauczanie i praktykę na statku szkolnym „Lwów”, na statkach handlowych polskich i zagranicznych, w warsztatach szkolnych oraz w warsztatach okrętowych (t. zw. Stocznia) w Gdańsku.

Szkoła Morska jest szkołą autonomiczną, posiadającą własny budżet i opierającą swą działalność na statucie, zatwierdzonym przez Radę Ministrów. Podlega bezpośrednio Ministerstwu Przemysłu i Handlu (Departament Morski).

Od chwili założenia siedzibą Szkoły jest Tczew. Jednak w najbliższym czasie zostanie przeniesiona do Gdyni, do własnego komfortowego gmachu*), którego budowę rozpoczęto dnia 22. lipca 1928 r. w sposób bardzo uroczysty, bo poświęcenie kamienia węgielnego przez J. E. Ks. Biskupa Dr. Okoniewskiego odbyło się w obecności Pana

*) Będzie to właściwie kompleks sześciu gmachów, na który złożą się: właściwa szkoła morska, internat, warsztaty, szkoła niższa bocmanów i maszynistów okrętowych, dom profesorów i dom dyrektora. Gmachy te staną kosztem kilku milionów złotych. Obecnie — w lutym 1929 — pod dachem jest już gmach szkoły, w budowie zaś internat i dom profesorów. Wykonanie wszystkich gmachów przewidziane jest na rok 1930.

Introduction.

L'Ecole de la Marine Marchande de l'Etat est une école professionnelle supérieure; deux écoles seulement en Pologne peuvent être mises au même rang, à savoir: l'Ecole de Construction des Machines et d'Electricité à Varsovie, et l'Ecole de la Construction des Machines à Poznań.

Le but de l'Ecole de la M. M. est la préparation des officiers de la marine marchande. L'enseignement y est théorique et pratique à la fois. Les cours durent une partie de l'année, tandis que l'autre se passe sur le navire-école „Lwów”, sur les navires de commerce polonais et étrangers, ou bien encore dans les chantiers maritimes à Gdańsk.

L'Ecole de la Marine Marchande est autonome: elle possède un budget particulier, un statut sanctionné par le Conseil des Ministres, et dépend directement du Ministère du Commerce et de l'Industrie (Département Maritime).

Depuis son début l'Ecole se trouve à Tczew. Prochainement, elle sera transférée à Gdynia, où l'on achève le nouvel édifice*) dont la première pierre fût posée le 22. juillet 1928 par l'Evêque de Poméranie Mgr. Okoniewski, en présence de Monsieur le Président

*) Ce sera toute une suite de bâtiments, qui comprendra: l'Ecole de la M. M., l'Internat, les ateliers, l'Ecole des maîtres d'équipages et des machinistes, la maison des Professeurs et celle du Directeur. Le montant des frais de construction est de quelques millions. A l'heure présente, c'est à dire au mois de février 1929., le bâtiment de l'Ecole se trouve sous toiture et l'on est en train de construire l'internat et la maison des professeurs. L'accomplissement du tout est prévu pour l'année 1930.

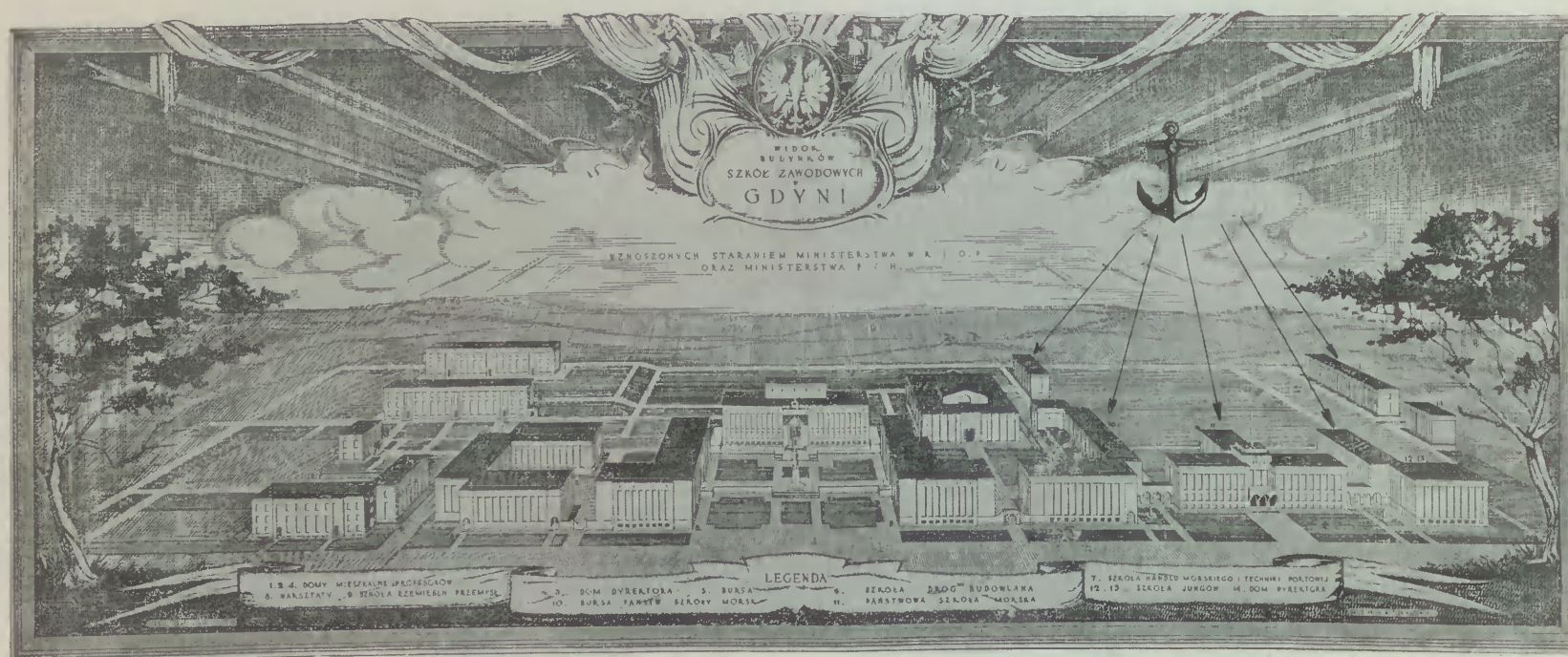
Prezydenta Rzeczypospolitej, Profesora Dr. Ignacego MOŚCICKIEGO i p. Ministra Przemysłu i Handlu, Inż. Eugenjusza Kwiatkowskiego.

Przeniesienie Szkoły Morskiej do Gdyni będzie miało niewątpliwie doniosłe dla niej znaczenie, odsunie bowiem raz na zawsze wszelkie troski, o których obszerniej — w dalszym ciągu, i zapoczątkuje nową erę rozwoju.

de la République Mr. I. MOŚCICKI et de Mr. E. Kwiatkowski, Ministre du Commerce et de l'Industrie.

L'importance de cette translation sera considérable: tout en assurant à l'Ecole un développement complet, elle permettra d'effacer tous les soucis sur lesquels nous repasserons plus loin.

La raison d'être de l'Ecole de la Marine Marchande est la même

Gmachy Szkoły Morskiej w Gdyni zaznaczone strzałkami

O ile chodzi o celowość takiej szkoły, jak Szkoła Morska, powiedzieć o niej można to, co o wszystkich szkołach zawodowych. Największą jej zaletą dla społeczeństwa jest nietylko dostarczanie marynarce handlowej oficerów, ale przede wszystkim ludzi, którzy w normalnych warunkach już w 20-tym roku życia uzyskać mogą dobrze płatne stanowisko, zapewniające im, a często także ich rodzi-

Plans des écoles professionnelles à Gdynia.
Les flèches indiquent les bâtiments de l'Ecole de la M. M.

que celle de toute autre école professionnelle. L'un de ses plus grands avantages est de donner à la Pologne non seulement des officiers de marine marchande, mais surtout des hommes, qui, dans des conditions ordinaires, peuvent à 20 ans déjà, occuper de belles positions, et par là, pourvoir à la subsistance de leur famille. Chose qui n'est pas à dédaigner, en particulier pour ceux, qui, faute de fortune

nom, byt niezależny. Jest to ważne szczególnie dla tych, którzy nie mogą sobie pozwolić na zbytek długich studiów uniwersyteckich, a posiadają nadto wiele zdolności i ambicji, aby poprzestawać na tzw. miernych zawodach życiowych, jakie uzyskać można, posiadając sześć klas gimnazjalnych, a nawet świadectwo dojrzałości — bez studiów wyższych.

Szkoły zawodowe są wciąż jeszcze Kopcuszkim w naszym społeczeństwie, czemś, co stawia się niżej, ale i pod tym względem rozpoczyna się nowy ruch, rokujący piękne nadzieje.

Z różnych powodów łączy w sobie Szkoła Morska szkołę ogólnokształcącą i zawodową, albowiem uczniowie studjują przedmioty ogólnokształcące z zakresu VII. i VIII. klasy gimnazjum typu matematyczno-przyrodniczego, a równocześnie oraz na trzecim roku studiów (po egzaminie dojrzałości) wyłącznie: przedmioty zawodowe, obejmujące wiedzę morską. W „dwoistości” tej jedni dopatrują się wady Szkoły, inni podkreślają ją jako zaletę. Wynikła ona z konieczności życiowej, w pierwszych latach bowiem, kiedy marynarki handlowej w Polsce tak jakby nie było, Szkoła Morska miała na celu poza właściwym zadanem także propagandę wśród młodzieży, propagandę idei morza. Z pełną świadomością przygotowywano kandydatów na oficerów marynarki handlowej tak, aby w razie niemożności zdobycia stanowiska w służbie morskiej umożliwione było absolwentom Szkoły wstępowanie do wyższych Zakładów, kształcenie się w Politechnikach, Wyższych

ne peuvent se payer le luxe de longues études; d'autre part, capables et ambitieux, ils ne sauraient se contenter d'une petite situation quelconque, assurée même par l'enseignement secondaire.

Il faut avouer que nous attachons trop peu d'importance aux écoles professionnelles! Les dernières années seulement ont changé un peu le cours des idées.

Pour toutes sortes de raisons, l'Ecole de la Marine Marchande donne à côté de l'instruction professionnelle, l'instruction secondaire. Tout en préparant leur baccalauréat, les élèves suivent les cours d'enseignement professionnel maritime, et, après, ils consacrent le reste du temps — c'est à dire la 3-me année — exclusivement aux études relatives à la mer.

Cette duplicité d'enseignement, considérée comme défaut par les uns, comme supériorité par d'autres, est en somme la conséquence des faits. Lorsque, pendant les premières années, la Pologne n'avait presque rien en fait de marine marchande, l'Ecole de la M. M. propageait du moins l'idée de la mer parmi la jeunesse, et, en même temps, elle préparait les futurs officiers, en leur rendant possible l'admission

aux Ecoles Supérieures, de Commerce, Polytechnique, etc... tout aussi bien en Pologne, qu'à l'étranger. A leur sortie, ces jeunes gens à „l'esprit marin” ne manqueraient pas, plus tard, dans le milieu où ils se trouveraient de propager l'amour de la mer et l'utilité de bien comprendre ce qui se rapporte à elle.

Przedstawiciele władz i angielska misja morska na uroczystości poświęcenia gmachu w 1920 r.

Les représentants du Gouvernement et la Mission Anglaise Maritime pendant la cérémonie de l'ouverture de l'Ecole en 1920.

Szkółach Handlowych w kraju i zagranicą i t. p. Uzyskiwano tym sposobem jeden rezultat nader ważny: urabiano nowych „ludzi morskich”, którzy w przyszłości, zajmując różne stanowiska, mieli promieniować w społeczeństwie i szerzyć w nim umiłowanie morza i zrozumienie dla spraw morskich.

Wszak społeczeństwo musiało być w tym kierunku dopiero wychowane!

Wprawdzie można było zarzucić, że tym sposobem młodzież traciła jeden rok (na trzeci kurs studjów), ale była to strata pozorna. Bezpośrednie zetknięcie się z morzem, zaczerpnięcie nowych i potężnych wrażeń, których nie można porównywać z wrażeniami, czerpanymi ze zwykłego życia młodzieży, choćby w niem znaczną rolę sport odgrywał, rozszerzało widnokręgi duchowe, podnosiło wewnętrznie, działało, słowem bardzo dodatnio; zaś twarda służba morska, kilka lat, spędzonych pod niemiękką ręką dyscypliny morskiej, hartowało wychowanków, dawało im tężyznę fizyczną, uodporniało na złe wpływy dzisiejszego życia nerwowego, przysparzało społeczeństwu młodzieńców duchowo i fizycznie silnych.

Zresztą rzeczywistość przemawia tu dobitniej od najwymowniejszych nawet słów.

Część tylko absolwentów Szkoły Morskiej nie poświęciła się służbie morskiej, ale i ci, przeszedłszy szybko i sprawnie studia wyższe, dziś z zapalem obejmują poważne placówki pracy. O ile nam wiadomo — żaden z nich nie wykoleił się.

Obecnie, gdy zapotrzebowanie młodych oficerów w polskiej marynarce handlowej jest coraz silniejsze, mogłoby się wydawać, że uadszedł dogodny czas usunięcia „balastu” wiedzy ogólnokształcącej. Zwolennicy tej reformy twierdzą, że dodałoby to Szkole Morskiej nowych wartości, umożliwiłoby bowiem pogłębienie wiedzy zawodowej,

Wątpię, czy w czasach dzisiejszych można tę kwestję w taki stawiać sposób. Przedewszystkiem praktyka wykazała, że Szkoła Morska z obecnym programem nauczania daje marynarce handlowej siły całkowicie przygotowane do zawodu, dalsze więc pogłębienie wiedzy zawodowej doprowadziłoby do zbytniej przewagi teorii. Poza tem niezwykle rozwój techniki, który wypłynął także na urządzenie statków oraz ich rozmiary, zastosowanie najnowszych wynalazków do

Notre devoir était de faire l'éducation de la société entière!

On pouvait reprocher à juste titre, que les élèves perdaient un an en vain; cette perte n'était qu'apparente cependant.

Le contact immédiat de la mer, la jouissance d'impressions grandioses, qu'on ne peut comparer avec l'invariabilité de la vie quotidienne, tout cela étend les idées de la jeunesse, élargit leur point de vue en exerçant une influence favorable; en outre, le rude métier de marin, quelques années d'une discipline sévère, augmentent l'endurance physique et morale, et donnent des forces pour lutter contre les difficultés d'ici-bas.

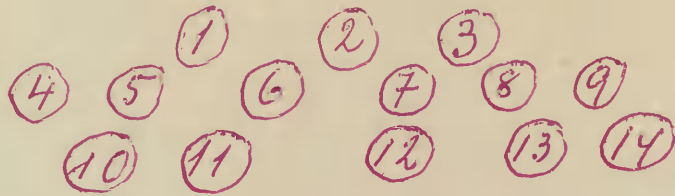
Ces paroles peuvent être d'ailleurs appuyées d'exemples plus frappants.

Un certain nombre d'élèves, à la sortie de l'Ecole de la M. M. abandonnèrent la carrière maritime pour se livrer à des études supérieures, qui leur permettent d'occuper aujourd'hui des situations avantageuses. D'après les informations requises, aucun d'eux n'a fait fausse route.

A l'heure présente, lorsque la marine marchande demande un grand nombre d'officiers, on pourrait croire que ce moment est propice pour supprimer le „superflu” (c'est à dire l'enseignement secondaire), et se borner uniquement à l'enseignement professionnel. Les partisans de cette réforme prétendent qu'elle permettrait d'approfondir davantage l'étude des questions maritimes.

Pour ma part, je ne crois pas qu'on puisse résoudre ainsi ce problème. Le côté pratique démontre nettement, que l'instruction donnée actuellement par l'Ecole de la M. M. aux futurs officiers ne laisse rien à désirer: inutile donc de surcharger le programme davantage. D'autre part, l'immense progrès au point de vue technique, l'application d'inventions toujours nouvelles, apportent régulièrement des changements considérables, tout aussi bien dans l'aménagement des navires que dans leurs dimensions. C'est pourquoi, on exige des capitaines et des officiers des connaissances plus étendues: la pratique seule ne pourrait plus suffir, comme au temps jadis.

Tout ce que nous venons de dire, contribue à faire ressentir la nécessité d'une éducation très complète, qui cesserait de l'être, si l'on mettait de côté les sciences mathématiques, les langues étrangè-

(H. Poranowski, (2))

1. Adolf Hryniewiczski - kierownik internatu
2. Kazimierz Konopka - wychowawca
3. Grzegorz Topolnicki - wykładowca jęz. angielski.
4. inż. Witold Komochi - wykładowca
5. prof. Aleksander Marzec - wykł. matematyki
6. kpt. m. Antoni Leclóchowski - wykł. nawigacji i astron. nautycznej
7. kpt. i. m. Stanisław Dłuski - wykł. dekracji i intend. służby mor.
8. dr. Alojzy Majewski - wykł. literatury, historii prawa morskiego. Kierownik Instytutu Wychowania

9. ←
10. inż. dypl. Kazimierz Biedziński - Kierownik wydz. mechanicznego. PSM
11. ks. Franciszek Biedziński, k. (21) p. p. i. f.
12. inż. morsk. Antoni Jarnuszewski - dyrekt. PSM
13. kpt. m. Gustaw Karski - inspektor i wykładowca wiedzy okrętowej
14. Mechl. i. m. Jacek Kokosiński - wykładowca kultury parowozu i mechl. pomocn.

wszystkiego, co ma łączność z pracą na morzu, skomplikowanie wiedzy morskiej i t. p. — stawiają dziś dowódcom statków i ich pomocnikom takie wymagania, że nie może wystarczyć sama praktyka, jak

res et ainsi de suite. En revenant à l'enseignement secondaire, les cours de polonais, par exemple, ne seront jamais de trop pour compléter l'instruction générale des futurs officiers. Notons d'ailleurs, que

Dyrektor i profesorowie S. M.

Mr. le directeur et Mrs. les professeurs de l'Ecole de la M. M.

to dawniej bywało. Potrzebne jest niemal wszechstronne wykształcenie, które nie byłoby możliwe po odrzuceniu wyższej matematyki, fizyki, języków obcych i t. p. Nauczanie przedmiotów humanistycz-

le programme de l'Ecole réserve à ces cours un nombre d'heures minime.

En discutant cette question, remarquons encore, que certaines écoles étrangères suivent le même mouvement, par exemple: „Nauti-

nych, jak np. język polski, konieczne jest dla uzupełnienia ogólnego wykształcenia, bez którego nie da się pomyśleć nawet zawodowiec tego typu jak oficer marynarki handlowej. Zresztą zaznaczyć należy, że na te przedmioty przewiduje program Szkoły bardzo małą ilość godzin.

Pamiętać też należy przy rozważaniu tego zagadnienia, że ten duch opanowuje już także morskie uczelnie zagraniczne, jak np. Nautical College w Pangbourne (Anglija), lub Królewskie Zakłady Morskie (R. Istituto Nautico) we Włoszech. Te ostatnie są właściwie gimnazjami morskimi, bo posiadają prawa gimnazjów państwowych, a równocześnie są szkołami zawodowymi i obok matury dają prawo uzyskania dyplomów na stanowiska w marynarce handlowej.

Widać z tego, że Szkoła Morska najbardziej zbliżona jest do typu szkół włoskich, jednakże z bardzo szerokim uwzględnieniem wykształcenia praktycznego, i że nie jest eksperymentem zupełnie oryginalnym, ale opiera się na wzorach, które mają długoletnią tradycję.

cal Collège à Pangbourne" (Angleterre), ou "R. Istituto Nautico" (Italie). Ce dernier même, mérite le nom de „lycée maritime”,

puisque il prépare au baccalauréat; il est aussi une école professionnelle, puisque son certificat assure un poste dans la marine marchande.

D'après ce que nous venons de dire, on voit que l'Ecole de la Marine Marchande se rapproche le plus du "R. Istituto Nautico"; qu'elle n'est pas non plus la conséquence d'une fantaisie, mais prend modèle des écoles aux traditions anciennes, et dont les résultats sont connus.

Na lekcji deklinacji

Pendant un cours de déviation

Dzieje.

Szkoła Morska została założona 17. czerwca 1920 roku z inicjatywy ówczesnego Szefa Departamentu dla Spraw Morskich przy Ministerstwie Spraw Wojskowych, p. Adm. Kazimierza Porębskiego. Pod dokumentami, zatwierdzającymi przepisy organizacyjne Szkoły, program nauk, budżet, etaty, regulamin internatu i t. p. widnieje podpis ówczesnego Ministra Spraw Wojskowych, Gen. J. Leśniewskiego.

I oto — dowód tężyzny, żywotności i dzielności ducha polskiego. Wszak działo się to w okresie najcięższej zawieruchy wojennej, wszak budowano nową placówkę z myślą o dalekiej przyszłości, choć centralne obszary Państwa pożogą wojny płonęły, choć dalecy przyjaciele stracili nadzieję uratowania odrodzonej Polski, a najbliżsi sąsiedzi bezceremonialnie gotowali się do zagarnięcia tego, co wydarła im sprawiedliwość dziejowa. Wierzano bowiem w siły Narodu, wierzano, że nawała bolszewicka zostanie odparta, a wówczas Ojczyzna nasza, rozwijając się, potrzebować będzie przede wszystkim marynarki handlowej, tej tętnicy, dzięki której serce nowoczesnego państwa bije normalnie i zdrowo; wierzano, że współczesne społeczeństwo polskie zdobędzie się na wysiłek naprawienia dawnych błędów i stworzy w 'krótkim czasie marynarkę handlową. Postanowiono więc zapewnić jej młode siły — fachowo wyszkolonych oficerów.

Prace przygotowawcze trwały przez kilka miesięcy, bo szczególnie ustalenie programu wymagało poważnego zastanowienia: chodziło przecież o stworzenie instytucji żywej i jak najlepszej, aby nie zapadła na chorobę reorganizowania, najcięższą z chorób, jakie trapią młode organizmy państwowe. Dlatego też odbywały się pracowite konferencje „uzgadniające” z przedstawicielami Ministerstw: Skarbu oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Poza tem po-

L'histoire.

L'Ecole de la Marine Marchande fut fondée le 17 juin 1920, d'après l'initiative de l'Amiral Casimir Porębski, Chef du Département Maritime au Ministère de la Guerre. Tous les documents confirmant le statut de l'Ecole, le programme des études, le budget, la liste personnelle, le régime de l'internat, etc... portent la signature du Ministre de la Guerre d'alors le Général J. Leśniewski.

La création d'une école de ce genre, à cette époque, n'est-elle pas une preuve suffisante de la vitalité et de la vigueur de l'esprit polonais?

Rappelons nous, que cet élan avait lieu au moment de l'invasion des bolcheviks. Dans l'espoir d'un avenir meilleur, on songeait à créer une institution nouvelle, lorsque l'intérieur du pays était ravagé par les horreurs de la guerre; lorsque nos lointains alliés perdaient l'espoir de sauver la Pologne renaissante, et que nos plus proches voisins s'apprêtaient sans façon à mettre la main sur ce que la justice nous avait rendu. Nous avions confiance en nos forces, en notre victoire sur l'ennemi, songeant dès lors, que le développement du pays nécessitera tout d'abord la création de la marine marchande, question vitale pour chaque pays; nous espérons enfin, que la société polonaise s'efforcera de réparer ses fautes, par la création d'une forte marine marchande. C'est pourquoi on jugea nécessaire de lui assurer des futurs officiers.

Les travaux préparatoires durèrent quelques mois; particulièrement le détermination du programme des études demandait de sérieuses réflexions: il s'agissait de créer une institution viable, répondant aux exigences actuelles, pour éviter plus tard des modifications sans fin. Dans ce but, on organisait maintes conférences avec les repré-

konać musiano największą trudność, jaka nastęrczała się, gdy plany miano realizować. Chodziło o wybór siedziby Szkoły. Najodpowiedniejszy z wielu względów Gdańsk musiano wyłączyć z rachuby. Z innych miast północnego Pomorza pozostał do wyboru Tczew, w którym wojskowość mogła odstąpić czasowo zarekwirowany dla swoich celów gmach szkoły miejskiej. Zdecydowano się więc na Tczew tem bardziej, że władze miejskie z całą gotowością podówczas gmach ten odnały.

Rozkaz Min. Spraw Wojskowych z 17-go czerwca 1920 roku dał Szkole władze i ustanowił Radę Pedagogiczną, której skład (poza kilku później przyjętymi siłami) pozostał do dnia dzisiejszego prawie niezmienny. Dyrektorem został inżynier morski, p. Antoni Garnuszewski, inspektorem i zastępcą dyrektora a zarazem pełniącym obowiązki kierownika Wydziału Nawigacyjnego kapitan żegluga wielkiej, p. Gustaw Kański, kierownikiem Wydziału Mechanicznego inżynier technolog, p. Kazimierz Bielski.

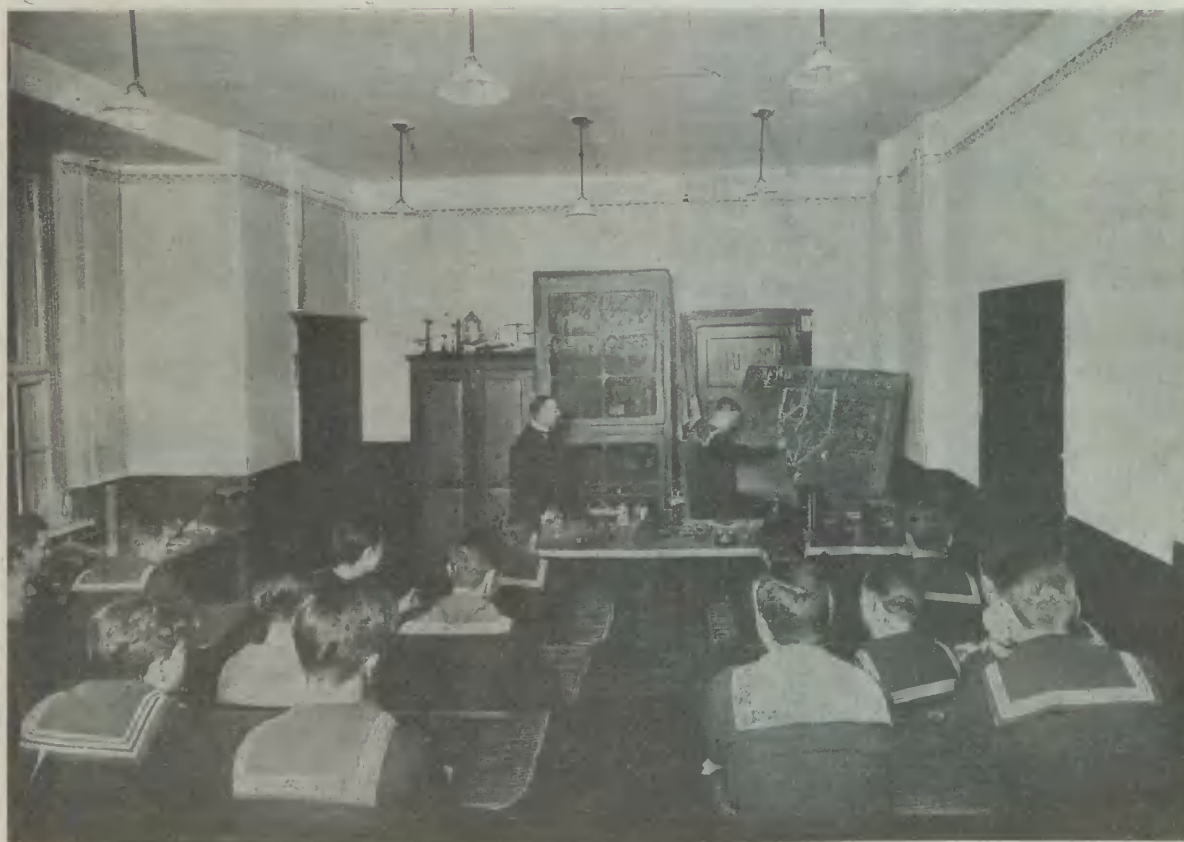
Ustalony wówczas ogólny program nauczania nie uległ prawie zmianie i będzie omówiony niżej.

sentants du Ministère de l'Instruction Publique et de celui des Finances. En outre, il fallait résoudre le problème le plus difficile, c'est à dire faire choix du lieu où se trouvera l'Ecole de la Marine Marchande. La ville la plus propice, Gdańsk, devait être éliminée du

nombre. Parmi les autres localités de la Poméranie il ne restait que Tczew, disposant d'un édifice assez grand, réquisitionné momentanément par l'armée, mais destiné aux écoles primaires. N'ayant pas l'embarras du choix, il fallut se décider pour Tczew, d'autant plus, que la municipalité de cette ville ne demandait qu'à louer ce bâtiment.

Le décret du Ministre de la Guerre, daté du 17 juin 1920, institua la Direction et les membres du Conseil des Professeurs, qui n'a presque pas varié depuis. Mr. A. Garnuszewski, ingénieur de la marine, fut nommé Directeur de l'Ecole de la Marine Marchande; Mr. G. Kański, Capitaine au long cours, — Inspecteur de l'Ecole et Chef de la section de navigation; Mr. C. Bielski, ingénieur technologue, — Chef de la section de mécanique.

Le programme général des études, déterminé au début n'a presque pas varié et sera traité dans la suite.

Wykład elektrotechniki

Cours d'électrotechnique

Pod koniec lipca 1920 r. zorganizowano pierwsze oględziny lekarskie i egzamin wstępny (w Warszawie). Przyjęto 53 kandydatów, którzy jednomyślnie wyrazili życzenie wstąpienia do służby wojskowej ochotniczej na czas walki z Rosją bolszewicką. Zwolniono ich z tej służby 15. października 1920 r. Wówczas przybyli oni do Szkoły, która tymczasem przyjęła jeszcze 29 uczniów z pośród ochotników, wracających z frontu.

Dopiero dnia 23. października 1920 r. można było rozpocząć normalną pracę.

Dnia 8. grudnia 1920 r. odbyła się uroczystość poświęcenia gmachu Szkoły i podniesienia nad nim bandery. W uroczystości tej wzięli udział poza wielu zaproszonymi gośćmi Szef Departamentu Spraw Morskich Adm. Porębski wraz z angielską misją morską w Polsce.

Uroczyste chwile rozjaśniły mrok żmudnej pracy, albowiem zaczęły się piętrzyć przewidywane, ale nieusunięte (bo wówczas niemożliwe do usunięcia) trudności: brak podręczników fachowych w języku polskim, pomocy naukowych i warsztatów szkolnych. Pomyślnie rozwiązana była tylko kwestja posiadania statku

Une minutieuse visite médicale précéda l'ouverture du premier examen d'admission, vers la fin de juillet 1920 à Varsovie. 53 candidats furent admis, et tous, sans exception, manifestèrent le désir

de s'enrôler comme volontaires pour la durée de la campagne contre les bolcheviks. Ils furent libéré du service militaire le 15 octobre et entrèrent à l'Ecole de la Marine Marchande, qui venait d'admettre encore 29 candidats, engagés volontaires et revenant du front.

Les leçons commencèrent le 23 octobre 1920.

Le 8 décembre de la même année, après une messe solennelle, le pavillon fut béni et hissé sur le bâtiment de l'Ecole, en présence du Chef du Département Maritime, l'Amiral Porębski, de la Mission Anglaise et d'autres invités.

Ces quelques instants éclaircirent un peu la lourde besogne; toutes sortes de difficultés, auxquelles on ne pouvait se soustraire, s'accumulèrent

les unes après les autres. En particulier se faisait ressentir le manque de manuels professionnels polonais et des ateliers de mécanique. Seule la question du navire-école fut promptement résolue: au

Podczas wykładu

Pendant un cours

szkolnego, bo w sierpniu 1920 r. zakupiono w Holandji piękny, choć w podeszłym już wieku będący statek żaglowy. Zakupiono żaglowiec, gdyż doświadczenie w innych krajach wykazało, że na statku takiego typu najlepiej rozwija się siła, zręczność, zimna krew, spostrzegawczość, szybkość orjentacji i tym podobne zalety, które cechują prawdziwego marynarza. Przez pamięć na bohaterskie miasto otrzymał statek szkolny miano „LWÓW”. Pierwszym jego dowódcą został kapitan ż. w. Tadeusz Ziółkowski, który już latem 1921 r. odbył pierwszą kampanję na wodach Bałtyku. Od tego czasu rok rocznie wypływał „Lwów” na bliższe i dalsze morza, zaprawiając uczniów do nowego życia. (Por. dane statyczne).

Poza tem radzono sobie, jak można było. Powstały notatki i „konспекty” wykładów, korzystano z gabinetów naukowych miejscowego gimnazjum i z warsztatów kolejowych, przygotowując jednocześnie najpotrzebniejsze podręczniki z praktyki morskiej (p. G. Kański) oraz z astronomji i nawigacji (p. A. Ledóchowski), szturmując do różnych firm przemysłowych w Polsce o darowanie maszyn do warsztatów szkolnych, a gdy te „ataki” mało były skuteczne — skupując

mois d'août 1920 on fit acquisition en Hollande d'un trois-mâts barque usagé, mais encore très solide. Le choix d'un voilier était dû à l'expérience des pays étrangers, démontrant que ce genre permet de développer davantage l'adresse, l'observation, la présence d'esprit et autres traits saillants, dignes d'un vrai marin. En souvenir de l'héroïque ville, on lui donna le nom de „LWÓW”. Le Capitaine au long cours Mr. Ziółkowski en fut nommé capitaine et le premier voyage s'effectua sur la mer Baltique. Depuis, chaque année „Lwów” vogue au delà des océans, accoutumant les élèves à leur nouvelle vie de marin (voir le rapport statistique).

Quant au reste, on faisait ce qu'on pouvait en ayant soin de rassembler toutes les notes des cours; c'est ainsi, que parurent tour à tour, les manuels suivants: La Navigation pratique (Mr. G. Kański), La Navigation

et la Cosmographie (Mr. A. Ledóchowski). Le manque de cabinets de sciences obligea à profiter de ceux du lycée local, tout en tâchant d'assembler petit à petit tous les objets indispensables.

Le second examen d'admission eut lieu en juillet 1921.

A cette époque, on fit les premiers pas en vue de céder l'Ecole

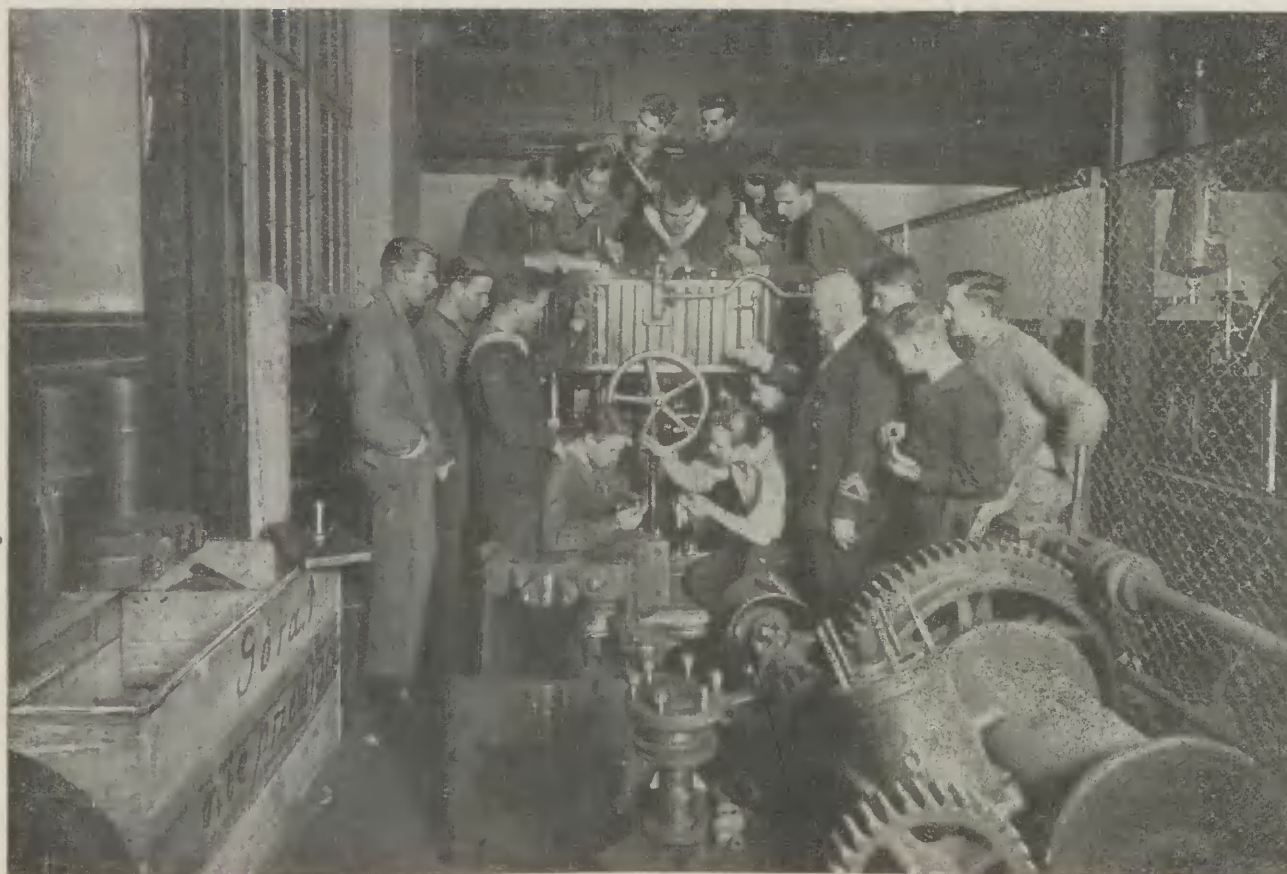
Zajęcia praktyczne z locji

Exercices pratiques avec les cartes maritimes et les instructions de route

powoli potrzebne narzędzia i maszyny (Por. ust. Urządzenia i pomoce naukowe).

W lipcu 1921 r. odbył się drugi egzamin wstępny i przyjęto nowe pokolenie marynarzy.

de la Marine Marchande au Ministère du Commerce et de l'Industrie, de même que toutes les agences attachées à la marine marchande. Le 14 novembre ce projet fut accepté et la réalisation en commença le 20 du même mois.

W gabinecie mechanicznym

Równocześnie rozpoczęto prace nad przekazaniem Ministerstwu Przemysłu i Handlu Szkoły Morskiej i wielu innych agend, związanych z marynarką handlową, a podporządkowanych dotychczas Departamentowi dla Spraw Morskich Ministerstwa Spraw Wojskowych. Dnia 14.

Le cabinet de mécanique

Jusqu'au 31 décembre, au point de vue économique, l'Ecole dépendit encore du Ministère de la Guerre; mais à partir de la nouvelle année 1922 elle fut entièrement subordonnée au Ministère du Commerce et de l'Industrie. (Département Maritime).

listopada 1921 r. zapadła ostateczna uchwała Rady Ministrów, a dnia 20. t. m. rozpoczęło się przekazywanie poszczególnych agend.

Do dnia 31. grudnia 1921 r. podlegała Szkoła Morska pod względem gospodarczym i materiałowym Ministerstwu Spraw Wojskowych, z nowym rokiem jednak (1. stycznia 1922.) została całkowicie podporządkowana Departamentowi Marynarki Handlowej w Ministerstwie Przemysłu i Handlu (dziś Departament Morski).

Rozkaz pożegnalny Adm. Porębskiego z 30. XII. 1921., wyrażając „wszystkim dotychczasowym współpracownikom najszczerze uznanie za ofiarną pracę oraz za działalność pełną inicjatywy, dobrych chęci i sumienności”, zaznaczał równocześnie:

„Splot nieprzyjaznych okoliczności w życiu Państwa utrudniał wykonanie wielu z naszych zamierzeń, przeto żegnam odchodzących z powierzonego mi Departamentu oficerów, cywilnych pracowników, uczniów Szkoły Morskiej w Tczewie życzeniem najowocniejszych wyników ich pracy dla kraju w nowych warunkach służbowych”.

Rozpoczął się nowy okres powolnego, ale stałego rozwoju, który musiał być wynikiem skupienia wszystkich spraw marynarki handlowej w rękach jednej władzy. Szkoła Morska otrzymała nowych zwierzchników w osobach dyrektora Departamentu Marynarki Handlowej, śp. Gabryela Chrzanowskiego (+ w r. 1925) i naczel. Wydz. Żeglugowego,

Dans son dernier ordre du 30 décembre, l'Amiral Porębski remercie tous ses subordonnés „du travail consciencieux, plein d'initiative et de bonne volonté” — en faisant remarquer aussi:

„Les conjonctures hostiles à l'intérieur du pays rendirent difficile sinon impossible l'accomplissement de bien des choses; aujourd'hui, je fais mes adieux aux officiers, aux fonctionnaires, aux élèves de l'Ecole de la Marine Marchande, en leur souhaitant bonheur et prospérité”.

Les jours qui suivirent furent le début d'une nouvelle période de développement—lent, mais constant. Toutes les questions relatives à la marine marchande se trouvèrent dans la même main. Le Directeur du Département Maritime, Mr. G. Chrzanowski (décédé en 1925), ainsi que le Chef de la section de Navigation de ce Département, Mr. H. Pistel, surent se rendre compte des besoins de l'Ecole et l'entourèrent d'une protection bienveillante.

Le premier baccalauréat eut lieu vers le milieu de mai 1922 d'après les règlements obligatoires pour

toutes les écoles. En outre, au mois d'avril 1923, on organisa le premier examen théorique pour les élèves de la 3-me année; l'examen d'application eut lieu en automne après la pratique d'été sur les bateaux.

L'organisation de l'Ecole était donc achevée!

Mais des difficultés nouvelles lui étaient encore réservées.

Kreślarnia

La salle de dessin

p. Komandora Hugona Pistla, którzy rozumieli dobrze potrzeby Szkoły i stale życzliwą otaczali ją opieką.

W maju 1922 r. odbył się po raz pierwszy egzamin dojrzałości, zorganizowany na ogólnie w kraju obowiązujących zasadach. W kwietniu 1923 r. oprócz matury odbył się również pierwszy egzamin państwowy dla kończących Szkołę, a następnie po praktyce letniej pierwszy egzamin praktyczny.

Organizacja Szkoły została ukończona.

Ale tymczasem zawisły nad nią groźne chmury. Władze miejskie Tczewa rozpoczęły starania o zwrot gmachu, który był im potrzebny na szkołę powszechną. Były chwile, kiedy Szkole groziło przekształcające jej celowość przeniesienie do Grudziądza, to znów zamierzano rzucić ją do... Rżucewa. Przez krótki czas myślano nawet o Toruniu i Warszawie. Ten stan niepewności musiał ujemnie odbić się na rozwoju Szkoły. Trudno było urządzać gmach i przystosowywać do coraz liczniejszych potrzeb, gdy przez trzy lata wisił nad Szkołą miecz Damoklesa — groźba przeniesienia lub... zniesienia. Poza tem był to najcięższy okres dla polskiej marynarki handlowej. Kilka starych statków, raczej stateczków, ratowało wprawdzie honor bandery polskiej, ale trudności finansowe pogrążyły zwolna jedyne Towarzystwo żeglugowe „Sarmację”, inne zaś Towarzystwa (czy raczej ich cienie), jak np. „Biały Orzeł” z jednym statkiem, wogóle nie mogły być brane w rachubę.

La municipalité de la ville de Tczew réclama à cette époque la restitution du bâtiment qui leur faisait faute. On voulut premièrement transférer l'Ecole à Grudziądz, puis à Rżucewo; on songea même à Toruń, à Varsovie. Cette incertitude permanente laissa de nombreuses traces: on ne pouvait songer aux améliorations en ayant toujours cette „épée de Damoclès” au dessus de la tête, cette menace constante d'être transféré, ou même... fermé. De plus, la marine

marchande subissait alors une crise générale. Quelques bateaux sauvegardaient l'existence du pavillon polonais; mais toutes sortes d'obstacles de nature financière précipitaient vers l'abîme l'unique Compagnie Maritime „Sarmacia”; quant aux autres Cies (ou plutôt leurs ombres, par ex. „l'Aigle Blanc”, disposant d'un seul bateau), elles ne pouvaient faire partie du nombre, et tôt ou tard, devaient disparaître.

C'est pourquoi, certains journaux se permettaient d'insister sur l'inutilité d'une Ecole de la Marine Marchande, dont les élèves risquent de „chômer” toujours!

Il fallait avoir du courage, voir même de l'entêtement,

pour ne pas laisser tout en plan, mais poursuivre avec ardeur l'entreprise entière!

Tous les efforts se concentrèrent à l'organisation des ateliers de mécanique, de la bibliothèque, des cabinets de sciences. Au mois d'avril 1927, on fonda un Institut d'Editions devant subvenir au manque de manuels.

Ćwiczenia z sekstansami

Exercices avec les sextants

W tych trudnych warunkach trzeba było prawdziwego zaparcia, aby nie wegetować lub nie ustać w pracy, lecz z zapałem kończyć rozpoczęte dzieło całkowitego urządzenia Szkoły.

Z wielkim wysiłkiem zdołano jednak utworzyć okazałe warsztaty szkolne, bibliotekę, zapoczątkować gabinety nauk żeglarskich, mechaniczny i fizyczno-chemiczny. Wkońcu, w kwietniu 1927 r., utworzony został Instytut Wydawniczy Szkoły Morskiej, który miał wyrównać palący brak podręczników fachowych.

Szczupłość gmachu, fatalne warunki mieszkaniowe uczniów (internat bowiem mieści się w gmachu szkolnym), brak najprostszycy wygód musiał osłabiać tempo rozwoju Szkoły. Jednak w stanie potencjalnym rozwój ten jest ukończony i wystarczy przeniesienie do nowego gmachu w Gdyni, aby przy niewielkich nawet środkach postawić Szkołę Morską na równi z najlepszymi szkołami zagranicznymi.

Jest ta różowa przyszłość tem pewniejsza, że tak Minister Przemysłu i Handlu, p. inż. Eugenjusz Kwiatkowski, jak i Departament Morski z p. inż. Teodozym Nosowiczem na czele rozumieją potrzeby Szkoły i udzielają jej daleko idącej pomocy i opieki. Niemniej pewną gwarancję rozwoju Szkoły stanowi coraz potężniejszy rozwój marynarki handlowej, która wciąż więcej potrzebować będzie oficerów.

L'exiguïté du bâtiment, d'inévitables incommodités de logement (l'internat fait partie du même bâtiment), entrâvaient constamment le développement général. L'essentiel était pourtant déjà accompli. La spacieuse école qu'on achève à Gdynia lui permettra certainement de répondre entièrement aux exigences actuelles.

Cet avenir nous paraît d'autant plus sûr, que tout aussi bien Mr. le Ministre du Commerce et de l'Industrie, l'ingénieur E. Kwiatkowski, que le Département Maritime avec son Directeur, Mr. l'ingénieur T. Nosowicz, s'intéressent particulièrement à l'Ecole de la Marine Marchande en lui assurant aide et protection. Le développement de la marine marchande nécessitant sans cesse un grand nombre d'officiers contribuera aussi beaucoup au développement général de l'Ecole de la Marine Marchande.

„Lwów” na redzie
w Fowey
(Anglja)

„Lwów” en rade
de Fowey
(Angleterre)

Organizacja nauczania.

Wskazówki ogólne.

Zasadnicze zręby programu nauczania ustalono już w okresie przygotowawczym, poprzedzającym założenie Szkoły. Pozostały do wypróbowania przez praktykę jedynie programy wykładów, które też z roku na rok były zmieniane i ulepszone. Było to konieczne także i z tego powodu, że rok szkolny, aczkolwiek w teorii mieszczący się w okresie od 1. października do 15. czerwca, w praktyce często musi być skracany, o ile „Lwów” ma przedsięwziąć dalszą podróż. Ta okoliczność zmusza wykładowców do ujmowania przedmiotu corocznie w taki sposób, aby materiał wyczerpać całkowicie i z pożytkiem dla uczniów.

To też zgóry powiedzieć należy, że warunki pracy nauczycielskiej w Szkole Morskiej są wyjątkowe i nie dadzą się porównać z pracą w żadnej szkole — nigdzie bowiem rok naukowy nie jest płynny. Jeżeli przytem dodamy, że uczniowie muszą być przygotowani do egzaminu dojrzałości, a także należycie przysposobieni do zawodu, — stanie się w zupełności zrozumiałą wyjątkowość warunków pracy w Szkole Morskiej zarówno dla wykładowców, jak i dla uczniów.

Nauka w Szkole Morskiej trwa trzy lata zgórą na dwóch Wydziałach równolegle: Nawigacyjnym i Mechanicznym. Każdy Wydział posiada trzy kursy, czyli okresy studjów. Rok szkolny dzieli się na dwa semestry (od 1. października do 31. stycznia i od 1. lutego do 15. czerwca). Okres ten, zwany zimowym, przeznaczony jest na kształcenie teoretyczne — ogólne i zawodowe, jak to wyjaśniono powyżej. Okres od 16. czerwca do 30. września, czyli letni, przeznaczony jest na wyszkolenie praktyczne, które omówione będzie szczegółowo w dalszym ciągu.

L'organisation.

Remarques générales.

Le programme fondamental des études fut déterminé pendant l'époque préparatoire qui précéda la fondation de l'Ecole de la M. M. Il ne restait qu'à le mettre en pratique, l'améliorer ou le modifier, selon les besoins. L'une des causes essentielles des changements fréquents était l'instabilité de l'année scolaire. D'une façon générale, elle devait commencer le 1-er octobre et prendre fin le 15 juin; mais cet espace de temps fut plus d'une fois écourté. En particulier, cela arrive toutes les fois que le navire-école „Lwów” entreprend un long voyage. Cette circonstance oblige les Professeurs à préparer leurs cours de manière à satisfaire au programme et faire profiter les élèves.

Il faut avouer, que l'enseignement dans de telles conditions est particulièrement compliqué et ne peut être comparé à celui des autres écoles, nullepart l'année scolaire n'étant pas mobile. Si nous ajouterons encore, que les élèves doivent se préparer au baccalauréat sans négliger le côté professionnel, on pourra se rendre bien compte des difficultés qui en résulte, tout aussi bien pour le côté enseignant que pour les élèves.

La durée des études à l'Ecole est de trois ans. L'Ecole comprend deux sections: la section de navigation et la section de mécanique. L'année scolaire se divise en deux semestres (du 1-er octobre jusqu'au 31 janvier, et du 1-er février jusqu'au 15 juin). Le premier semestre, appelé période d'hiver, est destiné à l'enseignement théorique — secondaire et professionnel, comme nous l'avons dit plus haut. Par contre, la période d'été prévoit l'instruction pratique dont il sera question dans la suite.

Wakacje nie istnieją dla uczniów Szkoły Morskiej — otrzymują oni jedynie (poza ferjami świątecznymi) 14-dniowe urlopy przed i po zakończeniu roku szkolnego, o ile okoliczności nie przeszkodzą.

Wiadomości, nabyte w Szkole, sprawdzane są przez egzaminy. Po ukończeniu drugiego kursu zdają uczniowie obu Wydziałów egzamin dojrzałości przed Komisją Egzaminacyjną, której przewodniczącego i skład wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego. Po ukończeniu trzeciego kursu uczniowie obydwu Wydziałów zdają egzaminy państwowe: teoretyczne natychmiast po zakończeniu roku szkolnego — i praktyczne po odbyciu w lecie praktyki i wykonaniu prac, jakie są im zadawane po złożeniu z wynikiem dodatnim egzaminów teoretycznych. Dopiero po złożeniu z wynikiem dodatnim obydwóch egzaminów otrzymują uczniowie świadectwa ukończenia odpowiedniego Wydziału Szkoły.

Do Szkoły Morskiej przyjmowana jest młodzież, która może się wykazać ukończeniem przynajmniej 6-ciu klas szkoły średniej pań-

Les élèves ont 15 jours de congé au début et à la fin de chaque année scolaire, (outre les vacances des fêtes de Noël et de Pâques).

Le savoir acquit à l'Ecole est vérifié par les examens. A la fin de la 2-me année les élèves se présentent au baccalauréat devant une Commission spéciale, désignée par le Ministère de l'Instruction Publique. A la fin de la 3-me année les élèves des deux sections subissent les épreuves des examens professionnels: l'examen théorique immédiatement après l'expiration de l'année scolaire, et l'examen d'application, après la navigation d'été et l'accomplissement des travaux prévus par le programme. Pour l'obtention du diplôme de l'Ecole de la M. M. il faut avoir subi les deux examens.

Les conditions d'ad-

mission exigent des candidats un certificat de 6 classes d'enseignement secondaire; le minimum et le maximum d'âge est de 16 à 18 ans. Néanmoins, le Conseil des Professeurs se réserve le droit des exceptions jusqu'à l'âge de 20 ans, s'il y a des causes de forces majeures.

Roboty linowe

Le matelotage

stwowej lub prywatnej z pełnymi prawami. Kandydaci muszą być w wieku 16—18 lat, jednak Rada Pedagogiczna może zezwolić na wstąpienie do Szkoły w wieku do lat 20.

Przed przystąpieniem do egzaminu wstępnego wszyscy kandydaci poddawani są ścisłej kontroli lekarskiej dla oceny stanu zdrowia, przyczem zwraca się uwagę nie tylko na ogólny stan zdrowia, lecz również na posiadanie normalnego wzroku, słuchu i czystej wymowy.

Egzamin wstępny składają kandydaci z zakresu sześciu klas gimnazjum z następujących przedmiotów: z języka polskiego (egzamin piśmienny), z arytmetyki, algebry i geometrii (egz. piśmienny i ustny) oraz z fizyki (egz. ustny).

Kandydaci do Szkoły Morskiej, którzy posiadają już maturę, są zwalniani od egzaminu wstępnego.

Kandydatów, których na podstawie wyników oględzin lekarskich oraz egzaminu wstępnego, względnie na podstawie posiadania matury, Rada Pedagogiczna zakwalifikuje do przyjęcia do Szkoły Morskiej, wysyła się na przeciąg kilku miesięcy na statek „Lwów” dla odbycia

Avant de subir les épreuves de l'examen d'admission tous les candidats passent une visite médicale — pour l'état général de la santé et pour les facultés visuelles.

L'examen d'admission comprend les matières suivantes: le polonais (épreuves écrites), l'arithmétique, l'algèbre et la géométrie (épreuves écrites et orales), et la physique (épreuves orales).

Les candidats bacheliers ne prennent pas part au concours d'admission; ils sont reçu si la visite médicale les trouve aptes au service marin.

Tous les candidats admis à l'Ecole sont embarqué sur le navire-école „Lwów” pour un voyage d'essai qui permettra de se rendre compte de leurs aptitudes de futurs marins. De retour, après un résultat positif, ils sont définitivement reçu et choisissent l'une des deux sections.

Généralement, on admet 30 candidats à chaque section.

Les élèves passent d'un cours à l'autre d'après leur bulletin annuel; l'insuffisance des points d'un élève de la 1-re année le fait éliminer du nombre. Il peut être réadmis à ce cours, après avoir satisfait

Roboty żaglowe

Réparation des voiles

tak zwanej żeglugi próbnej, która ma wykazać uzdolnienie kandydata do służby morskiej. Dopiero w razie dodatniego wyniku żeglugi próbnej kandydaci są zaliczani jako regularni uczniowie na poszczególne Wydziały, przyczem wybór Wydziału przysługuje kandydatowi.

Normalnie przyjmuje się rocznie po 30 uczniów na każdy Wydział.

Uczniowie są promowani z kursu na kurs na podstawie ocen rocznych, przyczem uczniów kursu pierwszego, którzy otrzymali roczne oceny niedostateczne z dwóch lub więcej przedmiotów, zwalnia się ze Szkoły, aby nie wytwarzać balastu t. zw. repetentów. Przy jednym stopniu niedostatecznym postępuje się, jak w szkolnictwie średnim.

Uprawnienia absolwentów Szkoły Morskiej określa Ustawa z dnia 6. VII. 1923 r. o stanowiskach oficerskich w polskiej marynarce handlowej, uzupełniona rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 24. II. 1928.

Na zasadzie art. 9-tej Ustawy absolwenci Wydziału Nawigacyjnego po uzupełnieniu cenzusu morskiego (praktyki na statkach) do wymaganej Ustawą normy otrzymują dyplomy poruczników żeglugi małej.

à nouveau à l'examen d'entrée. En cas d'un seul point insuffisant on applique les règlements généraux du Ministère de l'Instruction Publique.

Le décret du 6 juillet 1923 modifié par l'arrêté du Président de la République du 24 février 1928, renferme les droits des officiers de la marine marchande.

L'article 9 de ce décret donne aux élèves, qui ont fini la section de navigation et peuvent justifier d'au moins 24 mois de navigation active, le droit au brevet de Lieutenant de navigation moyenne; le brevet est délivré par le Ministère du Commerce et de l'Industrie. Au fur et à mesure de la quantité des mois de navigation, le Ministère échange ce brevet (sans examens), pour des brevets supérieurs, jusqu'au brevet de Capitaine au long cours exclusivement.

L'article 14 du même décret donne aux élèves qui ont fini la section de mécanique et peuvent justifier d'au moins 30 mois de navigation pratique et professionnelle dans les chantiers maritimes, le

Fragment z „Lwowa”

A bord du „Lwów”

Dyplomy te w miarę nabywania cenzusu morskiego są wymieniane (bez składania egzaminów) na dyplomy wyższe — do dyplomu kapitana żeglugi wielkiej włącznie.

Podobnie na zasadzie art. 14. Ustawy absolwenci Wydziału Mecha-

droit au brevet d'officier-mécanicien de III-me classe. De même que nous venons de le dire plus haut, le Ministère échange ce brevet (sans examens) pour des brevets supérieurs, — jusqu'au brevet d'officier-mécanicien de I-re classe exclusivement.

Fragment hali obrabiarek

Un coin des ateliers de mécanique

nicznego, posiadający 30-miesięczną praktykę, otrzymują dyplomy oficerów-mechaników okrętowych III. klasy, które w miarę nabywania cenzusu morskiego są wymieniane (bez składania egzaminów) na dyplomy wyższe — do dyplomu mechanika okrętowego I klasy włącznie.

Plan nauk.

Wykłady odbywają się na wszystkich kursach obu Wydziałów codziennie od godziny 8-mej do 14,30. Zajęcia praktyczne, t. j. roboty linowe i żaglowe dla uczniów Wydziału Nawigacyjnego, oraz praca

Fragment hali montażowej

w warsztatach mechanicznym, ślusarskim i stolarskim dla uczniów Wydziału Mechanicznego, a częściowo i kreślenie, — odbywają się między godziną 16. a 20. w kilku dniach tygodnia.

Szczegółowy plan nauk przedstawia się następująco:

Le plan des études.

Les cours ont lieu chaque jour, à partir de 8 heures du matin jusqu'à 14 h. 30. L'enseignement pratique, comme par ex. le matelotage pour les élèves de la section de navigation et les travaux dans les ateliers de mé-

Une partie de la salle de montage

canique, de menuiserie, de serrurerie etc. pour les élèves de la section de mécanique, ainsi que les cours de dessins techniques, ont lieu entre 16 et 20 heures, plusieurs fois dans le courant de la semaine.

Le plan détaillé des cours se présente de la manière suivante:

Wydział Nawigacyjny.

L. P.	Przedmioty	Kursy					
		w semestrze					
		1	2	1	2	1	2
1	Religia	1	1	1	1	—	—
2	Język polski	3	3	3	3	—	—
3	Język angielski	5	5	5	5	6	6
4	Historja	3	3	3	3	—	—
5	Algebra	3	—	—	—	—	—
6	Geometria analityczna	—	5	—	—	—	—
7	Trygonometria płaska	4	—	—	—	—	—
8	Trygonometria sferyczna	—	3	—	—	—	—
9	Różniczki i całki	—	—	5	5	—	—
10	Fizyka	3	3	6	6	—	—
11	Chemja	2	—	—	—	—	—
12	Astronomja	4	5	3	3	4	4
13	Budowa i teoria okrętu	2	2	2	2	2	2
14	Dewiacja kompasu	—	—	—	—	6	6
15	Dokumenty okrętowe	—	—	—	—	—	2
16	Elektrotechnika i radiotelegrafia	—	—	—	—	4	4
17	Geografia gospodarcza	3	3	2	2	—	—
18	Higiena okrętowa	—	—	—	1	2	—
19	Locja	2	2	2	2	2	2
20	Mechanizmy okrętowe	—	—	—	—	3	3
21	Nawigacja	3	3	2	2	3	3
22	Oceanografia i meteorologia	—	—	2	2	2	2
23	Praktyka morska	2	2	2	2	2	2
24	Prawo morskie	—	—	—	—	2	2
25	Towaroznawstwo i transport morski	—	—	—	—	2	2
26	Roboty linowe	4	4	4	4	—	—
27	Roboty żaglowe	—	—	—	—	4	4
Razem tygodniowo godzin		44	44	42	43	44	44

La Section de Navigation.

N ^o	Programme	Années					
		Semestres					
		1	2	1	2	1	2
1	Religion	1	1	1	1	—	—
2	Polonais	3	3	3	3	—	—
3	Anglais	5	5	5	5	6	6
4	Histoire	3	3	3	3	—	—
5	Algèbre	3	—	—	—	—	—
6	Géométrie analitique	—	5	—	—	—	—
7	Trigonométrie plane	4	—	—	—	—	—
8	Trigonométrie sphérique	—	3	—	—	—	—
9	Calcul différentiel et intégral	—	—	5	5	—	—
10	Physique	3	3	6	6	—	—
11	Chimie	2	—	—	—	—	—
12	Astronomie	4	5	3	3	4	4
13	Construction et théorie du navire	2	2	2	2	2	2
14	Compensation des compas	—	—	—	—	6	6
15	Documents maritimes	—	—	—	—	—	2
16	Éléctrotechnique et radiotélégraphie	—	—	—	—	4	4
17	Géographie commerciale	3	3	2	2	—	—
18	Hygiène navale, médecine et pansements	—	—	—	1	2	—
19	Règles de barre et de routes, signaux, etc.	2	2	2	2	2	2
20	Notions succinctes des machines	—	—	—	—	3	3
21	Navigation	3	3	2	2	3	3
22	Océanographie et Météorologie	—	—	2	2	2	2
23	Navigation pratique	2	2	2	2	2	2
24	Droit maritime	—	—	—	—	2	2
25	Produits commercables	—	—	—	—	2	2
26	Matelotage	4	4	4	4	—	—
27	Confection des voiles	—	—	—	—	4	4
Total d'heures par semaine		44	44	42	43	44	44

Wydział Mechaniczny.

L. P.	Przedmioty	Kursy					
		I II III					
		w semestrze					
		1	2	1	2	1	2
1	Religia	1	1	1	1	—	—
2	Język polski	3	3	3	3	—	—
3	Język angielski	5	5	5	5	5	5
4	Historja	3	3	3	3	—	—
5	Algebra	3	—	—	—	—	—
6	Geometria analityczna	—	5	—	—	—	—
7	Geometria wykreślna	—	3	—	—	—	—
8	Trygonometria płaska	4	—	—	—	—	—
9	Różniczki i całki	—	—	5	5	—	—
10	Fizyka	3	3	5	5	—	—
11	Chemja	2	—	—	—	—	—
12	Budowa i teoria okrętu	2	2	2	2	2	2
13	Elektrotechnika i radiotelegrafia	—	—	—	—	5	5
14	Gospodarstwo maszynowe na statkach	—	—	—	—	2	2
15	Higiena okrętowa	—	—	—	1	—	2
16	Kreślenie techniczne	4	4	4	4	4	4
17	Materiałoznawstwo	—	—	—	—	—	2
18	Mechanika teoretyczna i stosowana	3	4	5	4	—	—
19	Mechanizmy okrętowe	4	4	4	4	5	5
20	Prawo morskie	—	—	—	—	2	2
21	Silniki spalinowe	—	—	—	—	4	5
22	Technologia metali	—	—	2	2	5	5
23	Termodynamika i turbiny	—	—	—	—	3	3
24	Wytrzymałość materiałów	—	—	—	—	3	—
25	Żeglarstwo	—	—	—	—	2	—
26	Warsztaty	15	15	12	12	12	12
Razem tygodniowo godzin		52	52	51	51	54	54

La Section de Mécanique.

N ^o	Programme	Années					
		Semestres					
		I		II		III	
		1	2	1	2	1	2
1	Religion	1	1	1	1	—	—
2	Polonais	3	3	3	3	—	—
3	Anglais	5	5	5	5	5	5
4	Histoire	3	3	3	3	—	—
5	Algèbre	3	—	—	—	—	—
6	Géométrie analytique	—	5	—	—	—	—
7	Géométrie descriptive	—	3	—	—	—	—
8	Trigonométrie plane	4	—	—	—	—	—
9	Calcul différentiel et intégral	—	—	5	5	—	—
10	Physique	3	3	5	5	—	—
11	Chimie	2	—	—	—	—	—
12	Construction et théorie du navire	2	2	2	2	2	2
13	Electrotechnique et radiotélégraphie.	—	—	—	—	5	5
14	Exploitation des machines et comptabilité	—	—	—	—	2	2
15	Hygiène navale, médecine et pansements	—	—	—	1	—	2
16	Dessins techniques	4	4	4	4	4	4
17	Technologie des matériaux	—	—	—	—	—	2
18	Mécanique théorique et appliquée	3	4	5	4	—	—
19	Machines	4	4	4	4	5	5
20	Droit maritime	—	—	—	—	2	2
21	Moteurs	—	—	—	—	4	5
22	Technologie des métaux	—	—	2	2	5	5
23	Thermodynamique et turbines	—	—	—	—	3	3
24	Résistance des matériaux	—	—	—	—	3	—
25	Principes de navigation	—	—	—	—	2	—
26	Travaux pratiques dans les ateliers	15	15	12	12	12	12
Total d'heures par semaine		52	52	51	51	54	54

Szkolenie praktyczne.

W Szkole.

Jak już wspomniano, uczniowie Wydziału Nawigacyjnego ćwiczeni są do objęcia zawodu praktycznie na statku szkolnym „Lwów”; w Szkole ćwiczą się jedynie w robotach linowych i żaglowych. W zakres tych ćwiczeń wchodzi:

Rozpoznawanie rodzajów lin. Mierzenie ich grubości, uszczelnianie i krycie.

Splecenia długie i krótkie. Oczy: zwykłe, holenderskie, podkowiaste, wiązane i t. d. Oczka. Wstawianie uszu.

Przechwyty i przywiąz. Węzły. Gałki i guzy. Opętlowywanie bloków drewnianych.

Różne plecionki i zakończenia lin.

Wyrób mat. Wyrób odbijaków okrętowych i szalupowych, suszek.

Szycie żagli, ich naprawa i wykończanie krawędzi.

Szycie wiader i hamaków.

Plecenie siatek i t. p.

Natomiast uczniowie Wydziału Mechanicznego wobec niewielkiej ilości czasu, przeznaczonego na ich skomplikowane wykształcenie,

L'enseignement appliqué.

A l'Ecole.

Comme nous l'avons dit plus haut, l'enseignement appliqué a lieu sur le navire-école „Lwów”. Pendant l'année scolaire les élèves de

la section de navigation s'exercent seulement au matelotage qui comprend:

La nomenclature des cordages, leur fabrication et résistance.

Le fourrage des cordages et le transfilage des filins.

Diverses épissures et oeilletons.

Divers amarrages et bridures.

Palans, poulies, etc.

Divers noeuds et culs-de-porcs.

Diverses tresses et queues-de-rats.

Paillets, balons de défense, fauberts et vaudrouilles.

* La confection des voiles et leurs réparages. Ralingues.

La confection des seaux et des hamacs.

Le tressage des filets, etc., etc., etc.

Quant aux élèves de la section de mécanique vue le peu de temps dont on dispose pour un enseignement assez compliqué, ils

Fragment hali montażowej

Autre partie de la salle de montage

muszą mieć zajęcia praktyczne ciągle, nawet podczas pobytu w Szkole. Jest to zrozumiałe, gdyż zadaniem Wydziału Mechanicznego jest przygotowanie przyszłych mechaników i kierowników maszyn do obsługi, utrzymywania w stanie sprawności oraz przeprowadzania montażu kołków, silników napędowych i mechanizmów pomocniczych na statkach morskich. W tym też kierunku zmierzają ich ćwiczenia warsztatowe w Szkole.

Główny nacisk musi być z istoty rzeczy położony na szkolenie ślusarsko-mechaniczne i na nie przeznaczona jest największa ilość godzin. W szczególności podział pracy w warsztatach szkolnych przedstawia się następująco:

Rodzaj pracy \ Kursy	I	II	III	Razem
	rocznie godzin			
W stolarni	60	—	—	60
W kuźni	60	—	—	60
W ślusarni	180	130	—	310
W pracowni mechanicznej	—	130	260	390
Razem . .	300	260	260	820

Ilość godzin roboczych w roku wskazana jest przeciętnie i zależy od czasu trwania roku szkolnego.

Ćwiczenia praktyczne w każdym dziale poprzedzane są lekcjami. Uczniowie otrzymują mianowicie objaśnienia o warsztacie, jego urządzeniu oraz o obowiązującym w nim regulaminie; nadto zapoznaje się uczniów z własnościami materiału, który ma być obrabiany, z istotą narzędzi i ich użyciem, oraz z celem danej grupy ćwiczeń.

Program szkolenia w warsztatach przedstawia się następująco:

Kurs I. Uczniowie kursu I. podzieleni są na trzy grupy, z których każda kolejno przystępuje do robót w stolarni, w kuźni, wreszcie w ślusarni.

travailing aux ateliers pendant toute la durée de l'année scolaire. Chose tout à fait naturelle, si l'on considère que cette section a en vue la préparation des futurs mécaniciens et des officiers-mécaniciens, devant veiller plus tard à la conduite, l'entretien et les réparations des machines, chaudières, moteurs, etc.

Les travaux sur lesquels on insiste davantage, et auxquels on réserve le plus grand nombre d'heures possible, sont les travaux relatifs à la serrurerie et à la mécanique.

En détail, l'horaire dans les ateliers de mécanique, se présente de la manière suivante:

Genre de travail \ Années	I	II	III	Total
	nombre d'heures annuellement			
Atelier de menuiserie	60	—	—	60
Forge	60	—	—	60
Atelier de serrurerie	180	130	—	310
Atelier de mécanique	—	130	260	390
Au total . .	300	260	260	820

Ce nombre d'heures affectées à chaque cours est approximatif et varie suivant la durée de l'année scolaire.

L'enseignement appliqué est toujours précédé d'une leçon de théorie se rapportant aux ateliers, à leur organisation, aux règlements qui y obligent, tout en faisant connaître aux élèves la propriété des métaux, l'emploi des outils, etc.

Le programme de l'instruction pratique dans les ateliers se présente de la manière suivante:

1-re Année. Les élèves de la première année sont divisés en trois groupes; chaque groupe travaille successivement dans les ateliers de menuiserie, à la forge et dans les ateliers de serrurerie.

Obróbka drzewa ma na celu zaznajomienie ucznia z elementarnymi czynnościami ręcznej obróbki z działu stolarstwa, jako to: rznięcie poziome i pionowe, struganie, dłutowanie, wiercenie, łączenie, sklejanie i t. p. Czynności te poznają uczniowie również przy wykonywaniu części składowych przedmiotów użytkowych.

W pierwszej linii uwzględniane są potrzeby Szkoły, dopełnianie inwentarza szkolnego i naprawy. Wkońcu uczniowie są zaznajamiani z zasadami modelarstwa przez wykonywanie prostych modeli.

Kuźnictwo i kottlarstwo obejmuje zasadnicze czynności kowalskie: odciąganie, spęczanie, odkuwanie łbów, dziurawienie i przecinanie na gorąco, spawanie, hartowanie prostych narzędzi; oraz zasadnicze czynności kottlarskie: prostowanie blach, dziurawienie, nitowanie kotłów, doszczelnianie.

Poza tem uczniowie obowiązani są, w miarę potrzeby, pomagać instruktorowi w wykonywaniu, względnie wykonywać pod jego kierow-

Le façonnage du bois qui donne aux élèves les premières notions de menuiserie comprend: le sciage horizontal et vertical, le planage, la ciselure, le perçage, les jointements, collements et ainsi de suite.

Les élèves s'accoutument à tous ces travaux, en préparant les diverses pièces de toutes sortes d'objets.

En premier lieu, on tâche de suffire aux besoins de l'Ecole même, complétant de la sorte le matériel scolaire, et en faisant les réparations nécessaires. Les élèves s'exercent aussi à l'exécution de différents modèles, en commençant par les plus simples.

Les élèves travaillant à la martellerie se familiarisent avec tous les travaux relatifs au façonnage du fer, comme: le martelage, la trempe, le forage, etc... ainsi qu'avec les travaux de chaudronnerie comprenant le travail des

tôles destinées à la construction des chaudières à vapeur, leur rivetage, etc.

Fragment ślusarni

Un coin de l'atelier de serrurerie

nictwem — różne roboty kowalskie, potrzebne do robót remontowych na statku szkolnym „Lwów”, lub do wykonywania w warsztatach mechanicznych.

De plus, les élèves doivent participer aux travaux de remontage, qu'ils accomplissent sous la direction des instructeurs, sur le navire-école „Lwów”, ou dans les ateliers mêmes.

Fragment kuźni

Ślusarstwo obejmuje zasadnicze czynności ślusarskie: ścinanie i przecinanie metali, piłowanie proste i kształtowe (fasonowe), wiercenie żeliwa i żelaza, doskrobywanie pod równię itp.

Po ukończeniu robót kursu I uczniowie otrzymują do wykonania roboty z kursu II.

La forge

Les élèves travaillant aux ateliers de serrurerie apprennent à limer, dégrossir et couper les métaux.

Après l'accomplissement des travaux prévus par le programme de la 1-re année, les élèves s'exercent à l'exécution des travaux du programme de la 2-me année.

Kurs II obejmuje roboty w ślusarni i w warsztacie mechanicznym, w szczególności zaś wykonywanie robót, połączonych z czynnościami, jak na kursie I., oraz wiercenie różnych metali, ręczne gwintowanie otworów i bolców, osadzanie kołków śrubowych i szpilek prowadniczych, lutowanie na cynę i na mosiądz; nadto zasadnicze czynności tokarskie: toczenie proste w kłach, toczenie kształtowe (fasonowe) w kłach, toczenie stożków, toczenie w uchwytach zwykłych, tarczowych i samocentrumujących, toczenie powierzchni płaskich, toczenie wewnętrzne, nacinanie gwintów na tokarniach, hartowanie narzynek i t. p.

Po ukończeniu robót kursu II. uczniowie otrzymują roboty z kursu III.

Kurs III obejmuje roboty ślusarsko-mechaniczne w warsztacie mechanicznym, w szczególności zaś roboty montażowe w zastosowaniu do wymo-

gów, związanych z obowiązkami zawodowymi mechanika okrętowego, oraz remont mechanizmów pomocniczych i pokładowych st. szk. „Lwów” i wykonywanie różnych przedmiotów tokarskich i ślusarskich, potrzebnych przy remoncie uzbrojenia pokładowego st. szk. „Lwów”.

II-me Année. Le programme de la 2-me année englobe tous les travaux de serrurerie et de mécanique. L'instruction y est donnée de manière à permettre d'exécuter sans aide, à la fin de l'année scolaire, certains travaux de moyenne difficulté. Quant aux ateliers de mécanique, les élèves y apprennent à travailler aux tours, aux raboteuses et autres machines.

Après l'accomplissement des travaux prévus par le programme de la 2-me année, les élèves s'exercent aux travaux du programme de la 3-me année.

III-me Année. Le programme de la 3-me année englobe tous les travaux de serrurerie et de mécanique et en particulier les travaux de montage adaptés suivant les besoins nécessités par les fonctions d'officier-mécanicien; ajoutons encore le remontage des machines du navire-école „Lwów”, le remontage partiel des

moteurs principaux du „Lwów” ainsi que l'exécution de divers objets de serrurerie et autres.

Fragment stolarni

La menuiserie

Poza Szkołą.

Uczniowie Wydziału Nawigacyjnego odbywają praktykę na statku szkolnym „Lwów”, pełniąc na nim wszystkie czynności załogi. Oprócz robót, związanych z puszczaniem statku w ruch, a więc rozwijania i zwijania żagli, sterowania, manewrów z żaglami, kotwicami, łodziami i t. p. — biorą oni udział w robotach, mających na celu utrzymanie statku w czystości, nie wykluczając mycia pokładów, czyszczenia części metalowych, malowania statku, utrzymania w porządku łodzi, mechanizmów i t. p. Ostatnie czynności nie są wprawdzie na pozór związane z wyszkoleniem praktycznym, jednak są koniecznością, gdyż złym byłby oficerem ten, kto nie przeszedłby twardej szkoły marynarza.

W szczególności podział pracy na statku jest następujący:

Kandydaci. Pływawanie kandydatów ma na celu zapoznanie ich z życiem na statku i z żywiołem morskim, jest zatem niejako próbą sił, upodobań, woli i t. d. Dlatego nie robi się różnicy między kandydatami na Wydział Nawigacyjny i Mechaniczny, a wyznacza się im właśnie najcięższe i najprostsze prace marynarza.

Jeden z korytarzy szkolnych

En dehors de l'Ecole.

La navigation pratique a lieu sur le navire-école „Lwów” pour les élèves de la section de navigation, qui y remplissent tout le service de l'équipage. Outre tous les travaux relatifs à la mise en marche, comme: rétablir et carguer les voiles, les manoeuvres du gou-

vernail, les voiles, les ancres, les chaloupes, etc... les élèves prennent une part active à l'entretien général du navire, sans omettre même le nettoyage des ponts, la peinture des endroits endommagés, la réparation des chaloupes, des parties mécaniques et ainsi de suite. Ces dernières occupations ne font pas à vrai dire partie du programme de l'instruction pratique; néanmoins, elles sont d'une grande utilité, puisque nous savons que pour être bon officier, il faut avoir été soldat auparavant.

Voici la répartition des travaux sur le „Lwów”:

Les Candidats. L'amarinage des candidats a pour but de leur faire connaître la vie en mer; c'est en quelque sorte un essai, en vue de se rendre compte de leurs aptitudes et de leurs forces. Aucune différence n'est faite entre les candidats de la section de navigation

Un des couloirs de l'Ecole

Natychmiast po przybyciu na statek, jeszcze w porcie, uczą się kandydaci wiosłowania i zapoznają się z najważniejszymi linami, potrzebnymi przy manewrach. Po wyruszeniu w podróż dzieli się

et ceux de la section de mécanique: tous, ils accomplissent les plus durs travaux.

Une fois embarqués, avant même d'appareiller, les candidats ap-

Sala jadalna

Le réfectoire

kandydatów na grupy, którym przydziela się starszych uczniów jako kierowników. Obowiązkiem tych uczniów jest udzielanie kandydatom zasadniczych wiadomości o statku; oprowadzają więc kandydatów po

prennent à manier l'aviron et se familiarisent avec les principaux filins indispensables aux manoeuvres. En pleine mer, ils sont divisé en plusieurs groupes; chaque groupe de candidats est subordonné

statku i udzielają im objaśnień. Dla osiągnięcia tego celu kandydaci są podporządkowani dyscyplinarnie uczniom i obowiązani są wykonywać ich rozkazy.

Od kandydatów wymaga się, aby podczas pływania zaznajomili się ze statkiem, z rozmieszczeniem na nim, z nomenklaturą omasztowania, olinowania i ważniejszych urządzeń na statku, wreszcie z podziałem róży kompasowej, ponieważ uczą się oni również sterowania.

Po upływie kilku tygodni urzędują się dla kandydatów egzamin z wyżej wymienionych wiadomości.

Uczniowie kursu I, t. j. uczniowie, którzy otrzymali promocję na kurs II, wykonują wszelkie prace marynarzy na statku, a ponadto odbywają specjalne zajęcia praktyczne, mianowicie z zakresu astronomji ćwiczą się w określaniu błędu indeksu sekstansu, w mierzeniu wysokości ciał niebieskich nad widnokregiem, w określaniu prawdziwej wysokości ciał niebieskich, w obliczaniu szerokości miejsca zapomocą zmierzonych wysokości podczas kulminacji ciał niebieskich, oraz w obliczaniu jednej linji Som-

à un élève du cours supérieur, chargé de les initier au métier de marin.

Pendant la durée de la navigation pratique les candidats doivent

se familiariser avec l'aménagement du navire, la nomenclature des gréements et cordages, ainsi qu'avec les principaux arrangements du bâtiment, les divisions de la rose de vents (boussole), puisqu'on leur apprend la manœuvre du gouvernail.

Au bout de quelques semaines ils subissent un examen d'application des connaissances mentionnées plus haut.

Les élèves de la 1-re année, admis à la II-me, participent aux travaux de l'équipage; de plus, ils s'adonnent à l'instruction pratique. Par ex. en fait d'astronomie, on leur enseigne l'usage du sextant: la lecture, les rectifications, les erreurs instrumentales, les distances angulaires; ils apprennent à déterminer la hauteur

des astres à l'horizon, la latitude d'un lieu par la hauteur méridienne d'un astre quelconque, le calcul de Somner, etc.; — en fait de navigation, on les familiarise avec le journal de bord, avec le but

Sypialnia

Un dortoir

nera; z zakresu nawigacji — w prowadzeniu dziennika okrętowego, wyznaczaniu kursów i pelengowaniu, w oznaczaniu pozycji statku zapomocą pelengów, w sondowaniu i mierzeniu szybkości statku logami, w posługiwaniu się książkami Locyj i Spisami latarni morskich; z zakresu praktyki morskiej — w zajęciach szalupowych: wiosłowaniu i żaglowaniu, w robotach linowych, w manewrach statku, w uzbrajaniu i rozbrajaniu ożaglowania i olinowania statku, w sygnalizacji flagami i semaforem według Morse'a, w ćwiczeniach na szalupie ratunkowej, w pełnieniu wachty pomocniczej przy sterze okrętowym, w obowiązkach młodszego marynarza w porcie.

Uczniowie kursu II oprócz wszelkich prac marynarskich i ćwiczeń, przewidzianych dla kursu I, ćwiczą się z zakresu astronomii — w określaniu długości miejsca statku, pozycji statku zapomocą dwóch obserwacji słońca, jak również gwiazd, planet i księżyca, oraz w określaniu poprawki kompasu zapomocą obliczenia azymutów ciał niebieskich, wreszcie w sprawdzaniu stanu chronometru podług sygnałów, czasowych; z zakresu nawi-

gacji — w prowadzeniu dziennika meteorologicznego, w określaniu pozycji wszelkimi sposobami i w zliczaniu drogi zapomocą tablic morskich; z zakresu praktyki morskiej — w zajęciach szalupowych, jak wiosłowanie, żaglowanie, sterowanie i manewrowanie pod żaglami i pod wiosłami, zawożenie cum w różnych wypadkach, następnie w pełnieniu obowiązków starszych marynarzy podczas manew-

et l'usage de la sonde, la détermination de la position à l'aide des relèvements; les élèves mesurent la vitesse du navire à l'aide du loch tout en s'habituant aux Instructions Nautiques et aux Livres des Phares. En fait de navigation pratique: aux manoeuvres des embarcations, des mâts, vergues et voiles, à la signalisation d'après le Code International des signaux et des signaux optiques

de Morse, avec les descriptions et les manoeuvres du canot de sauvetage, l'action du gouvernail, les principales dispositions pour la manoeuvre de la barre, initiation au service des matelots de 2-de classe.

Les élèves de la II-me année, outre toutes les travaux de l'équipage et les manoeuvres prévues pour les élèves de la I-re année, s'exercent en fait d'astronomie, à la détermination de la longitude par deux hauteurs dont une méridienne, par deux hauteurs successives (soleil, étoiles ou planètes), par trois hauteurs simultanées d'astres, au réglage du compas par l'amplitude au lever et au coucher vrai ou apparent du soleil, à l'usage de la table d'azimuts des di-

vers astres. Ils apprennent à régler la montre d'habitable par le lever ou le coucher du soleil, par la hauteur du soleil, par le chronomètre. En fait de navigation: au journal météorologique et aux renseignements à y porter; on leur apprend à déterminer la position par des relèvements et par calcul. En fait de navigation pratique: aux manoeuvres et évolutions des embarcations, à l'embar-

Kąpiel

Sous la douche

rów statku, w pracach przy zamianie żagli i olinowania, w szyciu żagli, naprawie żagli i olinowania, w samodzielnych wachtach przy sterze okrętowym, w sygnalizacji, oraz w obowiązkach starszego marynarza w porcie.

Zajęcia praktyczne odbywają się codziennie w dnie powszednie od godziny 9 do 11 i od 13 do 15, są zaś zorganizowane w ten sposób, że prowadzi je z poszczególnymi pododwaczami kierownik nauk, t. j. jeden z profesorów Szkoły, wyznaczony na czas pływania statku szkolnego. Należy bowiem wyjaśnić, że uczniowie podzieleni są na trzy odwachy, które w trzech zmianach pełnią służbę na morzu po 4 godziny. Pododwaczem nazywa się ten odwach, który ostatni zszedł ze służby, a zatem od godziny 9 do 11 ma zajęcia ten odwach, który pełnił służbę od 4 do 8.

Uczniowie kursu III, czyli t. zw. absolwenci, mają takie same zajęcia jak uczniowie kursu I i II, a nadto po uzupełnieniu wykształcenia praktycznego wdrażani są do samodzielnego wykonywania różnych funkcji oraz do rozkazodawstwa. W tym celu ćwiczą się oni z zakresu nawigacji: w wykreślaniu map synoptycz-

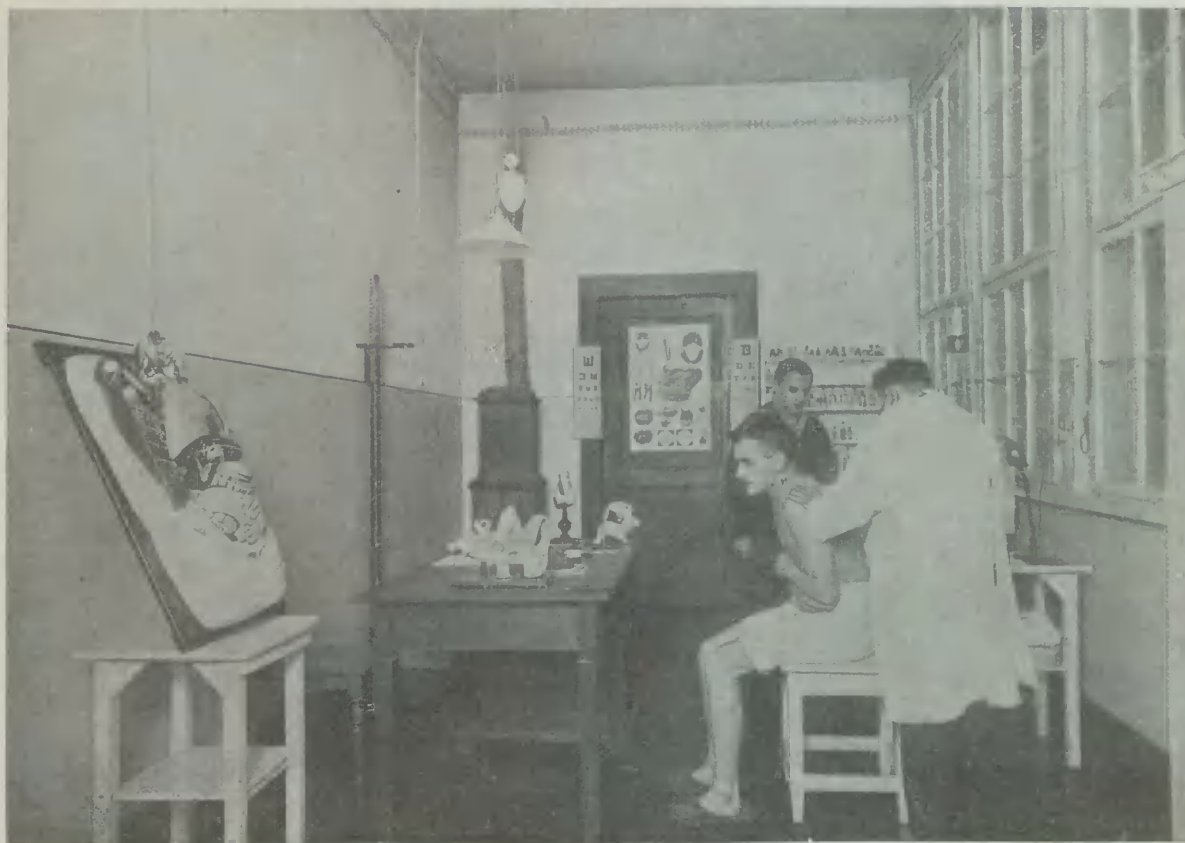
quement et au débarquement, aux manoeuvres des embarcations à l'aviron, du canot sous voiles, aux différentes allures, l'amarrage, initiation au service des matelots de 1-re classe en pleine mer et dans les ports.

L'enseignement appliqué a lieu chaque jour de 9 à 11 heures dans

la matinée, et de 13 à 15 heures l'après-midi, sous la surveillance de l'un des professeurs de l'Ecole, désigné pour la campagne maritime. Les élèves sont divisés en trois équipes; chaque équipe, à tour de rôle est de quart sur le pont pendant 4 heures consécutives, assurant ainsi le service de jour et de nuit.

Les élèves de le III année, c'est à dire les aspirants, remplissent en peu toutes les fonctions, complètent l'instruction pratique et apprennent à commander. En fait de navigation, ils s'habituent à l'usage des cartes synoptiques, à la compensation du compas, déviation et surveillance, au calcul des erreurs du loch et ainsi de suite;

en fait de navigation pratique les élèves s'exercent au service de timonier d'un canot de sauvetage, d'officier de quart, d'instructeurs de signalisation, de surveillants des opérations de chargements et déchargements, etc.

Ambulatorjum

L'ambulance

nych, w określaniu poprawki logu mechanicznego przez porównanie odległości zliczonej z rzeczywistością, w kompensacji dewiacji w rozmaitych wypadkach; z zakresu praktyki morskiej — w obowiązkach starszego na szalupie ratunkowej, oraz starszego w odwachu, w kierownictwie zajęciami z sygnalizacji i w zajęciach oficerskich przy przyjmowaniu i wydawaniu ładunku.

W tym też celu wyznacza się z każdego odwachu dwóch absolwentów do pełnienia obowiązków nawigatora i bocmana.

Uczeń nawigator wykonuje pod kierownictwem oficera odwachowego wszelkie czynności nawigacyjne, a nadto sprawuje opiekę nad przyrządami nawigacyjnymi, jak log, sondy, chronometr, zegary itp.

Uczeń-bocman jest niejako starszym odwachem, rozdziela służbę uczniom i kandydatom swego odwachu, kieruje manewrami żaglowymi i wogóle wszelkimi pracami bocmańskimi.

Po zupełnem wykszoleniu pełnią uczniowie kursu III służbę oficerów odwachowych pod ścisłą kontrolą właściwych oficerów odwachowych, którzy wszakże mają obowiązek zostawiać uczniom zupełną samodzielność, a interwenjują tylko w razie potrzeby.

Oprócz powyższych zajęć przygotowują uczniowie kursu III sprawozdania, zadania i t. p., wymagane przez Komisję Egzaminacyjną, przed którą po powrocie do kraju zdają egzaminy praktyczne.

Dans ce but, on désigne à tour de rôle un aspirant de chaque équipe, pour remplir les fonctions d'officier, et un autre pour remplir celles de maître d'équipe.

Le premier, sous la direction et le contrôle d'un officier, fait les observations astronomiques et les calculs nécessaires; en même temps il a soin de tous les instruments nautiques: lochs, sondes, chronomètres, montres, etc.

Le second remplit toutes les fonctions de maître d'équipe, c'est à dire se trouve à la tête d'un groupe d'élèves qu'il commande et dirige.

Outre toutes ces occupations, les aspirants doivent accomplir les travaux prévus par le programme et exigés par la Commission des examens qui les interrogera à leur retour.

Le navire-école „Lwów” possède une chambre de veille à l'usage des élèves; les cartes et instruments nautiques y sont à leur portée.

Pendant les séjours dans divers ports on organise des excursions intéressantes en vue de visiter les docks, les entrepôts, les chantiers, etc.,

ainsi que les musées et autres curiosités.

La pratique des élèves de la section de mécanique ne manque pas de variétés. Ceux qui sont admis à la II-me année sont envoyés sur les vapeurs, où ils remplissent les fonctions de chauffeurs et de graisseurs. Les élèves admis à la III-me année, commencent par

Hufiec szkolny w marszu

Le bataillon scolaire: en marche

Hufiec szkolny: raport

Na statku szkolnym „Lwów” znajduje się osobna kajuta nawigacyjna uczniowska. Uczniowie mają tam własny (t. j. do wyłącznego ich użytku) komplet map, locyj i przyrządów nawigacyjnych.

Poza wyżej wymienionemi zajęciami na morzu urządza się w portach wedle możliwości wycieczki krajoznawcze i zwiedza się ważniejsze urządzenia portowe, statki, stocznie i t. p.

Uczniowie Wydziału Mechanicznego odbywają w miesiącach letnich bardzo urozmaiconą praktykę. Mianowicie uczniowie, promowani na kurs II, wysyłani są na parowce morskie, na których pełnią czynności palaczy i smarowników; promowani na kurs III po odbyciu kilkutygodniowej przygotowawczej praktyki w miejscowej fabryce maszyn (szczególnie z zakresu odlewnictwa) wysyłani są do warsztatów okrętowych t. zw. Stoczni w Gdańsku, gdzie pracują przy remoncie i budowie maszyn i kotłów okrętowych. Wreszcie po złożeniu państwowego egzaminu teoretycznego, t. j. po ukończeniu kursu III, wysyłani są znów na parowce morskie, na których pełnią już obowiązki maszynistów i mechaników okrętowych.

Le bataillon scolaire: le rapport

faire un stage préparatoire de quelques semaines dans l'une des fonderies à Tczew, puis sont envoyés aux chantiers maritimes à Gdańsk; là, ils prennent part aux travaux relatifs à la construction des machines, ainsi qu'aux travaux de remontage. Enfin, après avoir subi l'épreuve de l'examen théorique, c'est à dire après avoir fini la troisième année, les aspirants s'engagent sur différents vapeurs, où ils occupent les postes de mécaniciens et d'officiers-mécaniciens.

Statek szkolny, urządzenia i pomoce naukowe.

Statek szkolny.

Statek szkolny „Lwów” jest żaglowcem, z typu — barkiem trzymasztowym z motorami pomocniczymi, którego wymiary są następujące:

Długość między pionami	64,76 m
„ „ największa	85,07 „
Szerokość	11,43 „
Zanurzenie	6,87 „
Zagłębienie z wodą i 500 ton balastu	4,10 „
Tonaż brutto	3664,13 m ³ = 1293,44 t. reg.
„ netto	2729,92 „ = 963,66 „ „
Wysokość masztu przedniego od pokładu	41,25 m
Długość reji masztu przedniego	21,20 „
Wysokość masztu środkowego od pokładu	42,00 „
Długość reji masztu środkowego	24,60 „
Wysokość masztu tylnego od pokładu	27,00 „

Motory pomocnicze posiada „Lwów” następujące:

2 motory systemu „Kromhout” o sile 180 HP. b.

1 motor do pompy „ „ „ 8 „

1 „ „ dynamo „ „ „ 8 „

St. szk. „Lwów” posiada trzy luki ładunkowe o wymiarach:

Luk I.	Górna długość	1,83 m	—	szerokość	1,40 m
	Dolna	1,80 „	—	„	1,35 „
Luk II.	Górna	4,95 „	—	„	3,26 „
	Dolna	5,79 „	—	„	3,82 „

Le navire-école, les ateliers et les cabinets de sciences.

Le navire-école.

Le navire-école „Lwów” est un trois-mâts barque avec moteurs auxiliaires. Ses dimensions principales sont:

Longueur entre perpendiculaires	64,76 m
„ „ du pont	85,07 „
Largeur	11,43 „
Tirant d'eau	6,87 „
Tirant d'eau avec 500 t. de ballast et eau fraîche	4,10 „
Tonnage brut	3664,13 m ³ = 1293,44 t.
„ net	2729,92 „ = 963,66 „
Hauteur du mât de misaine	41,25 m
Longueur de la vergue de misaine	21,20 „
Hauteur du grand mât	42,00 „
Longueur de la grande vergue	24,60 „
Hauteur du mât d'artimon	27,00 „

Moteurs:

2 moteurs auxiliaires „Kromhout”, 180 HP. chaque

1 moteur mettant en mouvement les pompes, 8 HP.

1 moteur pour machine dynamo, 8 HP.

„Lwów” possède trois écoutilles aux dimensions suivantes:

I.	Ecoutille supérieure	longueur 1,83	—	largeur 1,40	m.
	„ inférieure	„ 1,80	—	„ 1,35	„
II.	Ecoutille supérieure	„ 4,95	—	„ 3,26	„
	„ inférieure	„ 5,79	—	„ 3,82	„

Luk III. Górna długość 1,85 m — szerokość 1,44 m
Dolna „ 1,82 „ — „ 1,39 m.

Wreszcie trzy ładownie „Lwowa” mają następujące wymiary:

Nr. 1. Dług. — 14,69 m; szer. przednia — 3,30 m; tylna — 10,30 m;
Nr. 2. „ — 14,55 m; „ — 10,30 m; „ — 10,80 m;
Nr. 3. „ — 12,38 m; „ — 10,80 m; „ — 9,35 m;

Warsztaty.

Warsztaty szkolne zapoczątkowane zostały, jak podano wyżej, dopiero w roku 1922 dzięki uchwaleniu przez Sejm wstawionej do budżetu na ten cel sumy. Z pieniędzy tych na tychmiast zakupiono dwie tokarnie — 1 m i 1½ m, dwie strugarki poprzeczne małą i średnią (skok noża 200 mm i 350 mm), dwie wiertarki — jedną do wiercenia otworów o średnicy 20 mm, a drugą — o średnicy 10 mm. Jednocześnie zakupiono 59 imadeł i minimalną ilość narzędzi ślusarskich i mechanicznych.

Stoły ślusarskie i stolarskie wykonali sami uczniowie w warsztatach kolejowych w roku szkolnym 1921/22.

Pod warsztaty zajęto część sali gimnastycznej, którą czasami musiano na ten cel coraz bardziej okrawywać, aż dziś została mała salka, służąca jako jadalnia.

Z początkiem roku szkolnego 1922/23 rozpoczęto zajęcia praktyczne już we własnych warsztatach. Dla szkolenia praktycznego

III. Ecoutille supérieure longueur 1,85 largeur 1,44 m;
„ inférieure „ 1,82 „ 1,39 m;

Dimensions des trois cales:

Nr. 1. Longueur — 14,69 m; largeur avant — 3,30 m; arrière — 10,30 m;
Nr. 2. „ — 14,55 m; „ — 10,30 m; „ — 10,80 m;
Nr. 3. „ — 12,38 m; „ — 10,80 m; „ — 9,35 m;

Les ateliers de mécanique.

L'organisation des ateliers commença en 1922, époque, où la Diète assigna une somme supplémentaire au budget ordinaire. Immédiatement on fit acquisition de 2 tours (1 m et 1½ m), de 2 machines à raboter (petite et moyenne, au pas de 200 mm et 350 mm), de 2 machines à perçer: l'une pouvant perçer des trous de 20 mm de diamètre, l'autre de 10 mm de diamètre. En même temps on fit achat de 59 étaux, ainsi que d'une certaine quantité d'outils de serrurerie et de mécanique.

Tous les établis sont l'oeuvre des élèves pratiquant alors dans les ateliers de réparation des wagons et locomotives. Ils exécutèrent ce travail pendant l'année scolaire 1921/22.

Faute de place, il fallut occuper une partie de la salle de gymnastique; le développement

des ateliers d'année en année la fit presque entièrement disparaître: aujourd'hui, il ne reste qu'une petite salle servant de réfectoire.

Hufiec szkolny: szermierka

Le bataillon scolaire: exercices

miało to znaczenie zasadnicze, ponieważ dopiero teraz mogli uczniowie korzystać z obrabiarek, co nie było możliwe w warsztatach kolejowych z powodu stałego zajmowania ich przez pracowników kolejowych.

Poza tem odpadała konieczność prowadzenia uczniów do warsztatów, oddległych od Szkoły $1\frac{1}{2}$ km, na czem tracili oni prawie godzinę drogiego czasu (droga, przebieganie się i t. d.).

Z każdym rokiem nabywano w miarę możliwości nowe obrabiarki i narzędzia, tak, że obecnie warsztaty wyposażone są dość pokaźnie; posiadają bowiem:

4 tokarnie pociągowe o rozstawie kłków 2 m; 1,5 m; 1 m i 0,75 m,

3 heblarki poprzeczne o skoku noża 200; 350 i 400 mm,

1 gryzarkę poziomą zwykłą małą,

1 pilkę do cięcia metali

2 wiertarki kolumnowe do wiercenia otworów do 25 i 20 mm,

2 „ stołowe „ „ „ 15 i 10 „

1 podzielnicę do gryzarki,

1 szlifierkę kolumnową zwykłą,

1 aparat zataczania kłków,

1 toczak do kamienia o średnicy 900 mm (wykonany siłami własnymi),

60 imadeł ślusarskich,

60 kompletów narzędzi ślusarskich i mechanicznych.

Obrabiarki poruszane są dwoma elektromotorami o sile $3\frac{1}{2}$ i 4 HP.

Dès le début de l'année scolaire 1922/23, les ateliers de l'Ecole furent à la disposition des élèves. Quoique un peu modestes, ils leurs permettaient cependant de se familiariser avec chaque machine, ce qui ne pouvait pas avoir toujours lieu dans les ateliers mentionnés plus haut; de plus, ces ateliers se trouvaient à 1 kil. environ de l'Ecole, ce qui était une perte de temps considérable (presque une heure pour l'allée et le retour, le changement de vêtements etc.).

Suivant les moyens dont elle disposait, l'Ecole ne manquait pas de compléter chaque année le nécessaire; actuellement les ateliers sont pourvus de:

4 tours (2 m; 1,5 m; 1 m; 0,75 m d'entre-centre),

3 machines à raboter (au pas de 200; 350 et 400 mm),

1 machine à friser,

1 scie mécanique pour les métaux,

2 machines à perçer (grandeurs moyennes),

2 machines à perçer (petites),

1 appareil à diviser (universel),

1 machine à affûter,

1 tour spécial pour certains genres d'acier,

1 meule à aiguiser (900 mm de diamètre),

60 étaux,

60 assortiments d'outils de serrurerie et de mécanique.

Hufiec szkolny: gimnastyka

Le bataillon scolaire: la gymnastique

*Hufiec szkolny na uroczystości 3-go Maja
Le bataillon scolaire pendant la fête nationale du 3 mai*

Przy warsztatach znajduje się kuźnia na 4 ogniska z 4 kowadłami oraz odpowiednie narzędzia kuźnicze. Powietrze do ognisk pędzi bąk elektryczny.

Narzędzia miernicze, sprawdzalne, znakownicze oraz kilka imadeł wykonali uczniowie Szkoły. Podobnie własnymi siłami przy bezpośredniej pomocy uczniów wykonane zostało ustawienie motorów napędowych, maszyn warsztatowych, imadeł oraz całkowite urządzenie kuźni.

Warsztaty stolarskie posiadają 8 stołów stolarskich (strugnic) i 1 tokarkę do drzewa, a nadto odpowiednią ilość kompletów narzędzi ręcznych.

Kierownikiem warsztatów i ich organizatorem jest mechanik okrętowy I klasy, p. Tadeusz Kokiński.

Deux électro-moteurs mettent en mouvement toutes ces machines.

La forge à 4 fourneaux et 4 enclumes possède tous les outils indispensables au travail. Un moteur électrique amène le vent aux fourneaux.

En grande partie l'outillage est l'oeuvre des élèves qui prirent une part active dans la disposition des moteurs, des machines, des étaux et dans l'organisation générale des ateliers.

Les ateliers de menuiserie ont 8 établis et un tour pour travailler le bois, ainsi que le nombre d'assortiments nécessaires.

L'organisateur et le Chef des ateliers, est depuis le début Mr. T. Kokiński, officier-mécanicien de 1-re classe.

*Hufiec szkolny i Komisja Egzaminacyjna
Le bataillon scolaire et la Commission d'examens*

Gabinety naukowe.

Gabinety naukowe znajdują się dotychczas w stanie organizacji. Powodem tego jest nie tylko szczupłość środków, przewidzianych budżetem na pomoce naukowe, ale przede wszystkim brak odpowiednich pomieszczeń. Nagromadzenie przyrządów i środków różnego rodzaju w jednej ubikacji nie może ułatwiać rozwoju gabinetów.

Najważniejsze są gabinety: fizyko-chemiczny, gabinet nauk żeglarskich i gabinet mechaniczny, które są zaopatrzone jako tako.

Gabinet fizyko-chemiczny posiada niemal wszystkie zasadnicze przybory i odczynniki, jakie są potrzebne na wykładach fizyki i chemii z zakresu VII i VIII klasy gimnazjalnej. Jest to jednak komplet minimalny, a w każdym razie brak temu gabinetowi przyrządów droższych. Zawiadowcą jest p. inż. Stanisław Poradowski.

Pływalnia na Wiśle

L'école de natation sur la Vistule

Sekcja narciarska wraz z instruktorem

Section de skis avec son instructeur

Les cabinets de sciences.

L'exiguïté du bâtiment de l'Ecole, ainsi que les sommes modiques destinées aux cabinets de sciences, ne leur ont pas permis un développement complet. D'autre part, l'accumulation d'appareils de tous genres dans un endroit resserré, ne facilite guère l'entreprise.

On distingue: le cabinet de physique et de chimie, le cabinet de navigation et celui de mécanique.

Le cabinet de physique et de chimie est pourvu de presque tous les instruments nécessaires à l'enseignement dans les limites du programme; pour être complet, il lui manque cependant quelques appareils, dont le prix élevé retarde l'achat. Il a pour Chef Mr. le Prof. St. Poradowski.

Gabinet nauk żeglarskich składa się z trzech działów: nawigacji, astronomji i dewiacji.

Dział nawigacji posiada cały komplet map morskich wód europejskich (około 500 map), komplety odpowiednich Locyj i przyrządy kreślarskie, co daje możliwość prowadzenia nauki wykreślania kursów statków oraz określania na mapie pozycji statku sposobami nawigacyjnymi z większą ilością uczniów równocześnie.

Dział astronomji posiada 12-cie sekstanów, kilka horyzontów sztucznych, oraz odpowiednią ilość tablic i roczników astronomicznych.

Obu działami zawiaduje p. Antoni Ledóchowski.

Dział dewiacji posiada normalny kompas typu okrętowego systemu Thomsona na ruchomej platformie, zaopatrzony w kule boczne i w flindersbar; 1 dewiaskop; 1 pelengator zwykły; 1 pelengator Thomsona; 1 deflektor Dekolonga; 1 deflektor Bamberg; 1 różę kompasową systemu bar. Stempla do mierzenia pionowych sił magnetycznych; 1 przyrząd Bamberga do mierzenia tych sił. Prócz tego gabinet posiada kilka róż kompasowych różnych systemów, komplety

Le cabinet de navigation se divise en trois sections: celles de navigation, d'astronomie et de déviation.

La section de navigation, outre lochs, sondes, etc. possède un assortiment de cartes maritimes (environ 500), des instructions nautiques, des règles parallèles, des équerres et autres instruments nécessaires.

La section d'astronomie dispose de 12 sextants, de plusieurs horizons artificiels, d'une certaine quantité de tables, d'almanachs nautiques et d'appareils divers. Ces deux sections ont pour Chef Mr. le Prof. A. Ledóchowski.

La section de déviation possède un compas de Thomson sur plateforme mobile, avec balles et flindersbars; 1 déviacope, 1 alhidade ordinaire, 1 alhidade de Thomson, 1 déflecteur de Decolongue, 1 déflecteur de Bamberg, 1 rose des vents du baron Stempel pour mesurer les forces ma-

gnétiques perpendiculaires; 1 appareil de Bamberg servant au même but. En outre elle possède plusieurs roses de vents des différents genres, plusieurs aimants pour la compensation des compas, ainsi que des tableaux muraux. Ce cabinet a pour Chef Mr. St. Dłuski, capitaine au long cours.

Zecernia Instytutu Wydawniczego

L'Institut des Editions

magnesów do kompensacji dewiacji oraz szereg tablic ściennych. Zawiadowcą tego działu jest p. Stanisław Dłuski, kpt. ż. w.

Gabinet mechaniczny posiada maszynę parową, typu Compound o sile 100 HP; 1 windę parową; zdezelowaną turbinę parową

Le cabinet de mécanique possède: une machine à vapeur à détenue double, 100 HP; 1 treuil à vapeur, 1 turbine à vapeur (hors d'usage) de 3000 HP, 3 moteurs de divers genres, diverses pièces de machines permettant de faire des esquisses d'après nature, un grand

Grupa oficerów st. szk. „Lwów”

o sile 3000 HP; 3 silniki spalinowe; części maszyn (do nauki pogładowej i szkiców z natury); tablice ścienne, dotyczące mechaniki i technologii. Gabinetem zawiadują pp. inż. K. Bielski i inż. W. Komocki.

Projektowane jest utworzenie gabinetu elektrotechnicznego i radja, oraz silników spalinowych, których brak dotkliwie daje się odczuwać.

nombre de tableaux se rapportant à la mécanique et à la technologie. MM. les Professeurs C. Bielski et W. Komocki en sont les Chefs.

On projète de plus l'organisation d'un cabinet d'électrotechnique et de radiotélégraphie, ainsi qu'un cabinet de moteurs dont le manque se fait bien ressentir.

Stacja 'meteorologiczna.

Dla ułatwienia nauki meteorologii i praktycznego wyszkolenia uczniów założono w roku 1927 stację meteorologiczną, która wyposażona jest niemal dostаточно, posiada bowiem:

1 kłatkę systemu angielskiego, 1 termometr maximum, 1 termometr minimum, 1 termograf systemu Richarda, 1 barometr rtęciowy, 1 barograf systemu Richarda, 1 aneroid, 1 psychrometr, 1 hygrograf systemu Richarda, 1 deszczomierz systemu Hellmana, 1 wiatromierz systemu Wilda, 2 anemometry.

Prowadzi stację meteorologiczną od założenia p. Adolf Hryniewiecki.

Bibljoiteka.

Dotychczas istnieje tylko biblijoteka wspólna — nauczycielska i uczniowska, niezle zaopatrzona w dzieła naukowe i pierwszorzędne utwory literackie.

W szczególności posiada biblijoteka w działach:

1. Poezji, dramatu i powieści: dzieł 1265, tomów 1474; 2. dzieł morskich — 131 — 158; 3. dzieł technicznych — 109 — 129; 4. dzieł przyrodniczo-matematycznych — 57 — 59; 5. historii i teorii literatury — 70 — 72; 6. historii Polski i powszechnej etc. — 193 — 199; 7. językoznawstwa — 42 — 46, 8. geografji, etnografji i t. p. — 82 — 85; 9. filozofji, estetyki, etyki i sztuki — 27 — 31; 10. prawa, socjologii, handlu i przemysłu — 73 — 74; 11. pedagogiki — 6 — 6; 12. medycyny, higieny, gimnastyki i sportu — 36 — 36; 13. różnych — 131 — 158. Razem dzieł 2227, tomów 2508.

Prowadzi biblijotekę od chwili założenia p. Dr. Aleksy Majewski.

L'observatoire météorologique

L'observatoire météorologique fut fondé en 1924 en vue de faciliter l'instruction pratique. Il dispose des objets suivants:

1 cage (système anglais), 1 thermomètre maximum, 1 thermomètre minimum, 1 thermographe enregistreur de Richard, 1 baromètre à mercure, 1 baromètre enregistreur de Richard, 1 baromètre anéroïde, 1 psychromètre, 1 hydromètre enregistreur de Richard, 1 pluviomètre de Hellmann, 1 appareil de Wilde, 2 anémomètres divers.

Chef de l'observatoire est Mr. le Prof. A. Hryniewiecki.

La Bibliothèque.

Pour l'instant l'Ecole dispose d'une seule bibliothèque à l'usage commun des professeurs et des élèves.

Nombre de livres classés d'après certaines catégories:

1. Poésies, drames, nouvelles: 1265 ouvrages, 1474 vol.; 2. Livres maritimes — 131 — 158; 3. Livres techniques — 109 — 129; 4. Mathématiques et sciences naturelles — 57 — 59; 5. Histoire et littérature — 70 — 72; 6. Histoire de Pologne, Générale, etc. — 193 — 199; 7. Linguistique — 42 — 46; 8. Géographie, ethnographie — 82 — 85; 9. Philosophie, arts, etc. — 27 — 31; 10. Droit, sociologie, commerce et industrie — 73 — 74; 11. Pédagogie — 6 — 6; 12. Médecine, hygiène, gymnastique, sports. — 36 — 36; 13. Divers — 131 — 158. Ensemble 2227 ouvrages, 2508 volumes.

Depuis le début Mr. le Prof. A. Majewski est chargé du soin et de la direction de la bibliothèque.

„Lwów“ pod żaglami

A pleines voiles

Działalność wydawnicza.

Brak podręczników do przedmiotów zawodowych utrudniał pracę w Szkole od samego początku, mimo to jednak przez szereg lat musiano prowadzić naukę bez tego naturalnego i koniecznego jej uzupełnienia.

W zrozumieniu tej potrzeby zdobyła się Szkoła w roku 1922 na wydrukowanie trzech najważniejszych dla Wydziału Nawigacyjnego podręczników, mianowicie:

„Streszczony kurs morskiej praktyki” pióra G. Kańskiego, „Nawigacja” oraz „Kosmografja” pióra A. Ledóchowskiego.

Od tego czasu przez kilka lat napróżno czyniono starania o wydanie dalszych podręczników zarówno dla Wydziału Nawigacyjnego, jak i dla Wydziału Mechanicznego, który zupełnie był pozbawiony podręczników i musiał posługiwać się skryptami. Fundusze, przeznaczone na ten cel, były zbyt szczupłe, wymagania zaś nakładców zbyt wysokie, aby można było kontynuować pożyteczną działalność wydawniczą. Nie pozostawało więc nic innego, jak uciec się do najniezawodniejszej taktyki: samozaradności.

Na jednym z posiedzeń Rady Pedagogicznej, po szczególnie żalonym utyskiwaniu na brak podręczników, wyłoniła się myśl stworzenia własnej instytucji wydawniczej. Fundusz podstawowy uzyskano w sposób nader prosty: przez zastawienie „papierów wartościowych” (dolarówek, pożyczek konwersyjnych i t. p.), skonfiskowanych na pewien okres czasu wszystkim profesorom i funkcjonariuszom Szkoły. Była to podstawa raczej o zna-

L'Institut des Editions.

Malgré le manque des manuels professionnels qui rendait l'enseignement difficile, il fallait faire les cours, tout en tâchant d'y remédier; pour l'instant on se contenta des notes de cours.

En vue de subvenir aux besoins les plus pressants, en 1922 parurent les trois manuels suivants:

„La Navigation Pratique” — G. Kański, „La Navigation” et „La Cosmographie” — A. Ledóchowski.

Pendant plusieurs années de suite, on essaya vainement d'éditer d'autres manuels pour la section de navigation et en particulier pour la section de mécanique, disposant seulement des notes faites au cours. Malheureusement, tous les efforts n'aboutirent à rien: les sommes dont on disposait étaient trop modiques, et les exigences des éditeurs considérables. Il ne restait qu'une seule issue: tenter d'y remédier par ses propres moyens.

Pendant une session du Conseil des Professeurs insistant toujours sur ce manque, on décida tout d'un coup la fondation d'un Institut des Editions. Les Professeurs de l'Ecole déposèrent leurs actions, titres de rente ou autres valeurs, pour un court espace de temps, qui permis toutefois à l'Institut de disposer d'une certaine somme, modique, il est vrai, mais il

fallait agir sur le champs. Du reste, l'aide ne se fit pas attendre: en pleine connaissance de cause, le Ministère du Commerce et de l'Industrie assigna la somme de 10 000 zł. annuellement.

C'est alors seulement, que l'Institut des Editions (c'est ainsi qu'il fut appelé) commença le 12 IV 1927 la publication des manuels suivants:

Ćwiczenia na szalupie

Manoeuvres d'une chaloupe à voiles

*Posel Rzplitej w Stockholmie p. Minister A. Wysocki z Małżonką zwiedza „Lwów”
Le Ministre plénipotentiaire de Pologne en Suède, Mr. Wysocki visite „Lwów”*

czeniu moralnem, aniżeli realnem. Reszty dokonać miała i dokonała pomoc Ministerstwa Przemysłu i Handlu, które z całym uznaniem odniosło się do pożytecznej myśli i przyznało stałą subwencję w kwocie 10 000 złotych rocznie.

Rozpoczął Instytut Wydawniczy (bo taką nadano mu nazwę) funkcjonować dnia 12. kwietnia 1927 roku, radząc sobie niemal jak Herkules. Owocem jego pracy jest wypuszczenie dotychczas następujących wydawnictw:

A. Garnuszewski:	Budowa okrętu I,
„	Teorja okrętu
St. Dłuski:	Dewiacja kompasu
A. Hryniewiecki:	Zarys meteorologii
G. Kański:	Opisowy kurs Locji
K. Bielski:	Prawidła wykonywania rysunków maszynowych
„	Mechanika teoretyczna

A. Garnuszewski:	Construction du navire (I partie)
„	Théorie du navire
St. Dłuski:	Déviation du compas
A. Hryniewiecki:	Météorologie
G. Kański:	Règles de barre et de route, signaux etc.
C. Bielski:	Méthode des dessins techniques
„	Mécanique théorique
A. Ledóchowski:	Navigation par l'estime (II-me éd.)
„	Navigation astronomique
(En collaboration):	Le Commerce maritime
F.A. Ossendowski:	A l'entre-croisement des routes
J. Słowacki:	Morceaux choisis (à l'usage des écoles secon-

[daires]

Conditions d'obtention des diplômes et programme des examens
Loi relative au service marin (traduction et commentaires de [Wł. Sowiński])

Le statut de l'Ecole de la Marine Marchande

C. Bielski: Turbines à vapeur et thermodynamique.

Enfin la Monographie ci-contre.

Toutes ces éditions comprennent 12650 exemplaires, au total de 2140 pages, 764 illustrations et tableaux.

Manuels prêts à la publication:

T. Kokiński:	Exploitation des machines
A. Majewski:	Législation Maritime
„	Introduction au droit maritime
G. Kański	Navigation pratique
A. Hryniewiecki:	Océanographie
A. Garnuszewski:	Construction et théorie du navire
C. Bielski et T. Kokiński:	Machines.

Comme illustration des moyens dont dispose l'Institut et de l'activité qu'il développe, citons quelques chiffres:

L'imprimerie possède:

1	Machine à imprimer Boston,
1	Machine moyenne, servant aux corrections (Millotyp).
87,15	kg. de caractères ordinaires,
22,5	„ „ cursifs,

A Ledóchowski: Kurs nawigacji (wyd. II.)
 " Astronomja żeglarska
 Handel morski w praktyce (dzieło zbiorowe)
 F.A.Ossendowski: Na skrzyżowaniu dróg
 J. Słowacki: Wybór pism (dla użytku w szkołach średnich)
 Informator dla kandydatów na oficerów marynarki handlowej
 Ustawa o służbie marynarza (Seemannsordnung) — tłumaczenie
 [i komentarz Dr. Władysława Sowińskiego]
 K. Bielski: Turbiny parowe wraz z Termodynamiką
 Statut Państwowej Szkoły Morskiej
 wreszcie Monografia Szkoły Morskiej.
 Ogólny nakład wymienionych wydawnictw wynosi 12 650 egzemplarzy o łącznej sumie 2 140 stron, z 764 ilustracjami i tablicami.
 W przygotowaniu do druku są jeszcze m. in.:
 T. Kokiński: Gospodarstwo maszynowe na statkach
 Dr Al. Majewski: Prawo morskie
 " Wstęp do prawa morskiego
 G. Kański: Praktyka morska
 A. Hryniewiecki: Oceanografia
 A. Garnuszewski: Budowa i teoria okrętu (wyd. II.)
 Bielski-Kokiński: Maszyny morskie
 Dla ilustracji działalności i zasobów Instytutu Wydawniczego ciekawe będzie jeszcze przytoczenie paru cyfr.
 Drukarnia I. W. S. M. posiada obecnie:
 1 maszynę drukarską t. Boston
 1 " podręczną (do odbijania korekt) t. Millotyp
 87,15 kg. pisma korpusu zwykłego
 22,5 " " kursywy
 12,2 " " petitu zwykłego
 6,5 " " " kursywy
 11,95 " " nonparelu zwykłego
 3,3 " " " kursywy
 10,3 " " korpusu półtłustego
 6,1 " " Cicero
 8,3 " " " kursywa
 7,5 " " Tertia tłusta

12,2	kg	de	caractères	petits	ordinaires
6,5	"	"	"	"	cursifs
11,95	"	"	"	nonpareils	ordinaires
3,3	"	"	"	"	cursifs
10,3	"	"	"	demi-gras	
6,1	"	"	"	Cicéro	
8,3	"	"	"	"	cursifs
7,5	"	"	"	tertia	gras
5,	"	"	"	"	ordinaires
11,9	"	"	"	pour	en-tête
15,	"	"	"	Elite	
5,5	"	"	"	grec	
82,75	"		matériaux	à	justifier
24,8	"		règlettes		
3,18	"		d'accents,	de	signes de ponctuation

K. Adm. Bouis, dowódca sił morskich na wybrzeżu Algerji, wizytuje „Lwów”
 L'Amiral Bouis, Commandant des forces maritimes françaises en Algérie,
 à bord du „Lwów”

*Dyrektor Departamentu Marynarki Handlowej w Estonji
p. inż. Avick na „Lwowie”
Le Directeur du Département Maritime en Esthonie,
Mr. l'Ingénieur Avick sur le „Lwów”*

5,— kg. pisma Tertia cienka
11,9 „ „ tytułowego 28 pkt.
15,— „ „ maszynowego Elite
5,5 „ „ greckiego
82,75 „ justunku, kwadratów etc.
24,8 „ interlinij
3,18 „ znaków i frakcyj

3 komplety linij mosiężnych. Wreszcie 18 kaszt większych i małych, 2 szafki do kaszt; szafy, stoły, regały i t. d.

Podstawą prawną Instytutu Wydawniczego jest regulamin, zatwierdzony przez p. Ministra Przemysłu i Handlu. Przewiduje on, że Instytut będzie oparty na zasadzie samowystarczalności, co jest kwestją kilku lat, obecnie bowiem przeżywa Instytut najcięższy okres organizacji, utrudnionej wskutek konieczności intensywnego drukowania najpotrzebniejszych wydawnictw. Regulamin ustala nadto m. in. władze Instytutu, a mianowicie Radę Instytutu i jego kierownika. Prócz tego dla oceny dzieła przed oddaniem do druku powoływana bywa Komisja Opiniodawcza.

Kierownikiem Instytutu Wydawniczego i jego organizatorem jest p. Dr. Aleksy Majewski.

3 assortiments de lignes
18 casses diverses
2 armoires pour les casses.
Plusieurs tabies, étagères, armoires etc.

L'Institut des Editions possède un statut établi par Mr. le Ministre du Commerce et de l'Industrie, d'après lequel il doit pourvoir à ses propres besoins. Pour l'instant malheureusement, cela n'est guère possible, vue que les débuts sont toujours pénibles, et qu'il faut tout d'abord publier les manuels indispensables à l'enseignement. Le statut désigne un Chef et une Commission de Surveillance, qui se rassemble avant la publication d'un ouvrage, afin d'émettre son avis.

L'Institut des Editions a pour Chef Mr. le Prof. A. Majewski.

Przy sterze

Au gouvernail

Organizacja życia w Szkole.

Władze, Rada Pedagogiczna.

Już poprzednio, w zarysie dziejów, naszkicowano organizację życia Szkoły Morskiej, w szczególności wymieniono władze Szkoły, podział jej na dwa Wydziały i t. p.

Ta strona organizacji Szkoły nie uległa zmianie. Władzą naczelną jest Minister Przemysłu i Handlu. Bezpośredni zarząd Szkoły — naukowy i administracyjny — należy do dyrektora Szkoły. Jego zastępcą i pomocnikiem jest inspektor Szkoły. Na czele Wydziałów stoją kierownicy, których zadaniem jest organizowanie pracy naukowej Wydziałów oraz ogólne czynności administracyjno-szkolne.

Nauczanie w Szkole prowadzą nauczyciele (etatowi i kontraktowi); nauczanie praktyczne na statku szkolnym — kapitan statku przy pomocy oficerów i wyznaczanych na okres pływania nauczycieli Szkoły oraz instruktorów; warsztaty szkolne prowadzi kierownik warsztatów z pomocą instruktorów.

Dyrektor, kierownicy Wydziałów, nauczyciele, kierownik warsztatów, kapitan statku, lekarz szkolny i wychowawcy stanowią — Radę Pedagogiczną Szkoły.

Do zakresu obowiązków Rady Pedagogicznej należy: przyjmowanie nowowstępujących; ocena sprawowania i postępów uczniów; promowanie ich na kurs następny, względnie pozostawianie na rok drugi lub usuwanie ze Szkoły na zasadzie tej oceny; zwalnianie uczniów od opłat szkolnych; dopuszczanie do egzaminów; wydalenie uczniów ze Szkoły; opracowywanie planów i programów nauczania oraz

L'organisation de la vie à l'Ecole.

La Direction, le Conseil des Professeurs.

Précédemment, dans la partie qui traite de l'histoire, il a été question de la Direction, du Conseil des Professeurs, de la division de l'Ecole en deux sections, etc.

Ceci n'a pas varié depuis. L'Ecole de la M. M. dépend en droite ligne du Ministre du Commerce et de l'Industrie. Le Directeur de l'Ecole est chargé de l'administration générale, tout aussi bien au point de vue pédagogique, qu'au point de vue administratif. Il est aidé et remplacé au besoin par l'Inspecteur. Chaque section dépend d'un Chef, chargé de l'organisation des études, veillant en même temps à l'administration générale.

L'enseignement y est assuré par des professeurs. Sur le navire-école „Lwów” le Capitaine, assisté des officiers et des instructeurs désignés pour le temps de navigation, veille à l'instruction appliquée. Les ateliers de mécanique ont un Chef particulier, assisté de plusieurs instructeurs.

Le Directeur, les Chefs de sections, les Professeurs, le Capitaine du „Lwów”, le Médecin de l'Ecole, composent le Conseil des Professeurs de l'Ecole de la Marine Marchande.

Ce Conseil délibère sur les questions relatives à la scolarité et à la discipline. Entre autre, il discute l'admission des candidats, la classification des élèves pour passer d'un cours à l'autre, en appréciant leurs progrès, l'exclusion temporaire ou définitive de l'Ecole, enfin les demandes de bourses et demi-bourses. Il veille à l'appli-

*Szalupa służbowa**La chaloupe de service*

regulaminów szkolnych dla przedstawienia ich Ministerstwu Przemysłu i Handlu do zatwierdzenia.

Rada Pedagogiczna obraduje wedle przepisów ogólnie obowiązujących. Przewodniczy jej dyrektor Szkoły, a w razie nieobecności inspektor. Protokół prowadzi jeden z członków, wybrany przez Radę.

Gospodarka.

Szkoła Morska posiada swój własny budżet. W roku 1928/29 wydatkowano z niego:

Na koszty ogólne nauczania (opłata personelu nauczycielskiego, pomoce naukowe i t. d.) 135 094 zł.

Na koszty administracyjne (utrzymanie porządku, światło, opał, energia, drobne remonty, woźni, urzędnicy) 81 019 zł.

Na koszty inwestycyj i instalacji 394 zł.

Na utrzymanie statku szkolnego „Lwów” (personel, konserwacja statku, wydatki nawigacyjne) 233 807 zł. Razem 450 314 zł.

Ponieważ w roku szkolnym 1928/29 było w Szkole średnio 130 uczniów, wydatki na każdego z nich wynosiły 3 463,94 zł. Przyjmu-

cation des prescriptions réglementaires et des programmes concernant l'enseignement.

Le Conseil des Professeurs se réunit sous le présidence du Directeur; en cas d'absence, il est remplacé par l'Inspecteur. L'un des membres, choisi par le Conseil, remplit les fonctions de secrétaire.

*Pelengowanie**En train de faire des relèvements*

jąc za podstawę cyfrę powyższą, wskazującą wydatki Państwa na każdego ucznia w ciągu jednego roku szkolnego, przyjąć należy wobec trwania nauki przez trzy lata, że każdy absolwent Szkoły Morskiej kosztuje przeciętnie 10 391,82 zł.

Sprawy gospodarcze i rachunkowo-kasowe prowadzi Intendentura Szkoły, na której czele stoi intendent, kpt. żegl. wielkiej p. Stanisław Dłuski. Intendent opracowuje w myśl statutu Szkoły pod kierownictwem dyrektora budżet Szkoły i wykonuje go zgodnie z obowiązującymi przepisami gospodarki państwowej. Poza tem sprawuje ogólny nadzór nad gmachami i magazynami oraz inwentarzem Szkoły, statku i warsztatów szkolnych; zakupuje przyrządy, materiały, pro-

Obserwacje słoneczne

Observation du soleil

Ćwiczenia na szalupie

Manoeuvres d'une chaloupe à voiles

Le budget et l'intendance.

L'Ecole de la M. M. possède un budget particulier. Les dépenses de l'année 1928/29, se présentent de la manière suivante:

Frais d'enseignement (traitements des professeurs, achat d'appareils etc.) 135 094 zł.

Frais d'administration (entretien du bâtiment, éclairage, chauffage, force motrice, réparations diverses, salaire des employés) 81 019 zł.

Frais d'installations, etc. 394 zł.

Entretien du navire-école „Lwów” (équipage, conservation du bâtiment, frais de navigation etc.) 233 807 zł. Total 450 314 zł.

Le nombre d'élèves pendant l'année 1928/29 était en moyenne 130; les frais d'entretien d'un élève s'élevait à 3 463,94 zł. D'après ces chiffres et considérant que la durée des études est de trois

dukty i t. p.; wreszcie dogląda porządku, wydawania prowiantu i przygotowywania pożywienia.

Intendent ma do pomocy jednego urzędnika administracyjnego, p. Leopolda Jarmuszewskiego. Kancelarię prowadzi od roku 1921 sekretarka, p. Janina Dunin-Marcinkiewiczowa.

Internat.

Od założenia Szkoły istnieje przy niej internat, w którym obowiązani są mieszkać wszyscy uczniowie. Internat zorganizowany jest na zasadzie samowystarczalności. Z tego też powodu pobiera się od uczniów kwotę, ustalaną corocznie przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, która w r. 1928 wynosiła 90 zł miesięcznie. Jest to opłata za utrzymanie w internacie, względnie na statku szkolnym, oraz za niezbędną pomoc lekarską.

Część uczniów korzysta ze stypendjów, albowiem Szkoła może zwalniać od opłaty 10% ogólnej ilości uczniów, a nadto ma do rozporządzenia stypendja i zapomogi, udzielane przez Magistraty, Wydziały powiatowe, Oddziały Ligi Morskiej i Rzecznej, i t. p.

W ciągu lat ubiegłych udzieliły uczniom Szkoły Morskiej stypendjów, wzgl. zapomóg:

Magistraty miast: Krakowa, Lwowa, Łodzi, Poznania, Tczewa, Torunia i Warszawy;

Wydziały Sejmików Powiatowych w Janowie lubelskim i Tczewie;

Oddziały Ligi M. i Rz. w Chorzowie, Hucie Królewskiej, Katowicach, Lwowie, Milejowie, Ostrowcu, Skarżysku, Warszawie, Wilnie, oraz w Hucie Schellera.

ans, nous pouvons dire que l'Etat dépense 10 391,82 zł. pour chaque aspirant de l'Ecole de la Marine Marchande.

L'intendance s'occupe de la comptabilité et de la caisse. Mr. St. Dłuski, capitaine au long cours, en qualité de Chef, veille à l'application du budget d'après les prescriptions réglementaires, toujours sous l'autorité du Directeur. En outre, il est chargé spécialement de veiller au bon ordre de l'établissement, de la conservation du mobilier et des diverses catégories du matériel scolaire et naval, ainsi que des ateliers. Il fait acquisition du nécessaire, veille à la distribution des provisions et contrôle la préparation de la nourriture. Il est assisté d'un fonctionnaire, Mr. L. Jarmuszewski. Les fonctions de secrétaire remplit depuis le début Mme. J. Dunin-Marcinkiewicz.

Na rufie „Lwowa“

A bord du „Lwów“

L'Internat.

Depuis le début, le régime de l'Ecole est l'internat obligatoire pour tous les élèves et organisé de manière à subvenir à ses besoins par ses propres moyens. En 1928, le montant du minerval y compris le prix de pension à l'Ecole et sur le navire, était de 90 zł. (environ 315 fr.) par mois.

Un certain nombre d'élèves profite des bourses d'études. L'Ecole elle-même entretient gratuitement 10% d'élèves et dispose en outre des bourses et demi-bourses fondées par les municipalités de différentes villes, communes, par la „Ligue Maritime et Fluviale“ et par des particuliers.

Izba Przemysłowo-Handlowa we Lwowie;
Andrzejostwo XX Lubomirscy we Lwowie.

Zwolnienia są stosowane tylko do uczniów niezamożnych, którzy celują w nauce i sprawowaniu.

Internat pozostaje pod ogólnym kierownictwem dyrektora Szkoły. Jego pomocnikami są wychowawcy, którzy sprawują bezpośredni nadzór nad uczniami i dbają o ich wychowanie moralne i fizyczne, o wyrobienie karności, pracowitości, sumienności, zainteresowania do służby morskiej i świadomości obowiązków obywatelskich.

Sprawami gospodarczymi internatu zajmuje się intendent Szkoły przy pomocy urzędnika administracyjnego.

Nadzór nad wydatkowaniem sum, wpływających z opłat uczniów, sprawuje Komisja, składająca się z dwóch przedstawicieli Rady Pedagogicznej i prezesa Bratniej Pomocy, jako przedstawiciela uczniów, przy udziale lekarza szkolnego. Komisja działa na podstawie osobnej instrukcji.

Celem zainteresowania uczniów życiem Szkoły i przyzwyczajenia ich do zajmowania się szerszymi sprawami, a także dla utrzymania rygoru, porządku i spokoju, zorganizowana została służba uczniów, mianowicie: a) ucznia służbowego, b) ucznia dyżurnego w kuchni, c) ucznia dyżurnego w sypialni i d) ucznia kursowego.

Uczeń służbowy sprawuje nadzór nad czystością i porządkiem w gmachu Szkoły, pilnuje wypełniania przez uczniów przepisów i rozporządzeń, obchodzi sypialnie podczas pobudki, zarządza zbiórki na polecenie wychowawcy i sprawdza obecność uczniów na zbiórce wieczornej.

Liste des fondateurs: la municipalité des villes de: Cracovie, Lwów, Łódź, Poznań, Tczew, Toruń et Varsovie; les communes de Janów lubelski et de Tczew; les succursales de la „Ligue Maritime et Fluviale” de Chorzów, Huta Królewska, Katowice, Lwów, Milejów, Ostrowiec, Skarżysko, Varsovie, Vilno et La Fonderie de Scheller; la Chambre du Commerce et de l'Industrie à Lwów; le Prince A. Lubomirski à Lwów.

Les bénéficiaires des bourses et demi-bourses sont choisis en raison tant des notes obtenues par eux et de leur conduite, que de la fortune de leurs parents.

L'internat est sous l'autorité du Directeur. Plusieurs surveillants se remplacent successivement auprès des élèves, pour veiller à leur éducation physique et morale, à la discipline etc.

Au point de vue économique, l'internat est soumis à l'intendance.

Une Commission spéciale, composée de deux membres du Conseil des Professeurs, du médecin de l'Ecole et du président de l'Aide Mutuel représentant des élèves, est chargée du contrôle des dépenses de l'internat.

En vue d'intéresser les élèves à leur vie scolaire et d'assurer l'ordre et la discipline, on organise un service de semaine régulier, à savoir: a) un élève de service général, b) un élève de service à la cuisine, c) un élève de service dans les dortoirs, d) et un élève de service dans les salles d'études.

L'élève de service général veille à la propreté et à l'entretien du bâtiment, à l'application des règlements d'ordre; il fait la ronde

Malowanie burt

Un peu de peinture

*Zwijanie żagla**Sur la vergue*

Funkcje ucznia służbowego pełnią uczniowie kursów starszych.

Uczeń dyżurny w kuchni obowiązany jest doglądać stanu żywności, wydawania jej z magazynu; do niego należy też kontrola, czy cała żywność wydana użyta była do przygotowania posiłków; następnie kontrola czystości kuchni, naczyń kuchennych i przygotowania posiłków; wreszcie kontrola wydawanych porcji.

Uczniowie dyżurni w sypialni i kursowi sprawują obowiązki, pozostające w związku z przebywaniem uczniów w sypialniach lub salach wykładowych.

Życie uczniów w Szkole i w internacie regulują ogólne przepisy, których omawianie zaprowadziłoby nas zbyt daleko.

Uczniowie mają zapewnioną pomoc lekarską na miejscu, Szkoła bowiem posiada własnego lekarza, Izbę Chorych na 6 łóżek dla łżej chorych (ciężko chorych odstawia się do miejscowego szpitala), oraz Ambulatorjum, zaopatrzone bardzo dobrze. Ponadto uczniowie otrzymują bezpłatnie środki lekarskie.

des dortoirs, l'appel toutes les fois qu'il en est besoin, et chaque soir en particulier. Seuls les élèves de la III-me année remplissent ces fonctions.

L'élève à la service de cuisine est chargé de veiller aux provisions, d'en contrôler l'usage, ainsi que la propreté de la cuisine, des ustensiles, de la préparation de la nourriture et du partage des portions.

Les élèves de service dans les dortoirs et salles d'études ont l'oeil sur tout ce qui concerne l'ordre.

Le règlement intérieur de l'Ecole et de l'Internat est conforme aux prescriptions générales.

Les soins médicaux sont assurés aux élèves par le médecin de l'Ecole et du navire „Lwów”. L'Ecole dispose d'une infirmerie de 6 lits — (en cas de maladie grave, on profite de l'hôpital local) — et d'une ambulance très complète. Les médicaments sont distribués aux élèves gratuitement.

*Brasowanie rej**Brassez les vergues.*

Przegląd przed zejściem na ląd Une minutieuse inspection précède la sortie...

Prócz tego zasadniczego obowiązku lekarz szkolny sprawuje nadzór nad stanem zdrowia uczniów, kontroluje stan sanitarny gmachu szkolnego, internatu, warsztatów i statku szkolnego, kontroluje także produkty, przeznaczone do użytku internatu i statku szkolnego, wreszcie kieruje komisją lekarską, kontrolującą stan zdrowia kandydatów do Szkoły.

Wychowaniu fizycznemu nie może Szkoła poświęcać tyle czasu, ile szkoły średnie. Powodem tego jest konieczność bardzo intensywnej pracy podczas roku szkolnego. Wystarczyć musi uczniom codzienna gimnastyka 15-minutowa przed pierwszym śniadaniem oraz ćwiczenia sportowe, jakim oddają się ci, którzy są zrzeszeni w sekcji sportowej (piłka nożna, lekka atletyka, szermierka, tenis). Należą tu także ćwiczenia hufca szkolnego, który został zawiązany w roku 1923 i do którego należą wszyscy uczniowie.

Zresztą uczniowie Szkoły Morskiej są w innych warunkach, niż ich koledzy w szkołach średnich, całe lato bowiem spędzają na zajęciach, które wyrównują braki zimowe. Faktem jest, że dzięki służbie morskiej nawet słabowici uczniowie poza nielicznymi wyjątkami rozwijają się fizycznie bardzo dobrze, zyskując na siłach i zdrowiu.

Nie ulega jednak wątpliwości, że przeniesienie Szkoły do Gdyni i danie uczniom wyposażonej we wszystkie przyrządy sali gimnastycznej, której w Tczewie brak, przyczyni się do pielęgnowania rozwoju fizycznego także podczas roku szkolnego — w miesiącach zimowych.

Outre les soins médicaux, le médecin est chargé de veiller à l'état sanitaire du bâtiment, de l'internat, des ateliers et du navire, à la santé des élèves. Il contrôle les provisions destinées à la nourriture et préside les visites médicales auxquelles sont soumis les candidats.

Quant au développement physique, l'Ecole ne peut y consacrer autant de temps que les écoles secondaires par exemple, l'année scolaire exigeant un travail très assidu. Les élèves doivent, pour l'instant, se contenter d'un quart d'heure de gymnastique, chaque matin avant de déjeuner, et de différents sports: (foot-ball, tennis, escrime, etc.). En 1923, on organisa un bataillon scolaire, qui, en leur donnant un aperçu du savoir militaire, diminue de trois mois la durée du service sous les drapeaux.

*Ranne ćwiczenia podczas postoju w porcie
Exercices quotidiens pendant le séjour dans les ports*

Zwijanie żagla

Serrez les voiles!

Rada Nadzorcza.

Ze względu na specjalny charakter Szkoły i jej uprawnienia autonomiczne ustanowiona została Rada Nadzorcza, która jest organem opiniodawczym w zakresie działalności Szkoły. Składa się ona z delegatów: Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministerstwa Spraw Wojskowych (Kierownictwo Marynarki Wojennej), dyrektora Szkoły oraz z osób, zaproszonych przez Ministra Przemysłu i Handlu na przeciąg roku

Du reste on ne peut comparer les conditions d'existence des élèves de l'Ecole de la Marine Marchande, avec celles de leurs compagnons des écoles secondaires, puisqu'ils passent une bonne partie de l'année sur mer, où le manque d'exercices ne leur fait pas faute. On constate d'ailleurs que les élèves de santé délicate deviennent robustes en peu de temps: naturellement, il n'y pas de règle sans exception.

Incontestablement, la translation de l'Ecole à Gdynia, où les élèves disposeront d'une spacieuse salle de gymnastique munie de nombreux appareils, — chose qui manque à Tczew — contribuera énormément au développement physique, tout aussi bien en hiver qu'en été.

Uczniowie piorą swoją bieliznę

Le blanchissage

szkolnego. Przewodniczącym Rady Nadzorczej jest delegat Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Do zakresu działania Rady Nadzorczej należy badanie: organizacji nauczania w Szkole ze stanowiska potrzeb marynarki handlowej; warunków nauczania i życia uczniów w Szkole, warsztatach, na statku i t. p.; stanu sanitarnego Szkoły i jej zakładów; stanu środków naukowych; sposobu gospodarowania w Szkole i jej zakładach; wreszcie Rada Nadzorcza roztacza też opiekę nad uczniami Szkoły.

Zakończenie prania

Le blanchissage

Mycie pokładu

Nettoyage du pont

La Commission de Surveillance.

Par rapport au caractère spécial de l'Ecole et de son autonomie, on nomma une Commission de Surveillance, contrôlant l'activité de l'Ecole. Cette Commission comprend: les délégués du Ministère du Commerce et de l'Industrie, du Ministère des Cultes et de l'Instruction Publique, de la Marine de Guerre, du Directeur de l'Ecole et d'autres personnes invitées pour la durée d'une année scolaire.

Le délégué du Ministère du Commerce et de l'Industrie préside cette Commission de Surveillance, dont le but est de contrôler

*Poczta z kraju
La distribution du courrier*

ności Rady Nadzorczej przytoczyć można jeden z protokółów, np. z roku 1928:

„Dnia 15 i 16 marca 1928 r. zebrała się Rada Nadzorcza Szkoły Morskiej w Tczewie w następującym składzie:

Delegowany przez Ministerstwo Przem. i Handlu H. Pistel, przez Min. W. R. i O. P. inż. A. Kowalewski, przez Min. S. Wojsk. Kom. ppor. Sokołowski, przez P. P. „Żegluga Polska” kom. Bramański, Burmistrz miasta Tczewa p. S. Wojczyński, Dyrektor Szkoły Morskiej inż. A. Garnuszewski.

Rada w powyższym składzie zwiedziła w dn. 15. i 16. marca 1928 r. Szkołę i jej urządzenia, była obecna na wykładach, zwie-

Rada Nadzorcza zbiera się zazwyczaj raz do roku w siedzibie Szkoły i przez kilka dni przeprowadza należące do jej działalności badania.

W protokółach, spisanych rok rocznie o wynikach badań, znaleźć można wyrazy uznania dla kierunku, sposobów pracy i jej rezultatów. Dla ilustracji działal-

l'organisation de l'enseignement technique maritime, les conditions d'instruction, la vie à l'Ecole, aux ateliers, sur le „Lwów”, l'état sanitaire, etc.

La Commission se réunit une fois par an, à l'Ecole même, et travaille pendant quelques jours.

Les procès-verbaux des

Odpoczynek

Un repos bien mérité!

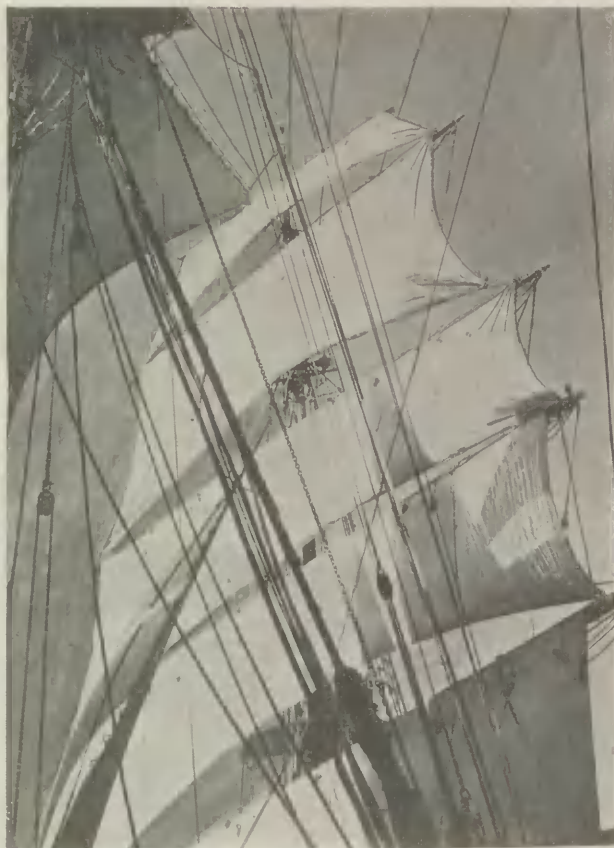
*Próba jedzenia przez dyżurnego oficera
Contrôle de la nourriture par l'officier de quart*

séances de cette Commission ne manquent pas d'apprécier l'enseignement et l'organisation générale. Pour mieux démontrer l'activité qu'elle développe, nous citons le procès-verbal suivant:

„La Commission de Surveillance s'est réunie à l'Ecole le 15 et 16 mars 1928, composée des personnes suivantes:

Du délégué du M-stère du Com. et de l'Industrie H. Pistel; du M-stère des Cultes et de l'Instruction publique A. Kowalewski; de la Marine de Guerre Sokołowski, capitaine de corvette; de la Cie „Żegluga Polska” Bramański, capitaine au

dziła w czasie pracy uczniów warsztaty ślusarsko-mechaniczne, kuźnię, stolarnię, oraz kreślarnię, badała stan środków naukowych, obserwowała życie młodzieży w Szkole w ciągu całodziennych zajęć. Zwiedziła sypialnie, ambulatorjum, Izbę Chorych, kuchnię i spiżarnię, zba-

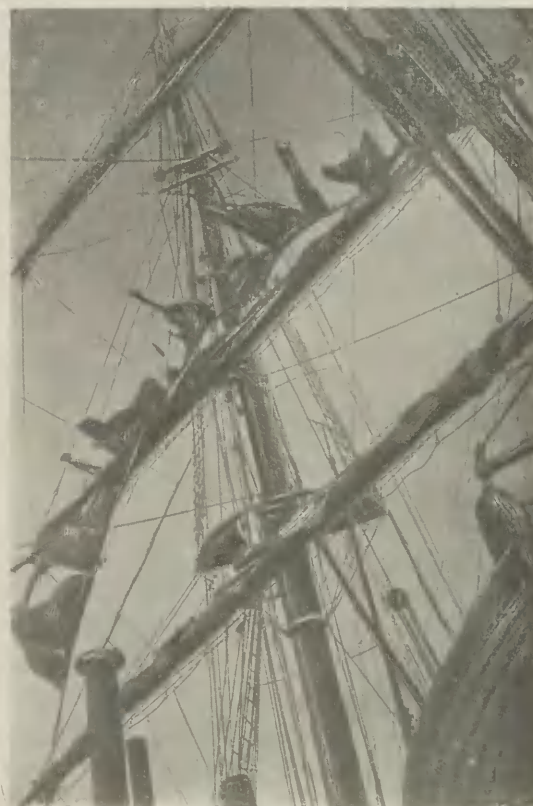
Przed burzą

Aspect des voiles pendant le calme...

dała środki żywnościowe, oraz przygotowywane dla uczniów potrawy, była obecna przy wydawaniu i spożywaniu potraw, i stwierdziła, co następuje:

long cours; du Maire de la ville de Tczew E. Wojczyński; du Directeur de l'Ecole A. Garnuszewski.

La Commission de Surveillance visita l'Ecole entière, assista aux cours, aux travaux dans les ateliers de mécanique, de serrurerie

Skutki burzy

...et les suites d'une tempête

et de menuiserie, aux leçons de dessins linéaires. Elle fit l'inspection des dortoirs, de l'ambulance, de l'infirmerie, de la cuisine, des magasins d'approvisionnement, contrôla la préparation de la nourriture et assista au repas. Elle constata ce qui suit:

*Fragment z święta przejścia przez równik
Au passage de l'équateur: l'envoyé de Neptune*

1) Szkoła kształci obecnie 116 uczniów, mieszkających w gmachu Szkoły, w internacie, utrzymywanym ze środków pieniężnych, wpływających z wpisowego i stypendjów.

Utrzymanie gmachu Szkoły jest wzorowe: w kuchni i spiżarni czystość i porządek.

Rada Nadzorcza przyjęła z zadowoleniem do wiadomości oświadczenie przedstawiciela Min. P. i H., że w roku bieżącym Ministerstwo przystąpi do budowy gmachu Szkoły Morskiej i bursy w Gdyni.

2) Wykłady i zajęcia praktyczne odbywają się z zatwierdzonym przez Min. P. i H. oraz Min. W. R. i O. P. planem naukowym i są utrzymane na właściwym i wysokim poziomie dzięki wyjątkowo dobranemu personelowi pedagogicznemu, wysokim jego kwalifikacjom i sprężystemu kierownictwu tego zakładu.

3) Stan zdrowotny i wygląd zewnętrzny uczniów jest zupełnie dobry. W obecnym roku szkolnym nie było ani jednego wypadku choroby zaraźliwej ani wenerycznej. Lekarz szkolny stwierdza jednak

1) Au régime de l'internat sont soumis 116 élèves; l'internat dispose des sommes que rapportent les inscriptions et les bourses.

L'entretien du bâtiment est sans reproche; la cuisine et les magasins d'approvisionnement ne laissent rien à désirer.

Le délégué du Ministère du Commerce et de l'Industrie, fit part à la Commission du projet de construction d'un nouveau bâtiment à Gdynia.

2) L'enseignement théorique et appliqué est conforme au programme prévu par le Ministère du Commerce et de l'Industrie, et répond aux exigences actuelles grâce à la compétence de la Direction et des Professeurs.

3) L'état sanitaire et la santé des élèves sont sans reproche. Aucun cas de maladie infectieuse ou syphilitique durant l'année scolaire. Le médecin de l'Ecole trouve que les élèves de la I-re année de la section de mécanique sont surchargé de travail; il conseille de diminuer le nombre d'heures des cours et de les remplacer

*Fragment z święta przejścia przez równik
Au passage de l'équateur: Neptune et sa suite*

*Uczniowie S. M. i kadeci brazylijskiej Szkoły Morskiej w Rio de Janeiro
Les élèves de l'Ecole de la M. M. et les cadets de l'Ecole Maritime brésilienne*

przemęczenie uczniów I kursu mechanicznego i uważa, że należałoby zmniejszyć ilość godzin zajęć szkolnych, a wzamian za to wprowadzić przymusowe ćwiczenia fizyczne na świeżym powietrzu. Rada Nadzorcza podziela zdanie lekarza i zaleca Dyrekcji obmyślenie sposobu zastosowania się do tych uwag.

Zachowanie się młodzieży bez zarzutu; wyżywienie obfite i zdrowe.

4) Rada Nadzorcza stwierdza po raz wtóry brak przedmiotów pomocy naukowych z działu fizyki i elektrotechniki. Sprawy nowego inwestowania warsztatów należy odłożyć do przeprowadzenia Szkoły do nowego gmachu w Gdyni.

5) Uczniowie Wydziału Nawigacyjnego odbyli praktykę letnią, jak zwykle, na statku szkolnym „Lwów”, odbywając podróże po Bałtyku i na wyspę Madeirę.

Uczniowie I kursu Wydziału Mechanicznego odbyli po raz pierwszy praktykę na s/s P. P. „Żegluga Polska” „Warta”, która — według

par des exercices en plein air. La Commission de Surveillance, étant de l'avis du médecin, recommande à la Direction de faire les changements nécessaires.

La conduite des élèves est exemplaire, la nourriture saine et abondante.

4) La Commission de Surveillance constate encore une fois certains manques dans les cabinets de physique et d'électrotechnique. Quant aux ateliers de mécanique ils seront complétés à Gdynia où l'on disposera de plus de place.

5) Comme de coutume, en été, la navigation pratique eut lieu sur le navire-école „Lwów” pour les élèves de la section de navigation. Leur voyage eut pour but l'île Madère.

Les élèves de la section de mécanique furent envoyés sur l'un des navires de la C-ie „Żegluga Polska”, la „WARTA”. Cette pratique donna de très bons résultats. Aussi la Commission de Surveil-

Uczniowie w ubraniach szturmowych

Tout en toile cirée!

Uczniowie w ubraniach tropikalnych En tenues tropicales

słów dyrektora Szkoły — dała doskonałe wyniki. Rada uważa, że ten sposób praktyki winien być nadal kontynuowany.

Uczniowie II kursu Wydziału Mechanicznego odbyli praktykę na Stoczni Gdańskiej, a III kursu jako asystenci na poszczególnych statkach P. P. „Żegluga Polska”.

6) Szkołę Morską ukończyło w 1927-ym roku 14 nawigatorów i 12 mechaników.

7) Rada Nadzorcza wysłuchiwała prośby zarządu Bratniej Pomocy, przedstawione na piśmie ... (tu protokół wymienia kolejno punkty, na które Rada udzieliła odpowiedzi, oddając niemal wszystkie sprawy, zresztą drobne, do załatwienia bezpośredniego przez Dyрекcję Szkoły; jedynie w dwóch sprawach, mianowicie zmiany umundurowania i po-

lance engage la Direction de l'Ecole à profiter chaque année des bâtiments de cette Compagnie.

Les élèves de la II-me année de la section de mécanique travaillèrent en été dans les chantiers maritimes à Gdańsk. Ceux de la III-me année furent envoyés en qualité d'élèves-officiers mécaniciens sur divers bâtiments de la Compagnie „Żegluga Polska”.

6) En 1927, 14 élèves de la section de navigation et 12 élèves de celle de mécanique terminèrent leurs études et quittèrent l'Ecole.

7) L'association de l'Aide Mutuel des élèves de l'Ecole, exposa à la Commission de Surveillance quelques demandes par écrit, (ici le procès-verbal cite, l'un après l'autre, divers points). La Commission laissa à la Direction le soin de régler les questions d'importance secondaire. Quant au changement de l'uniforme et à la demande d'une subvention pour la section des sports, la Commission recommanda à la Direction de s'adresser directement au Ministère.

Na wyspach Zielonego Przylądka

Aux îles du Cap Vert

Z pobytu w Rio de Janeiro

Dans le parc de Rio de Janeiro

parcia finansowego dla sekcji sportowej, Rada powzięła postanowienia konkretne, zalecając Dyrekcji interwencję w tych sprawach).

Dyrektor Szkoły przedstawił Radzie Nadzorczej rozliczenie z funduszu stypendjalnego, z którego wynika, że ilość stypendjów znacznie się zmniejszyła, co Rada Nadzorcza stwierdza z ubolewaniem. Rada uchwaliła zwrócić się z prośbą do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o wpłynięcie na czynniki społeczne (Liga Morska i Rzeczna), władze komunalne i t. p., aby przyznały stypendja i zapomogi.

Rada Nadzorcza stwierdza, że sposób szkolenia przyszłych oficerów marynarki handlowej stoi na wysokości zadania, czego dowodem są pochlebne opinie dyrekcji polskich przedsiębiorstw żeglugowych".

Le Directeur de l'Ecole informa la Commission du nombre des bourses d'études, tout en faisant remarquer, que leur nombre diminue sans cesse. La Commission résolue de prier le Ministère du Commerce et de l'Industrie, de bien vouloir proposer aux villes et communes, à la Ligue Maritime et Fluviale etc. la fondation de nouvelles bourses et demi-bourses.

La Commission de Surveillance constate enfin que la préparation des futurs officiers de la marine marchande répond entièrement aux exigences actuelles: „la meilleure preuve sont les éloges reçus de la part des Directions des diverses Compagnies Maritimes”.

L'association de l'Aide Mutuel.

L'association de l'aide mutuel des élèves de l'Ecole fut fondée au mois de janvier 1924 et possède un statut établi par le Ministère

Na wycieczce w Rzymie

Une excursion à Rome

Organizacje uczniowskie.

W styczniu 1924 r. została zorganizowana Bratnia Pomoc Uczniów Szkoły Morskiej, działająca na zasadzie statutu, zatwierdzonego przez Ministerstwo P. i H. Jej celem jest w pierwszym rzędzie niesienie pomocy finansowej ubogim kolegom; statut przewiduje jednak również działalność kulturalną (samokształceniową) i propagandową.

Do Bratniej Pomocy obowiązani są należeć wszyscy uczniowie Szkoły Morskiej. Działalność jej skupia się w sekcjach: dochodów niestałych, kulturalno-oświatowej, sportowej, bibliotecznej, muzycznej i sklepu. Sekcja sportowa rozpada się na kilka podsekcji, mianowicie piłki nożnej, boksu, szermierki, lekkiej atletyki i tenisową.

Źródłem dochodów były różne imprezy sportowe, odczyty, zabawy i t. p. Poważnem źródłem była ofiarna pomoc różnych Stowarzyszeń (np. Ligi M. i Rz.) oraz miast. Nadto Min. P. i H. udzieliło Bratniej Pomocy w r. 1927. sumy 2500 zł. na kapitał obrotowy.

W roku szkolnym 1923/24 dochód wyniósł 4 429 590 000 mkp. zaś rozchód — 4 361 030 000 mkp. W latach szkolnych 1924/25 — 1927/28 łączny dochód wyniósł 12 565,86 zł, zaś rozchód 12 041,12 zł. z czego udzielono pożyczek na łączną sumę 8 186,86 zł, a na przyrzędy sportowe wydano 920,25 zł.

Kuratorem Bratniej Pomocy jest w myśl statutu dyrektor Szkoły.

du Commerce et de l'Industrie. Son but principal est de venir en aide aux élèves peu fortunés. Elle peut aussi s'occuper de la propagande et de l'autodidactie.

Tous les élèves sont obligés de faire partie de cette association. Elle comprend plusieurs sections: la section des revenus et des dépenses, la section d'éducation, la section des sports, de la bibliothèque, de musique etc., enfin la boutique. La section des sports se subdivise en plusieurs sous-sections: celles du foot-ball, du boxe, d'escrime, de tennis etc.

Comme sources de revenus on peut citer des conférences, des fêtes sportives ou autres. De plus, la municipalité de certaines villes ainsi que certaines associations (par ex. La Ligue Maritime et Fluviale), leur vinrent plus d'une fois en aide. Quant au Ministère, il assigna en 1927 un subside de 2500 zł.

Pendant les années scolaires 1924/25 — 1927/28 les revenus s'élevèrent à 12 565,86 et les dépenses à 12 041,12 zł. Comme emprunt aux élèves peu fortunés on distribua la somme de 8 186,86 zł; pour l'achat d'instruments sportifs 920,25 zł.

Le Directeur de l'Ecole est chargé de contrôler l'activité de l'Aide Mutuel.

Dane statystyczne.

Dla uwypatnienia obrazu życia i działalności Szkoły Morskiej konieczne jest jeszcze ujęcie ich w — cyfry. Jedną z najciekawszych jest statystyka ilościowa uczniów.

Statystyka wstępujących.

Rok szkolny	Zgłosiło się			Opadło		Przyjęto na wydział:				
	ogółem	z wykształ. VI—VIII klasy	z świad. dojrz.	przy badaniu lekarskim	wskutek niezdania egzaminu	Nawigacyjny	Mechaniczny			
1920/21	111	103	8	13	16	44	5	31	2	82
1921/22	122	117	5	18	50	28	1	23	2	54
1922/23	97	93	4	17	44	19	1	15	1	36
1923/24	173	161	12	25	92	20	6	28	2	56
1924/25	118	107	11	12	60	17	10	19	—	46
1925/26	94	84	10	13	33	22	7	18	1	48
1926/27	89	83	6	7	33	20	4	25	—	49
1927/28	156	136	20	14	64	21	15	40	2	78
1928/29	176	153	23	35	74	20	16	27	4	67
Razem	1136	1037	99	154	466	211	65	226	14	516

Rapports statistiques.

Ces rapports ont pour but d'éclaircir à l'aide de quelques chiffres l'activité de l'Ecole de la Marine Marchande. L'un des plus curieux est celui qui concerne le nombre des élèves.

Rapport statistique des candidats.

Années scolaires	Se présentèrent			Échouèrent		Furent reçus				
	ensemble	munis du certificat de VI à VIII classes	bacheliers	éliminés par la visite méd.	refusés	à la Section de navig.	à la Section de mécanique			
1920/21	111	103	8	13	16	44	5	31	2	82
1921/22	122	117	5	18	50	28	1	23	2	54
1922/23	97	93	4	17	44	19	1	15	1	36
1923/24	173	161	12	25	92	20	6	28	2	56
1924/25	118	107	11	12	60	17	10	19	—	46
1925/26	94	84	10	13	33	22	7	18	1	48
1926/27	89	83	6	7	33	20	4	25	—	49
1927/28	156	136	20	14	64	21	15	40	2	78
1928/29	176	153	23	35	74	20	16	27	4	67
Total	1136	1037	99	154	466	211	65	226	14	516

Statystyka uczniów.

Wydział Nawigacyjny.

Rok szkolny	Kurs I.		Kurs II.				Kurs III.	
	Na początku roku szkolnego	Promowanych na kurs II	Na początku roku szkolnego	Posiadało maturę	Dopuszczono do matury	Zdało egzamin dojrzałości	Na początku roku szkolnego	Dopuszczono do egzaminu państwowego
1920/21	49	34	—	—	—	—	—	—
1921/22	29	18	34	5	26	23	—	—
1922/23	20	9	18	1	12	12	15	15
1923/24	26	14	9	1	8	8	13	13
1924/25	27	14	14	2	7	6	9	9
1925/26	29	20	20	4	15	13	8	8
1926/27	20	9	22	7	13	13	14	14
1927/28	36	26	10	3	6	5	19	16
1928/29	36	?	29	10	?	?	11	?
Wydział Mechaniczny.								
1920/21	33	24	—	—	—	—	—	—
1921/22	25	18	24	2	19	17	—	—
1922/23	15	12	18	2	15	13	14	14
1923/24	30	21	12	1	11	7	13	13
1924/25	19	14	22	1	16	14	8	8
1925/26	19	14	20	—	19	17	14	14
1926/27	25	17	14	1	11	8	13	13
1927/28	34	24	20	—	16	13	8	8
1928/29	31	?	26	2	?	?	11	?

Z tabel powyższych widać, że na początku roku szkolnego ilość uczniów na I kursie była znacznie większa, niż uczniów, promowanych na kurs II. Jest to objaw zupełnie zrozumiały w takim zakładzie, jak Szkoła

Rapport statistique quant au nombre des élèves.

La Section de Navigation.

Années scolaires	I-re année		II-me année				III-me année	
	Au début de l'année	Admis à la II-me année	Au début de l'année	Munis du baccalauréat	Se présentent au baccalauréat	Reçus au baccalauréat	Au début de l'année	Admis aux examens de l'état
1920/21	49	34	—	—	—	—	—	—
1921/22	29	18	34	5	26	23	—	—
1922/23	20	9	18	1	12	12	15	15
1923/24	26	14	9	1	8	8	13	13
1924/25	27	14	14	2	7	6	9	9
1925/26	29	20	20	4	15	13	8	8
1926/27	20	9	22	7	13	13	14	14
1927/28	36	26	10	3	6	5	19	16
1928/29	36	?	29	10	?	?	11	?
La Section de mécanique.								
1920/21	33	24	—	—	—	—	—	—
1921/22	25	18	24	2	19	17	—	—
1922/23	15	12	18	2	15	13	14	14
1923/24	30	21	12	1	11	7	13	13
1924/25	19	14	22	1	16	14	8	8
1925/26	19	14	20	—	19	17	14	14
1926/27	25	17	14	1	11	8	13	13
1927/28	34	24	20	—	16	13	8	8
1928/29	31	?	26	2	?	?	11	?

D'après ces tableaux on voit que le nombre des élèves de la I-re année, au début de l'année scolaire, est supérieur à celui des élèves admis à la II-me année après la fin du cours. Chose tout à fait ordinaire

Morska. Przyczyną jego jest jak najdalej idąca selekcja uczniów, wysiewanie z materiału, dostarczanego przez szkoły średnie, jednostek słabych, nienadających się do tempa i sposobu pracy w Szkole. Z tego samego powodu przepisy Szkoły Morskiej nie pozwalają uczniowi pozostać na rok drugi na kursie I; uczniowie, którzy nie otrzymali promocji na kurs II, są ze Szkoły usuwani, — niekiedy, w razie zbyt rażącego braku zdolności, nawet bez prawa ponownego zdawania egzaminu wstępnego.

Prócz tego pewien odsetek uczniów występuje z I kursu na własne żądanie (czasem nawet po pływaniu próbnym), mianowicie po przyjeździe do przekonania, że służba morska lub nauka w Szkole Morskiej jest dla nich za trudna. Należy jednak zauważyć, że odsetek ten jest nieznaczny, a często zdarza się, że tacy uczniowie ponawiają usiłowania dostania się do Szkoły, np. po zdaniu egzaminu dojrzałości w gimnazjum.

Ilość uczniów, dopuszczonych do egzaminu dojrzałości, odbiega od ilości uczniów kursu II na początku roku szkolnego nie tylko dlatego, że część ich odpada z powodu nieuzyskania promocji, lecz także dlatego, że do Szkoły wstępuje dość znaczny procent kandydatów, posiadających już świadectwa dojrzałości. Dla przejrzystości ilość maturzystów wykazana jest w osobnej rubryce. Procent maturzystów z roku na rok się powiększa. Tak np. w roku 1928/29 na ogólną ilość 67 nowoprzyjętych maturę posiada 20, co stanowi przeszło 30%.

Inne odchylenia cyfrowe, np. w ilości uczniów, którzy przeszli na kurs III i znajdowali się na nim na początku roku szkolnego, wytłumaczyć należy jako naturalny odpływ do wyższych zakładów naukowych, do wojska i t. p.

dans une école de ce genre. L'observation des élèves pendant la durée de l'année scolaire permet de se rendre compte de leurs aptitudes et de faire le triage indispensable, pour laisser seulement l'élite. C'est pour cela d'ailleurs que les règlements de l'Ecole ne permettent pas aux élèves de la I-re année de la doubler, mais les éliminent du nombre, parfois même sans autorisation à prendre part au concours d'admission, faute d'aptitudes.

En outre, un certain nombre d'élèves de la I-re année, se retirent de leur propre volonté (parfois même après la navigation d'été), soit qu'ils trouvent le service marin trop dur, ou bien l'enseignement à l'Ecole trop difficile. Ce nombre d'élèves est cependant minime; il arrive même, qu'après avoir quitté l'Ecole, ils font tout leur possible pour être réadmis, souvent après avoir passé leur baccalauréat ailleurs.

Le nombre d'élèves qui se présentent au baccalauréat, diffère quant à la quantité des élèves de la II-me année au début de l'année scolaire, non seulement faute de préparation suffisante à l'examen, mais parce qu'un grand nombre d'eux est déjà bacheliers lors du concours d'admission, comme nous le voyons d'ailleurs d'après le rapport statistique. Leur nombre accroît sans cesse: par ex. en 1928/29 sur 67 candidats reçus à l'Ecole, 20 d'entr'eux étaient munis du baccalauréat de l'enseignement

secondaire, ce qui équivaut à 30% environ.

Quant au nombre des élèves de la III-me année, il varie dans le courant de l'année scolaire, suivant que les uns vont accomplir leur service militaire, les autres entrent aux écoles supérieures, Polytechnique et ainsi de suite.

*Na kopcu Władysława Warneńczyka pod Warną
Pendant le séjour en Bulgarie: visite d'un ancien champs de bataille entre les
polonais et les turques en 1444*

Nakoniec dodać należy, że egzamin dojrzałości zdało w Szkole 169 uczniów.

W tabelach powyższych nie podano ilości absolwentów, co należy uzupełnić obecnie przez osobne tabele:

Statystyka absolwentów.

Egzaminy teoretyczne.

Rok szkolny Wydział	1922-23	1923-24	1924-25	1925-26	1926-27	1927-28	Liczba ogólna absolwentów
Nawigacyjny . .	16*	13	9	8*	14	17*	77
Mechaniczny . .	14	12	8	14	12	8	68
Liczba ogólna absolwentów . .	30	25	17	22	26	25	145

*) W tem 1 eksternista.

Egzaminy praktyczne.

Rok kalendarz.	1923			1924			1925			1926			1927			1928		
Wydział	Liczba absolw.			Liczba absolw.			Liczba absolw.			Liczba absolw.			Liczba absolw.			Liczba absolw.		
	Zgłosiło się	Dopuszczono	Zdało egzam.	Zgłosiło się	Dopuszczono	Zdało egzam.	Zgłosiło się	Dopuszczono	Zdało egzam.	Zgłosiło się	Dopuszczono	Zdało egzam.	Zgłosiło się	Dopuszczono	Zdało egzam.	Zgłosiło się	Dopuszczono	Zdało egzam.
Nawigacyjny . .	9	9	9	13	13	13	10	10	10	5	5	4	16	16	16	14	14	14
Mechaniczny . .	6	6	5	8	8	8	5	5	5	5	5	5	19	19	18	6	6	5
Liczba ogólna .	15	15	14	21	21	21	15	15	15	10	10	9	35	35	34	20	20	19

Ajoutons encore qu'en tout 169 élèves subirent les épreuves du baccalauréat à l'Ecole de la Marine Marchande.

Le tableau suivant nous démontre le nombre des aspirants:

Rapport statistique des aspirants.

Examen de théorie.

Années scolaires Section	1922-23	1923-24	1924-25	1925-26	1926-27	1927-28	Nombre des aspirants
De navigation . .	16*	13	9	8*	14	17*	77
De mécanique . .	14	12	8	14	12	8	68
Total du nombre des aspirants . .	30	25	17	22	26	25	145

*) Dont un élève externe.

Examen d'application.

Années	1923			1924			1925			1926			1927			1928		
Section	Nombre des aspirants			Nombre des aspirants			Nombre des aspirants			Nombre des aspirants			Nombre des aspirants			Nombre des aspirants		
	Se présentèrent	Admissibles	Reçus	Se présentèrent	Admissibles	Reçus	Se présentèrent	Admissibles	Reçus	Se présentèrent	Admissibles	Reçus	Se présentèrent	Admissibles	Reçus	Se présentèrent	Admissibles	Reçus
De navigation .	9	9	9	13	13	13	10	10	10	5	5	4	16	16	16	14	14	14
De mécanique .	6	6	5	8	8	8	5	5	5	5	5	5	19	19	18	6	6	5
Total	15	15	14	21	21	21	15	15	15	10	10	9	35	35	34	20	20	19

Razem zdało egzamin praktyczny 112 absolwentów na 145, którzy zdali egzamin teoretyczny. Różnica ta wynika wskutek tego, że wielu absolwentów odbywa służbę wojskową. Część absolwentów nie zgłosiła się do egzaminu praktycznego, wstąpiwszy na studia wyższe.

Świadectwo ukończenia kursu teoretycznego Szkoły Morskiej otrzymali dotychczas następujący absolwenci:

WYDZIAŁ NAWIGACYJNY

Rok 1923.

Czesław Antkowiak. Kazimierz Bartoszyński. **Andrzej Cienciąła** (z wyróżnieniem). Stefan Ciundziewicki. Zbigniew Deyczakowski. Adam Fedorowicz. Lucjan Frenkiel. Wacław Jastrzębowski. Zygmunt Kinast. Stanisław Kosko. Wacław Michalski. Jerzy Prokulski. Leon Rusiecki. Zenon Słomkowski. Józef Starbała. Rowmund Piłsudski (eksternista).

Rok 1924.

Zygmunt
Mieczysław Cedro. **Tadeusz Cieślak** (z wyróżnieniem). Jan Ćwikliński. Tadeusz Dębicki. Wacław Fedorowicz. Bohdan Gawęcki. Jan Gotszalk. *Bolesław* Hagmajer. Stanisław Kapica. Witold Karpowicz. Kazimierz Nowak. Wacław Zagrodzki. Antoni Zieliński.

Rok 1925.

Roman Budka. Adolf Gałacki. Józef Grzybowski. Alfred Jakowicz. Kazimierz Lipski. Stanisław Majewski. **Tadeusz Meissner** (z wyróżnieniem). Zygmunt Prumbs. **Marjan Rutkowski** (z szczególnym wyróżnieniem).

Rok 1926.

Stanisław Kubin. Tadeusz Szczerbo-Niefiedowicz. Jerzy Pocełujew. Stanisław Rusiecki. Kazimierz Sobański. **Jan Strzembosz** (z wyróżnieniem). Paweł Traczewski. Janusz Garbowiecki (ekstern.).

A l'examen d'application se présentèrent 112 aspirants, à celui de théorie 145. Cette différence résulte de ce qu'un certain nombre d'entre eux faisaient leur service militaire, d'autres étaient rentré à la Polytechnique ou autres écoles.

Liste des aspirants auxquels fut délivré le certificat de l'Ecole de la Marine Marchande (examen de théorie):

SECTION DE NAVIGATION

Année 1923.

Czesław Antkowiak. Casimir Bartoszyński. **André Cienciąła** (avec mention). Etienne Ciundziewicki. Zbigniew Deyczakowski. Adam Fedorowicz. Lucien Frenkiel. Wacław Jastrzębowski. Sigismond Kinast. Stanislas Kosko. Wacław Michalski. Georges Prokulski. Léon Rusiecki. Zenon Słomkowski. Joseph Starbała. Rowmund Piłsudski (externe).

Année 1924.

Mieciślas Cedro. **Thadé Cieślak** (avec mention). Jean Ćwikliński. Thadé Dębicki. Wacław Fedorowicz. Bohdan Gawęcki. Jean Gotszalk. Boleslas Hagmajer. Stanislas Kapica. Witold Karpowicz. Casimir Nowak. Wacław Zagrodzki. Antoine Zieliński.

Année 1925.

Romain Budka. Adolphe Gałacki. Joseph Grzybowski. Alfred Jakowicz. Casimir Lipski. Stanislas Majewski. **Thadé Meissner** (avec mention). Sigismond Prumbs. **Marjan Rutkowski** (avec mention très bien).

Année 1926.

Stanislas Kubin. Thadé Szczerbo-Niefiedowicz. Georges Pocełujew. Stanislas Rusiecki. Casimir Sobański. **Jean Strzembosz** (avec mention). Paul Traczewski. Janusz Garbowiecki (externe).

Rok 1927.

Adam Czyż. Mikołaj Domaradzki. Stanisław Dulski. **Edward Gubała** (z wyróżnieniem). Konstanty Kowalski. Stanisław Lehr. Henryk Lipkowski. Bolesław Mikszta. Jerzy Mieszkowski. Michał Niczko. Kazimierz Poczobut. Zygmunt Pruszeński. Stanisław Rowiński.

Rok 1928.

Karol Borchardt. Marjan Czerniak. Włodzimierz Cybulski. Andrzej Goebel. Władysław Grabowski. Kazimierz Grzybowski. Stanisław Jaworski. Mieczysław Król. Bohdan Lewkowicz. Michał Leszczyński. Mieczysław Porębski. Kazimierz Petruszewicz. Zygmunt Wasilewski. Stefan Werner. Eustachy Wiśniowski. Oskar Wróblewski. Jerzy Żbikowski (eksternista).

WYDZIAŁ MECHANICZNY

Rok 1923.

Wincenty Dumania. Michał Kisielewski. Stefan Kołodziejski. Stanisław Markuszewski. **Władysław Milewski** (z wyróżnieniem). Józef Ojczymek. **Jan Pawłowski** (z wyróżnieniem). Władysław Staniak. Mieczysław Szafruga. Bohdan Tarchalski. Tadeusz Wągrowski. Stanisław Wojciechowski. Bazyli Wojnarowski. **Ryszard Zdanowicz** (z szczególnym wyróżnieniem).

Rok 1924.

Roman Borowiec. Jan Cygler. Zdzisław Dmowski. Mieczysław Gąsiorowski. Włodzimierz Głodkiewicz. Zygmunt Grabowski. Walerjan Grzybowski. Roman Karczewski. Szymon Kupis. Jan Skibniewski. Marjan Wojcieszek. Olgierd Zaborowski.

Rok 1925.

Marjan Baranowski. Stefan Brzozowski. Tadeusz Dąbkowski. Jan Garus. Edmund Kołłątaj. Jerzy Missala. Antoni Sakowski. **Stanisław Wojciechowski** (z szczególnym wyróżnieniem).

Année 1927.

Adam Czyż. Nicolas Domaradzki. Stanisław Dulski. **Edouard Gubała** (avec mention). Constantin Kowalski. Stanislas Lehr. Stanislas Leśniewski. Henri Lipkowski. Boleslas Mikszta. Georges Mieszkowski. Michel Niczko. Casimir Poczobut. Sigismond Pruszeński. Stanislas Rowiński.

Année 1928.

Charles Borchardt. Marjan Czerniak. Vladimir Cybulski. André Goebel. Ladislas Grabowski. Casimir Grzybowski. Stanislas Jaworski. Miecislav Król. Bogdan Lewkowicz. Michel Leszczyński. Miecislav Porębski. Casimir Petruszewicz. Sigismond Wasilewski. Etienne Werner. Eustache Wiśniowski. Oscar Wróblewski. Georges Żbikowski (externe).

SECTION DE MÉCANIQUE

Année 1923.

Vincent Dumania. Michel Kisielewski. Etienne Kołodziejski. Stanislas Markuszewski. **Ladislas Milewski** (avec mention). Joseph Ojczymek. **Jean Pawłowski** (avec mention). Ladislas Staniak. Miecislav Szafruga. Bohdan Tarchalski. Thadé Wągrowski. Stanislas Wojciechowski. Basile Wojnarowski. **Richard Zdanowicz** (avec mention très bien).

Année 1924.

Romain Borowiec. Jean Cygler. Zdzisław Dmowski. Miecislav Gąsiorowski. Waldemar Głodkiewicz. Sigismond Grabowski. Valérien Grzybowski. Romain Karczewski. Simon Kupis. Jean Skibniewski. Marjan Wojcieszek. Olgierd Zaborowski.

Année 1925.

Marjan Baranowski. Etienne Brzozowski. Thadé Dąbkowski. Jean Garus. Edmond Kołłątaj. Georges Missala. Antoine Sakowski. **Stanislas Wojciechowski** (avec mention très bien).

Rok 1926.

Jan Banucha. Józef Bełczowski. Marjan Galiński. Henryk Karls. Jan Kostrowicki. Roland Lidtko. Marjan Makowski. Stanisław Małecki. Jerzy Nagurski. **Albin Serbinowicz** (z wyróżnieniem). Przemysław Wesołowski. Jan Wiktorowicz. Zygmunt Wojciechowski. Władysław Zioło.

Rok 1927.

Henryk Chojnacki. Jan Gospodarowicz. Wacław Grundwald. Jan Herman. Zygmunt Kuske. Urban Krzyżanowski. Sławomir Kowalewski. Olgierd Około-Kułąk. Michał Puczkowski. Michał Ruszkarski. Władysław Starzyński. Kazimierz Stępniewski.

Rok 1928.

Jerzy Czajkowski. Roman Haberlau. Michał Hłasko. **Henryk Kamiński** (z wyróżnieniem). Stanisław Opasała. Stanisław Sioma. Zbigniew Smitkowski. Zbigniew Winiarski.

Wymienieni absolwenci zatrudnieni są obecnie jak następuje:

Wydz. Nawig. Wydz. Mech.

1. Na statkach polskich w charakterze oficerów pokładowych (do kapitana włącznie) lub mechaników okrętowych (do starszego mechanika włącznie)	40	37
2. W firmach eksportowych morskich na stanowiskach kierowniczych	4	—
3. W firmach technicznych i w fabrykach w charakterze techników lub mechaników	—	9
4. Odbywają obowiązkową służbę wojskową w marynarce wojennej	7	8
5. Zostali zawodowymi oficerami w marynarce wojennej	2	2
6. Wstąpili do wyższych zakładów naukowych w Polsce	4	5
7. Wstąpili do wyższych zakładów zagranicą	3	3

Année 1926.

Jean Banucha. Joseph Bełczowski. Marjan Galiński. Henri Karls. Jean Kostrowicki. Roland Lidtko. Marjan Makowski. Stanislas Małecki. Georges Nagurski. **Albin Serbinowicz** (avec mention). Przemysław Wesołowski. Jean Wiktorowicz. Sigismond Wojciechowski. Ladislav Zioło.

Année 1927.

Henri Chojnacki. Jean Gospodarowicz. Venceslas Grundwald. Jean Herman. Sigismond Kuske. Urbain Krzyżanowski. Sławomir Kowalewski. Olgierd Około-Kułąk. Michel Puczkowski. Michel Ruszkarski. Ladislav Starzyński. Casimir Stępniewski.

Année 1928.

Georges Czajkowski. Romain Haberlau. Michel Hłasko. **Henri Kamiński** (avec mention). Stanislas Opasała. Stanislas Sioma. Zbigniew Smitkowski. Zbigniew Winiarski.

Tous les aspirants mentionnés plus haut sont réparti comme il suit:

Section de N. Section de M.

1. Sur les bateaux polonais en qualité d'officiers (jusqu'au poste de commandant inclusivement) et d'officiers-mécaniciens (jusqu'au poste de 1-er ingénieur inclusivement)	40	37
2. Dans des bureaux d'exportation maritime	4	—
3. Dans des bureaux techniques ou dans des fabriques en qualité de techniciens ou mécaniciens	—	9
4. Accomplissent leur service militaire dans la marine de guerre	7	8
5. S'enrôlèrent comme officiers dans la marine de guerre	2	2
6. Entrèrent aux écoles supérieures en Pologne	4	5

	Wydz. Nawig.	Wydz. Mech.
8. Odbывают praktykę na statkach obcych w charakterze élèves-officiers	4	—
9. W Ministerstwie Przem. i Handlu (w Departamencie Morskim i w Instytucie Eksportowym.	2	—
10. W pilotażu w Gdyni	2	—
11. Nie nadeszło o sobie wiadomości (o ile wiadomo, oczekują zawezwania na statki polskie, do pilotażu w Gdyni, do odbycia służby woj- skowej)	9	4
Razem	77	68

Dla zilustrowania praktyki na statku szkolnym „Lwów” należy podać statystykę podróży tego statku, która przedstawia się tak:

Podróże statku szkolnego „Lwów”.

Rok	Cel podróży	Czas trwania podróży (bez postojów) dni	Ilość przeb. mil morskich
1921	Krażenie po Bałtyku	41	3 403
1922	Anglja — Francja — Danja . . .	140	7 640
1923	Brazylja	171	16 380
1924	Anglja — Francja — Szwecja . .	48	3 665
1925	Anglja — Włochy	91	7 427,5
1926	Szwecja — Finlandja — Estonja — Łotwa — Belgja — Niemcy . . .	45	3 244,4
1927	Madera — wyspy Azorskie . . .	72	6 428,7
1928	Rumunja	177	12 191,3
Razem		785	60 379,9

W podróżach tych zawijał „Lwów” do następujących portów: Libawa, Ryga (Łotwa); Helsinki (Finlandja); Tallin (Estonja); Limnhamn, Marienburg, Stockholm (Szwecja); Kopenhaga, Aalborg (Danja); Rostock (Niemcy); Londyn, Fowey, Liverpool, Birkenhead, Falmouth (Anglja); Rotterdam (Holandja); Gandawa (Belgja); Cherbourg, Le Havre (Francja);

	Section de N.	Section de M.
7. Entrèrent aux écoles supérieures à l'étranger	3	3
8. En qualité d'élèves-officiers sur les bateaux français	4	—
9. Auprès du Ministère du Commerce et de l'Industrie (Département Maritime et Institut d'Exportation)	2	—
10. En qualité de pilote dans le port de Gdynia	2	—
11. Manque d'informations	9	4
Total	77	68

En vue d'illustrer l'instruction appliquée sur le navire-école „Lwów” voici le rapport statistique des voyages effectués:

Voyages du navire-école „Lwów”.

Années	But des voyages	Nombre de jours sans compter les séjours dans les ports.	Nombre de milles mar.
1921	Sur la Mer Baltique	41	3 403
1922	L'Angleterre, la France, le Danemark	140	7 640
1923	Le Brésil	171	16 380
1924	L'Angleterre, la France, la Suède	48	3 665
1925	L'Angleterre, l'Italie	91	7 427,5
1926	La Suède, la Finlande, l'Esthonie, la Livonie, la Belgique, l'Allemagne	45	3 244,4
1927	L'île Madère, les îles Açores	72	6 428,7
1928	La Roumanie	177	12 191,3
Total		785	60 379,9

Pendant ces voyages „Lwów” aborda aux ports suivants: Libau, Riga (Livonie); Helsinki (Finlande); Tallin (Esthonie); Limnhamn, Marienburg, Stockholm (Suède); Copenhague, Aalborg (Danemark); Rostock (Allemagne); Londres, Fovey, Liverpool, Birkenhead, Falmouth (Angleterre); Rotterdam (Pays-Bas); Gand (Belgique); Cherbourg, Le Havre

Kadyks, Almerja, Malaga (Hiszpanja); Genua, Porto Baratti, Porto Ferrajo (Włochy); Constanza (Rumunja); Warna (Bułgarja); Konstantynopol (Turcja); Alger (Afryka Półn.); Funchal (wyspa Madera); Ponte Delgada (wyspy Azorskie); Cabo Verde (wyspy Zielonego Przylądka); wreszcie Rio de Janeiro, Santos i Paranagua (Brazylja).

Różnorodność portów wymienionych wynika z tego powodu, iż „Lwów” zazwyczaj przewoził równocześnie ładunek. W ten sposób bowiem uczniowie mieli możliwość zapoznania się w praktyce ze sposobami ładowania i wyładowywania towarów, oraz ze związanymi z przewozem towarów formalnościami portowymi i celnymi.

Podróże w latach 1920—1923 przeprowadził kapitan **Tadeusz Ziółkowski**, zdobywając m. in. zasługę przedostania się przez równik po raz pierwszy wogóle pod polską banderą. W podróżach z lat 1924—1927 dowództwo statku sprawował kapitan **M. Stankiewicz**. Od roku 1927 dowodzi statkiem kapitan **K. Maciejewicz**.

Wkońcu — dla uzupełnienia tego rodzaju statystycznego — podać należy listę członków Rady Pedagogicznej, oficerów statku szkolnego i personelu instruktorskiego. Mianowicie w skład Rady Pedagogicznej w roku szkolnym 1928/1929 wchodzi pp.:

Inż. morski **Antoni Garnuszewski**, dyrektor, wykłada Budowę i teorię okrętu.

Kpt. ż. w. **Gustaw Kański**, inspektor i kier. WN, wykłada Locję, Praktykę morską, Dokumenty okrętowe, Roboty linowe.

Inż. techn. **Kazimierz Bielski**, kierownik WM, wykłada Mechanikę teoretyczną i stosowaną, Mechanizmy okrętowe, Termodynamikę i turbiny, Kreślenie.

Kpt. ż. w. **Konstanty Maciejewicz**, dowódca statku szkolnego „Lwów”.

Kazimierz Antonowicz*), Nacz. Urzędu Celnego w Tczewie, wykłada Towaroznawstwo i transport morski.

Kpt. ż. w. **Stanisław Dłuski**, intendent, wykłada Dewiację kompasu.

*) Zatrudniony kontraktowo.

(France); Cadix, Almería, Malaga (Espagne); Gênes, Porto Baratti, Porto Ferrajo (Italie); Constantza (Roumanie); Varna (Bulgarie); Constantinople (Turquie); Alger (Afrique); Funchal (L'île Madère); Ponte Delgada (Iles Açores); Cabo Verde (îles du Cap-Vert); enfin Rio de Janeiro, Santos et Paranagua (Brésil).

La diversité des ports résulte de ce que „Lwów” exportait en même temps diverses cargaisons, permettant de la sorte aux élèves de se familiariser avec les chargements et déchargements, ainsi qu'avec les règlements obligatoires dans les ports.

Les voyages de 1920—1923 s'effectuèrent sous le commandement du Capitaine **T. Ziółkowski**; c'est à lui que revient le mérite d'avoir traverser le premier l'équateur sur un bateau polonais. A partir de l'année 1924—1927 il fut remplacé par le Capitaine **M. Stankiewicz**. Depuis 1926 „Lwów” a pour Capitaine **C. Maciejewicz**.

Pour compléter enfin tous ces rapports statistiques: il faut encore citer la liste des membres du Conseil des Professeurs, des officiers du „Lwów” et des instructeurs.

Membres du Conseil des Professeurs pendant l'année scolaire 1928/29:

Antoine Garnuszewski, ingénieur de la marine, Directeur: cours de Construction et théorie du navire.

Gustave Kański, Capitaine au long cours, Inspecteur et Chef de la section de Navigation: cours de Navigation pratique, Règles de barre et de route, signaux, etc., Documents maritimes, Matelotage.

Casimir Bielski, Ingénieur, Chef de la section de mécanique: cours de Mécanique théorique et appliquée, Machines, Thermodynamique et turbines, Dessins techniques.

Constant Maciejewicz, Capitaine au long cours, Capitaine du navire-école „Lwów”.

Casimir Antonowicz*), Chimiste, Chef de la douane à Tczew: cours sur les Produits commercables.

Stanislas Dłuski, Capitaine au long cours, Intendant: cours de Déviation du compas.

*) à titre temporaire.

Por. ż. w. **Bohdan Gawęcki**, 2-gi oficer „Lwowa” i wychowawca.
Kpt. ż. w. **Adolf Hryniewiecki**, st. wychowawca, wykłada Oceanografię i meteorologję, Geografię gospodarczą.

Mech. okr. I kl. **Tadeusz Kokiński**, kierownik warsztatów, wykłada Mechanizmy okrętowe, Gospodarstwo maszynowe na statkach.

Inż. **Witold Komocki**, profesor, wykłada Chemję, Technologję, Wytrzymałość materiałów, Materiałoznawstwo, Silniki spalinowe, Kreślenie.

Por. **Kazimierz Konopka**, wychowawca i naucz. gymnastyki.

Kpt. mar. **Antoni Ledóchowski**, profesor, wykłada Astronomję, Nawigację, Żeglarsstwo.

Dr. Aleksy Majewski, profesor, wykłada Język polski, Historję, Prawo morskie.

Aleksander Maresz, profesor, wykłada Algebrę, Geometrię, Trygonometrię, Różniczki i całki.

Stanisław Poradowski, profesor, wykłada Fizykę, Elektrotechnikę i radiotelegrafję.

Ks. Franciszek Rydziewski*), pref. gimn., wykłada Religję.

Bronisław Topolnicki, profesor, wykłada Język angielski.

Dr. Mieczysław Węglewski, lekarz szkolny i statku szkolnego „Lwów”, wykłada Higienę.

Oprócz dwóch wymienionych wśród członków Rady Pedagogicznej należą do oficerów statku szkolnego „Lwów”:

Kpt. ż. w. **Tadeusz Szczygieski**, pierwszy oficer.

Por. ż. w. **Wacław Zagrodzki**, trzeci oficer.

Jerzy Zieliński, radiotelegrafista.

Personel instruktorski stanowili w roku szkolnym 1928/29:

Józef Ostrowski, st. instruktor warsztatów mechanicznych.

Józef Dynaburski, instruktor warsztatów mechanicznych.

Jan Leszczyński, żaglomistrz.

Józef Wagner, instruktor stolarski.

*) Zatrudniony kontraktowo.

Bohdan Gawęcki, Lieutenant au long cours, II-me officier du „Lwów” et III-e Surveillant.

Adolphe Hryniewiecki, Capitaine au long cours, I-er Surveillant: cours d'Océanographie et météorologie, Géographie économique.

Thadé Kokiński, Officier-mécanicien de I-re classe, Chef des ateliers: cours sur les Machines et moteurs, l'exploitation des machines et la comptabilité.

Witold Komocki, ingénieur, professeur, enseigne la Chimie, Technologie, Résistance des métaux, Technologie des matériaux, Moteurs: Dessins techniques.

Casimir Konopka, lieutenant de réserve, II-me surveillant, leçons de gymnastique.

Antoine Ledóchowski, lieutenant de vaisseau de réserve, professeur: enseigne l'Astronomie et la Navigation.

Alexis Majewski, docteur en philosophie, professeur, enseigne le Polonais, l'Histoire et le Droit maritime.

Alexandre Maresz, professeur: enseigne l'Algèbre, la Géométrie, la Trygonométrie et le Calcul infinitésimal.

Stanislas Poradowski, professeur de Physique, Electrotechnique et radiotélégraphie.

l'Abbé **François Rydziewski***), cours de Religion.

Bronislas Topolnicki, professeur d'Anglais.

Miecislav Węglewski, médecin de l'Ecole et du navire-école „Lwów”, enseigne l'Hygiène.

Outre les deux officiers cités plus haut, font encore partie du personnel du „Lwów”:

Thadé Szczygieski, capitaine au long cours, I-er Officier.

Wacław Zagrodzki, III-me officer.

Georges Zieliński, radiotélégraphiste.

Liste des instructeurs durant l'année 1928/29:

Joseph Ostrowski, I-er instructeur des ateliers de mécanique.

*) à titre temporaire.

Jan Wollenszleger, instruktor kowalski.

Nakoniec dodać należy, że w latach ubiegłych pracowali w Szkole Morskiej:

Ś. p. **Dr. Florjan Hłasko**, lekarz szkolny w latach 1920 — 1921;

oraz jako stali profesorowie pp.:

Inż. **Stefan Ancuta**, profesor elektrotechniki i radjotelegrafji oraz kierownik nauk na st. szkolnym "Lwów" w latach 1921 — 1928;

Józef Klejnot, prof. Geografji, Meteorologji, Ocenografji i Prawa Morskiego w latach 1920 — 1924;

Jan Roiński, prof. Języka angielskiego w latach 1920 — 1927.

Joseph Dynaburski, 2-me instructeur des ateliers de mécanique.

Jean Leszczyński, voilier.

Joseph Wagner, instructeur de menuiserie.

Jean Wollenszleger, instructeur de serrurerie.

Pendant les années précédentes, firent aussi partie du personnel de l'Ecole de la Marine Marchande:

Florian Hłasko, medecin de l'Ecole à partir de l'année 1920, (décédé en 1921),

et les professeurs suivants:

l'ingénieur **Etienne Ancuta**, prof. d'électrotechnique et de radio-télégraphie à partir de l'année 1921 jusqu'en 1928.

Joseph Klejnot, prof. de géographie, météorologie, océanographie et droit maritime à partir de l'année 1920 jusqu'en 1924.

Jean Roiński, prof. d'anglais, à partir de l'année 1920 jusqu'en 1927.

Zbiorowe ćwiczenia na szalupach

Manoeuvres des chaloupes à voiles

Działalność dodatkowa.

Nie ograniczając się wyłącznie do kształcenia oficerów marynarki handlowej starała się Szkoła Morska i nadal stara się o promieniowanie poza obręb swych murów.

W tym celu w miesiącach letnich r. 1922 i 1923 urządzono przy Szkole t. zw. Kursy Rybackie dla Kaszubów-rybaków, którzy po ukończeniu kursów w obu latach otrzymywali dyplomy kapitanów żeglugi przybrzeżnej.

Na kursy uczęszczało w r. 1922 słuchaczy 12, zaś w 1923 r. — 23. Dyplomy kapitanów żeglugi przybrzeżnej otrzymało w 1923 r. 6 rybaków. Nadto w r. 1926 wydano 2 dyplomy tego rodzaju, a w 1927 r. — 4 dyplomy.

Kursy zawieszono z powodu braku odpowiedniej ilości kandydatów, były to bowiem jeszcze lata „martwe” w rozwoju żeglugi. Po przeniesieniu Szkoły do Gdyni akcja ta powinna być ponownie podjęta, jako nader pożyteczna nie tylko ze względów materialnych dla zainteresowanych, którym umożliwiano w ten sposób wyjście na szerszy świat z ciasnego życia rybacko-wiejskiego. Również społeczeństwu i państwu kursy te przynosiły korzyść, gdyż budziły one w słuchaczach ducha obywatelskiego, zapoznając ich z historią Polski i z najcenniejszymi utworami literatury polskiej. A wszakże byli to ludzie, wychowani w szkole pruskiej w okresie bezwzględnego tłumienia polskości.

W r. 1926 utworzono przy Szkole Morskiej Szkołę Rzemieślniczo-Przemysłową, która obecnie posiada już trzy klasy i liczy 74 uczniów, a której celem jest wyszkolenie rzemieślników-ślusarzy. Przy tworzeniu tej szkoły chodziło raczej o danie inicjatywy i po zakończeniu organizacji szkoła zostanie niewątpliwie przekazana innemu czynnikowi.

Activité Supplémentaire.

Loin de se borner uniquement à la préparation des officiers de la marine marchande, l'Ecole de la Marine Marchande fit son possible pour rayonner en dehors de ses murs.

Pendant les étés 1922 et 1923 on organisa des cours pour les pêcheurs, leur donnant droit à l'obtention des diplômes de capitaine de cabotage.

Pendant la première année, 12 pêcheurs suivirent ces cours, pendant la seconde — 23. Six diplômes de capitaine de cabotage furent délivrés en 1923, deux diplômes de ce genre en 1926 et — quatre diplômes en 1927.

Le nombre minime des candidats fit suspendre ces cours. Vue leur grande utilité, il faut espérer qu'on ne manquera pas de renouveler cette entreprise à Gdynia. Grâce à une instruction supplémentaire les pêcheurs peuvent obtenir des postes plus avantageux. Tout en élargissant leur point de vue, ces cours contribuèrent beaucoup à éveiller en eux leurs devoirs civiques, par l'enseignement de l'histoire de Pologne et de la littérature. N'oublions pas, qu'ils portaient presque tous, les traces de l'école prussienne, dont le but était de leur faire oublier leur nationalité.

En 1926, on fonda auprès de l'Ecole de la Marine Marchande une Ecole des Métiers, comptant actuellement 74 élèves. La durée des études y est de 3 ans, et les candidats en sortent artisans-serriers. La fondation de cette Ecole était un essai d'initiative; une fois l'organisation achevée, elle ne fera plus partie du ressort de l'Ecole de la Marine Marchande.

Il faut encore mentionner pendant les deux dernières années, l'organisation des cours complémentaires pour les patrons au bornage (skippers), et pour les machinistes (arrêté du décret du 6 juillet 1923)

Wkońcu urządziła Szkoła Morska w latach 1927 i 1928 kursy dla szyprów i maszynistów okrętowych, które to stanowiska wprowadziła nowela do ustawy z dnia 6. lipca 1923 r. o stanowiskach oficerskich w polskiej marynarce handlowej. Przeprowadzono też w Szkole egzaminy, w wyniku których uzyskało dyplomy 7 szyprów II klasy, 3 szyprów I klasy, 5 maszynistów okrętowych II klasy i 4 maszynistów I klasy.

W Gdyni przewidziane jest utworzenie przy Szkole Morskiej szkoły niższej dla przygotowania szyprów i maszynistów okrętowych.

A la suite des examens, on délivra les diplômes suivants: 7 diplômes de skippers de II-me classe, — 3 de skippers de I-re classe, — 5 de machinistes de II-me classe et 4 de machinistes de I-re classe.

On projète à Gdynia la fondation d'une école spéciale pour la préparation des skippers et des machinistes.

W parku w Algerze

Dans le parc à Alger

Zakończenie.

Monografie instytucyj, pisane przez ludzi współczesnych i z niemi w jakikolwiek sposób związanych, mają zazwyczaj tę wielką wadę, że choćby mimowoli stają się hymnem pochwalnym opisywanej instytucji. Wada ta występuje tem silniej, im bardziej okolicznościowy charakter ma monografia. Zdając sobie z tego sprawę, autor niniejszej pracy starał się unikać chwały, podkreślając jedynie obiektywnie strony dodatnie (ale i ujemne) Szkoły Morskiej.

Dlatego nawet w zakończeniu nie chcemy pozwolić sobie na zejście z wytyczonej drogi. Ponieważ jednak wskazane jest zreasumowanie cech Szkoły Morskiej i wyników jej pracy, — oddajmy głos osobie postronnej, z Szkołą niezwiązaną.

W r. 1925 po zakończeniu egzaminu dojrzałości w te słowa*) przemówił do abiturjentów przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej, p. inżynier Stefan Borucki, wówczas wizytator, dziś naczelnik Wydziału szkół zawodowych w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego:

„Szanowny Panie Dyrektorze, Szanowni Panowie Profesorowie, drodzy abiturjenci!

Rzeczy pożyteczne robią się w ciszy, w spokoju, bez rozgłosu.

Taką pożyteczną, cichą, z roku na rok coraz owocniejszą pracę wykonywacie Wy, Szanowni Panowie przewodnicy i nauczyciele, taką widoczną korzyść wynosicie Wy, drodzy uczniowie!

I oto stoimy przed aktem doniosłym i zazwyczaj szumnym dla wielu uczelni, aktem wręczenia świadectw dojrzałości.

Jesteśmy tutaj sami!

A szkoda! Bo może niewiele osób w Polsce wie o tem, że tam, hen na północnym jej cyplu, w małym stosunkowo mieście, istnieje dziwna, jak na stosunki nasze, szkoła.

*) „Dziennik Tczewski“ Nr. 104. z 5. maja 1925.

Conclusion.

La plupart des monographies ayant pour auteur une personne contemporaine, ou bien une personne intéressée, ont souvent le grand défaut de ressembler à un hymne de louanges à l'adresse de l'institution dont il est question. Ce défaut s'accroît davantage, toutes les fois que l'histoire est due à une circonstance quelconque. En pleine connaissance de cause, l'auteur de la monographie ci-contre a fait tout son possible pour éviter la louange, se bornant à souligner uniquement de son mieux, le pour et le contre de l'Ecole de la Marine Marchande.

C'est pourquoi, même en matière de conclusion, il persiste à ne pas s'écarter du chemin entrepris; vue la nécessité de résumer cependant les traits saillants de l'Ecole et de ses résultats, l'auteur cède la parole à une personne tout à fait désintéressée, et qu'aucun lien ne rattache à l'Ecole.

A la fin de la session du baccalauréat en 1925, le président de la Commission d'examens, Mr. Etienne Borucki, visiteur des écoles professionnelles à cette époque, prit la parole en ces termes:

„Monsieur le Directeur, Messieurs les Professeurs, chers élèves!

Un travail utile et productif s'accomplit souvent en silence sans éclat.

C'est de votre travail qu'il s'agit, Messieurs les Professeurs, de ce travail fructueux et si profitable pour vous, chers élèves!

Nous nous trouvons aujourd'hui en face d'une action importante, fêtée bruyamment dans certaines écoles: la remise des certificats du baccalauréat.

Nous sommes seuls cependant!

*) Le Journal de Tczew, Nr. 104 le 5 mai 1925.

Uczniowie jej, to przede wszystkim okazy tężyzny fizycznej. Z kwitnącym obliczem stanęli do egzaminów; odpowiedzi ich cechowała, naogół, rzeczowość, jasność i opanowanie materiału naukowego, przewidzianego programem gimnazjów.

I rzecz znamienna. Uczniowie ci po otrzymaniu matur nie uciekają z tej uczelni, nie zerkają ku murom różnych „Almae Matres”, które innym maturzystom mają dać jakoby wyższe stanowiska, godności, zaszczyty; nie, oni pozostają jeszcze rok w szkole, aby się nadal kształcić w naukach zawodowych i praktycznie, aby zarówno umieć wyliczyć położenie gwiazdy na niebie, jak i wytoczyć żelazo na tokarce.

Tą „dziwną” szkołą jest Wasza szkoła, drodzy Panowie, dzieło rąk i myśli twórczej Waszej, to Wasza szkoła, drodzy uczniowie, to nasza Polska Szkoła Morska w Tczewie.

A więc niechby się dla pokrzepienia serc polskich rozniosło po kraju, że w czasach, kiedy następuje taki znamienny zwrot ku szkolnictwu zawodowemu, młodzież właśnie tej szkoły złożyła dowody, że można przez wykonanie odpowiedniego programu dojrzeć umysłowo i jednocześnie przygotować się do życia.

Niechajby się też rozniosło dalej, *Przed wyjazdem na urlop* — że w czasach, kiedy oczy świata zwrócone są ku Pomorzu, które pogardliwie nazwano „korytarzem”, a które jest właściwie jedynym organem oddechowym dla wielkiego, prawie 30-miljonowego narodu, — to tutaj zabrano się do rzetelnej pracy, do nauki. Niechaj dowiedzą się wszyscy, że w szkołach nie uczymy nienawidzieć, ale owszem, uczymy cenić niektóre cnoty sąsiadów; że natomiast uczy się tutaj też bezwzględnej miłości ziemi rodzinnej i bezwzględnej pogardy życia w obronie każdej jej piędzi. Niechaj

Regrettons-le! Peut-être peu de personnes en Pologne savent, qu'ici, dans une petite ville du nord de la Poméranie, existe une école „étrange”!

„Ses élèves sont vigoureux et robustes! Avec un air décidé et la mine florissante, ils se présentèrent aux examens; leur réponses furent claires, précises, réfléchies.

„Et, chose digne d'attention. Une fois bacheliers, les élèves ne quittent point l'Ecole, ne jettent même pas un coup d'oeil vers d'autres „Almae Matres” pouvant leur assurer des situations avantageuses, des honneurs, etc.; non, presque tous, ils restent encore une année, pour achever, compléter l'enseignement professionnel et appliqué, et pouvoir tout aussi bien démontrer la hauteur d'un astre, que savoir travailler le fer au tour.

„Cette étrange école, mais c'est la vôtre, chers Messieurs, c'est l'oeuvre de vos mains! C'est aussi votre école, chers élèves, c'est enfin notre école à tous, l'Ecole de la Marine Marchande à Tczew!

„Il ne serait pas inutile de la faire connaître et apprécier par le pays entier en vue de ranimer tous les coeurs polonais. Et démontrer en même temps, qu'à l'époque, où l'in-

térêt général se tourne vers l'enseignement professionnel, les élèves d'une Ecole de ce genre, nous donnent la meilleure preuve du développement intellectuel qu'on peut atteindre à l'aide d'un programme bien compris.

„Et faire remarquer de plus, que justement dans cette Poméranie dédaigneusement appelée „couloir”, — sur laquelle se fixe l'attention générale, et qui est la question vitale d'une nation de 30

Avant le départ pour les vacances

się popatrzą wszyscy, komu to potrzebne, na mapę, a zobaczą, że 30-miljonowy naród ma zaledwie 145 km. wybrzeża na otwarte morze, przez które ma niezaprzeczone, przyrodzone prawo wydechu, przez które chce się zbliżyć do przyszłej europejskiej rodziny narodów.

Wreszcie niech się dowiedzą wszyscy, że szkoła ta jest szkołą kształcącą marynarzy polskiej marynarki handlowej.

Marynarz polski nie ma zamiaru nikomu stawiać na drodze, chce on wywieźć tylko produkty pracowitego rolnika i robotnika polskiego, których kultura i dobrobyt, po tylu latach niewoli, obecnie stale i widocznie się podnosi.

Marynarz polski będzie opowiadał po świecie: zostawcie nas w spokoju — chcemy pracować. Dewizą naszą są słowa Prezydenta Rzeczypospolitej: „Największe bogactwo Polski — to praca, a dobra jej organizacja i umiejętne kierownictwo w atmosferze pokoju są w naszych czasach, wraz z szerzeniem oświaty, nieodzownymi warunkami zbudowania takiej Polski, dla której żyli i umierali nasi najlepsi poprzednicy”.

Słowa te wpaja młodzieży polskiej polski pedagog.

Ale oto spora Wasza garstka, drodzy abiturjenci, siada wnet na okręt szkolny „Lwów” i odjeżdża, hen, ku mglistym brzegom pami morz „Old England”, dalej ku drugiej ojczyźnie duchowej naszej — Francji, i wreszcie ku słonecznym szlakom drogiej sercu naszemu Italji.

Marynarze polscy! Francja i Italja przyjmie Was jak braci. A kiedy będziecie w Anglji, to powiedzcie w tym języku, w którym już zrobiliście w tak krótkim czasie takie widoczne postępy:

„We know you and we esteem you; but you do not know us, therefore you are not yet our friends”.

A wiecie, że to znaczy; „My znamy i poważamy Was; lecz Wynas nie znacie i dlatego jeszcze nie jesteście naszymi przyjaciółmi”.

Drodzy abiturjenci! Skończył się jeden z etapów Waszej życiowej pracy. Wstępujecie w nowy. Więc — Szczęść Wam Boże”.

Do słów tych dodać należy, że celem i ambicją Szkoły Morskiej jest danie Polsce ludzi całkowicie nowych, ludzi morskich, zaharto-

millions d'habitants — on a entrepris ce travail utile et fécond: l'instruction de la jeunesse.

„Il faut que chacun sache, que dans nos écoles, loin d'inculquer, la haine, on apprend à apprécier certaines equalités de nos voisins, on enseigne l'amour du sol natal et le mépris de la vie, lorsqu'il s'agit de le défendre. S'il le faut, les incrédules consulteront la carte, pour voir, qu'un nation de 30 millions d'habitants possède à peine 145 klm. de rivages qui lui sont indispensables pour vivre et faire partie des grands Etats européens.

„Que chacun sache enfin que cette Ecole, c'est l'Ecole de la Marine Marchande préparant nos futurs officiers!”

„Le marin polonais n'a pas l'intention d'entraver le chemin des autres; il veut simplement transporter vers les pays étrangers les produits des agriculteurs et des artisans polonais, et par là, accroître leur bien-être, après tant d'années de servitude.

„A chacun qui voudra l'entendre, le marin polonais dira: laissez-nous tranquilles, nous voulons travailler, prenant pour devise les paroles du Président de la République: „La plus grande richesse de la Pologne, c'est le travail — un travail bien compris et persévèrent, habilement organisé et joint à une instruction solide, sont les conditions indispensables pour créer une Pologne puissante, pour laquelle vécurent et moururent nos prédécesseurs”.

„Ces paroles sont inculquées à la jeunesse polonaise par tous nos professeurs”!

„Un grand nombre d'entre vous, chers élèves, va s'embarquer sur le navire-école „Lwów”, et voguer vers les côtes brumeuses de la vieille Angleterre, puis, vers notre seconde patrie, la douce France, enfin vers les bords ensoleillés de la belle Italie, chère à tout coeur polonais.

„Marins polonais! La France et l'Italie vous 'accueillerons en frères. Et, lorsque vous serez en Angleterre, dites-lui, dans cette langue qui vous est déjà familière:

„We know you and we esteem you; but you do not know us, therefore you are not yet our friends”.

„Vous savez que cela veut dire: Nous vous connaissons et nous vous estimons; mais vous ne nous connaissez pas, c'est pourquoi vous n'êtes pas encore du nombre de nos amis.

wanych do wielkich wysiłków wśród walk z przyrodą i w nadzwyczaj ciężkiej pracy umysłowej i fizycznej, ludzi, o którychby można było powiedzieć, że są zdolni do posłuszeństwa i do rozkazywania.

Przyszłość okaże, czy zamierzenie to zostanie zrealizowane.

„Chers élèves! Vous voilà à la fin de votre première étape! Demain vous en commencerez une autre: Que la Providence vous vienne en aide”.

Ajoutons encore que le but et l'ambition de l'Ecole, est de fournir à la Pologne, des hommes tout à fait nouveaux, à l'esprit marin, prêts à lutter contre la nature, des hommes dont on pourra dire: ils savent obéir et commander!

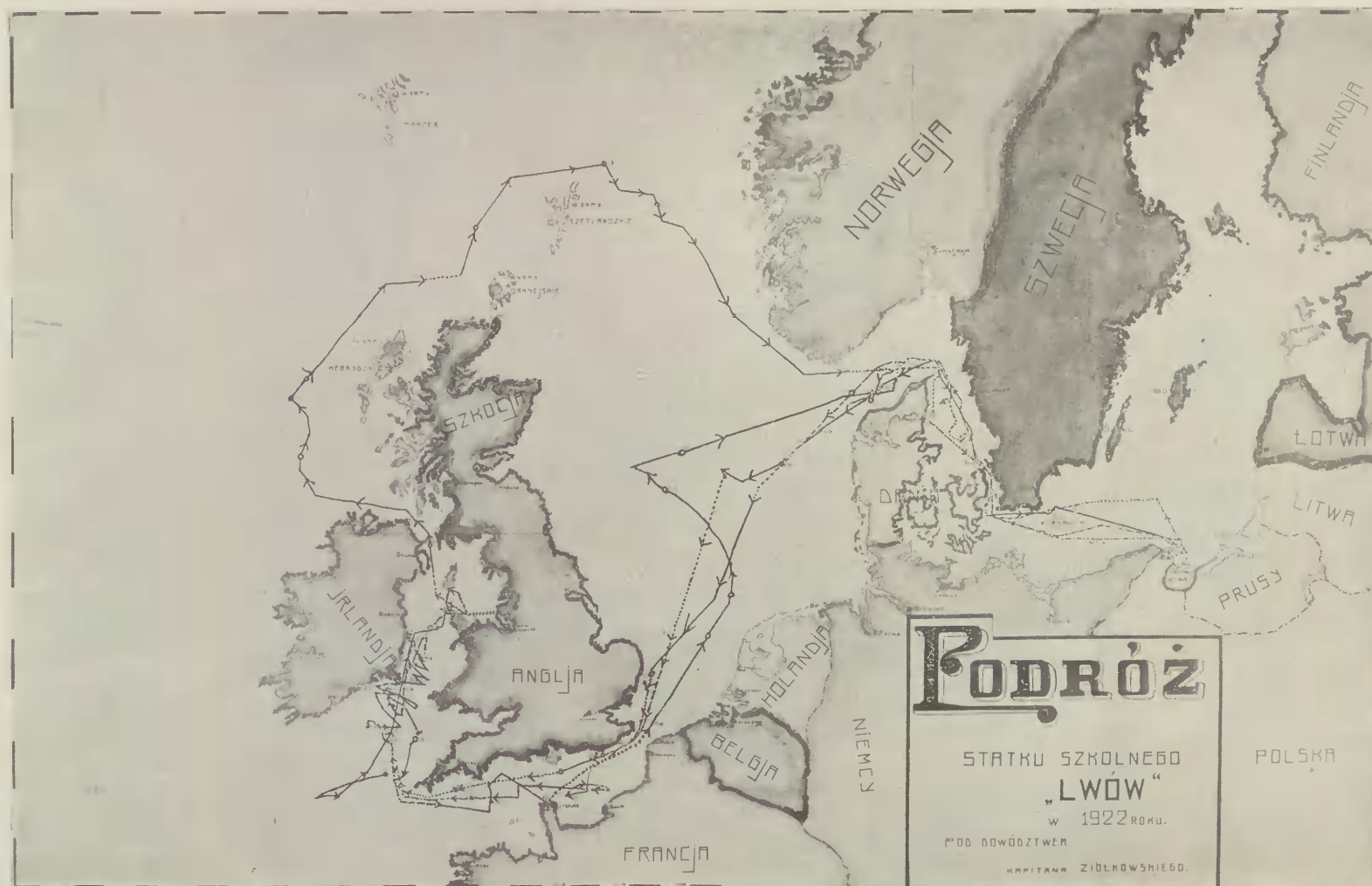
L'avenir nous montrera si ce but a été atteint.

„Lwów” w morzu

„Lwów au large

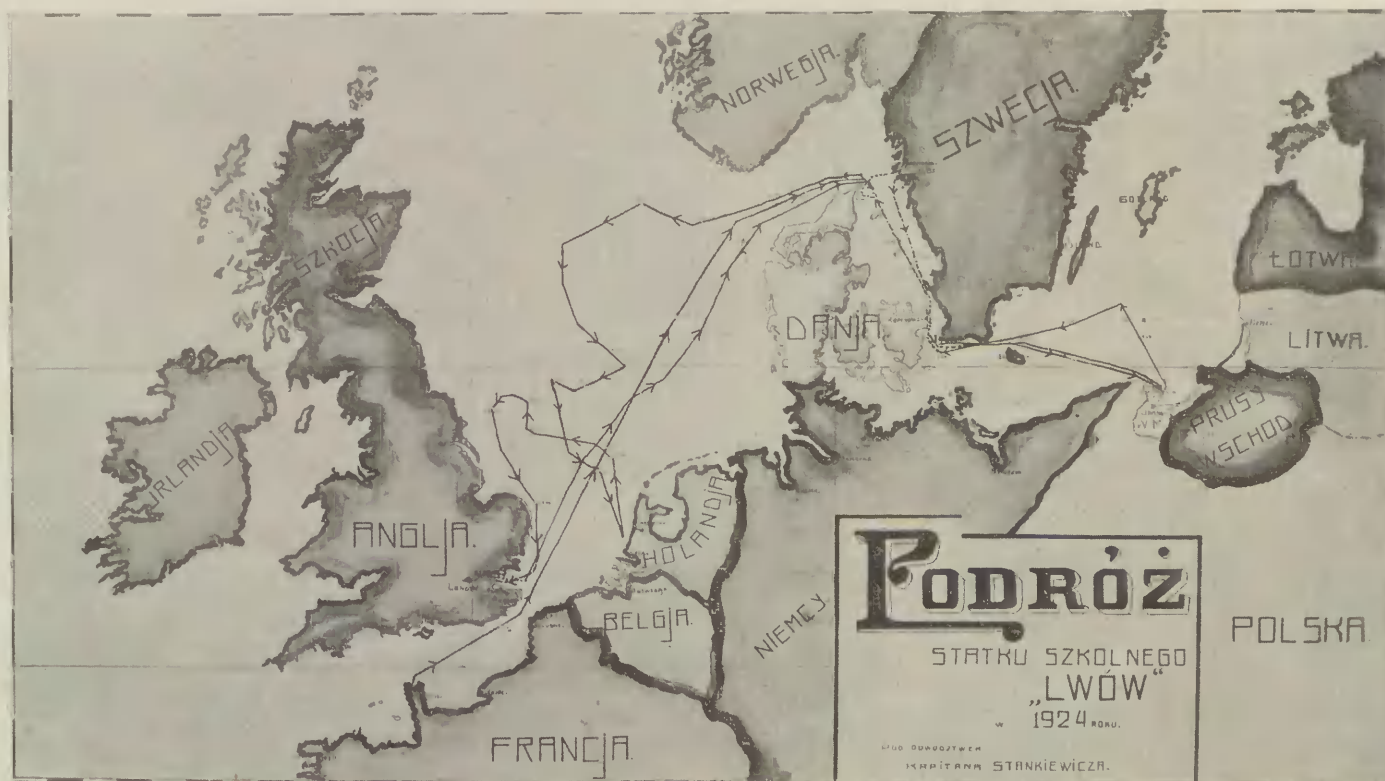
Podróż statku szkolnego „Lwów” w 1922 r.

Route du „Lwów” en 1922

Podróż statku szkolnego „Lwów” w 1923 r.

Route du „Lwów” en 1923

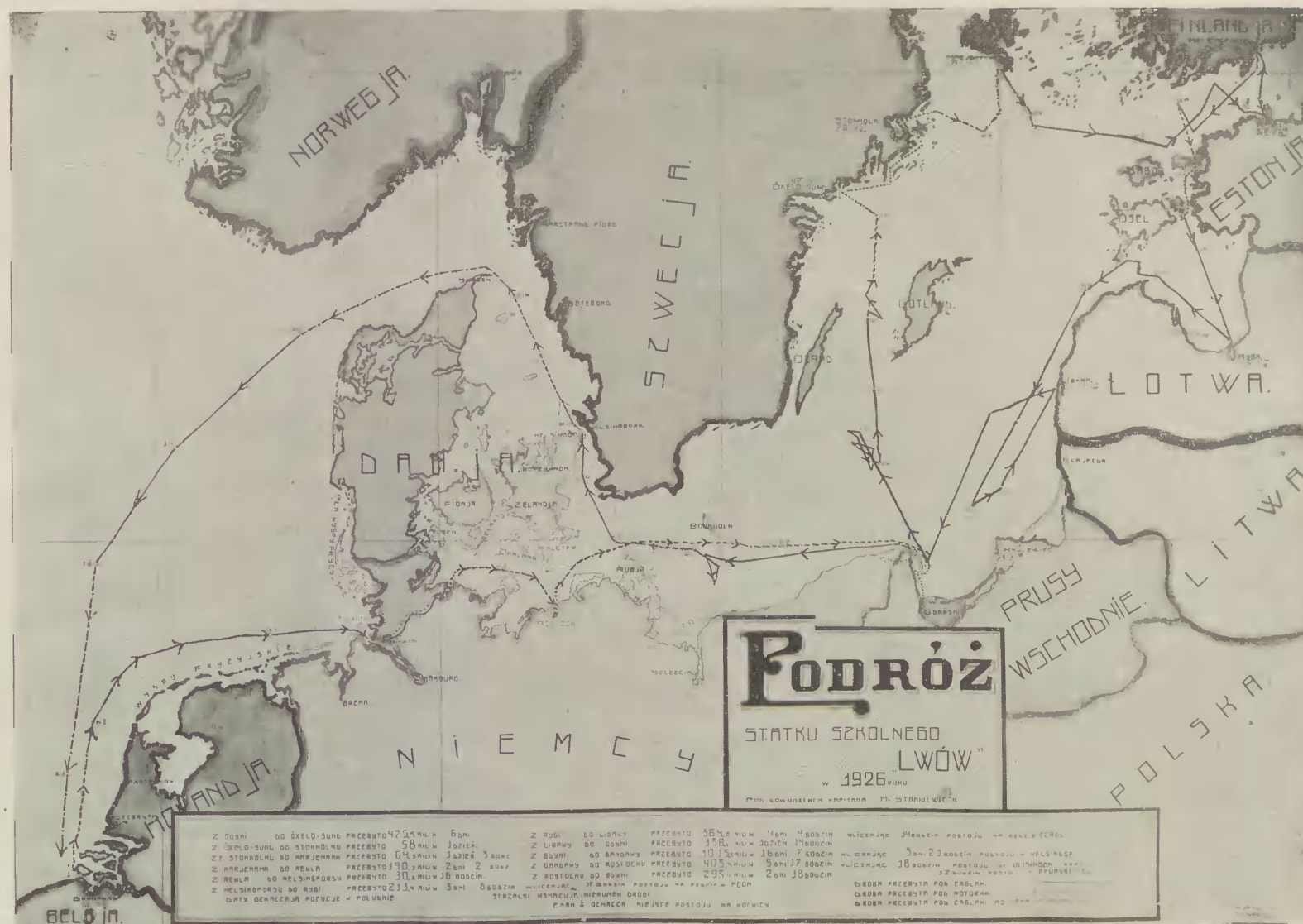
Podróż storku szkolnego „Lwów” w 1924 r.

Route du „Lwów” en 1924

Podróż statku szkolnego „Lwów” w 1925 r.

Route du „Lwów” en 1925

Podróż statku szkolnego „Lwów” w 1926 r.

Route du „Lwów” en 1926

Podróż st. szk. „Lwów” w 1927 r.

Route du „Lwów” en 1927

Podróż statku szkolnego „Lwów” w 1928 r.

Route du „Lwów” en 1928

Treść.

	Str.
Wstęp	5
Dzieje	11
Organizacja nauczania	19
Wskazówki ogólne 19. — Plan nauk 24. — Szkolenie praktyczne 27.	
Statek szkolny, urządzenia i pomoce naukowe	39
Statek szkolny 39. — Warsztaty 40. — Gabinety naukowe 43. — Stacja meteorologiczna 46. — Biblioteka 46. — Działalność wydawnicza 47.	
Organizacja życia w Szkole	51
Władze, Rada Pedagogiczna 51. — Gospodarka 52. — Internat 54. — Rada Nadzorcza 58. — Organizacje uczniowskie 66.	
Dane statystyczne	67
Statystyka wstępujących 67. — Statystyka uczniów 68. — Statystyka absolwentów 70. — Podróże statku szkolnego 74.	
Działalność dodatkowa	78
Zakończenie	80
Mapy podróży st. szk. „Lwów”	85-91

Table des Matières.

	Pages
Introduction	5
L'histoire	11
L'organisation	19
Remarques générales 19. — Le plan des études 24. — L'enseignement appliqué 27.	
Le navire-école, les ateliers et les cabinets de sciences	39
Le navire-école 39. — Les ateliers de mécanique 40. — Les cabinets de sciences 43. — L'observatoire météorologique 46. — La Bibliothèque 46. — L'Institut des Editions 47.	
L'organisation de la vie à l'Ecole	51
La Direction, le Conseil des Professeurs 51. — Le budget et l'intendance 53. — L'internat 54. — La Commission de Surveillance 59. — L'association de l'Aide Mutuel 65.	
Rapports statistiques	67
Rapport statistique des candidats 67. — Rapport statistique quant au nombre des élèves 68. — Rapport statistique des aspirants 70. — Voyages du navire-école 74.	
Activité Supplémentaire	78
Conclusion	80
Cartes des voyages du navire-école „Lwów”	85-91

BIBLIOTEKA

Muzeum

Morskiego

w Gdańsku

001774

